

LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS IR SEKRETORIATO 2018 M. VEIKLOS ATASKAITA

Turinys

I. UNESCO VYKDOMOJI TARYBA. VALSTYBIŲ NARIŲ NACIONALINIŲ UNESCO KOMISIJŲ TINKLŲ SUSITIKIMAI	4
1.1 UNESCO Vykdomoji taryba	4
1.2 UNESCO valstybių narių nacionalinių UNESCO komisijų susitikimai	4
II. LIETUVOS NACIONALINĖ UNESCO KOMISIJA IR SEKRETORIATAS	6
2.1 Nacionalinė UNESCO komisija	6
2.2 Nacionalinės UNESCO komisijos Vykdomasis komitetas	7
2.3 Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas	7
2.3.1 Finansinė parama 2018 m. Sekretoriato veiklai, projektams įgyvendinti	7
2.3.2 Valstybės biudžeto asignavimai Sekretariatui	7
2.3.3 Sekretoriato būstinės patalpos	8
2.3.4 2018 m. Sekretoriato įgyvendintų veiklų santrauka	8
III. UNESCO MINIMOS SUKAKTYS	11
3.1 2018–2019 m. minimos sukaktys	11
Juozapo Čechavičiaus 200-osios gimimo metinės	11
Stanislovo Moniuškos 200-osios gimimo metinės	11
3.2 Klausimynas dėl UNESCO minimų sukakčių programos peržiūros	12
3.3 Sukakčių kandidatūros 2020–2021 m.	12
3.4 Tarptautinė kilnojamoji paroda „Optimizmo architektūra: Kauno fenomenas, 1918–1940“, skirta Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui	12
IV. ŠVIETIMAS	14
4.1 Švietimas 2030	14
4.1.1 Pasaulinė švietimo stebėseną	14
4.1.2 Darnaus vystymosi švietimas	14
4.1.3 Suaugusiųjų švietimas	15
4.2 Atvirieji švietimo išteklių	15
4.3 Aukštasis mokslas	15
4.4 Švietimas ir informacinės technologijos	16
5.4.1 „Samsung Mokykla ateičiai“ skaitmeninių mokymų pedagogams programa	16
4.5 UNESCO Asocijuotųjų mokyklų tinklas	16
5.5.1 UNESCO asocijuotųjų mokyklų pasiekimų programa	17
5.5.2 UNESCO Baltijos jūros projektas	17
5.5.3 Kita veikla UNESCO Asocijuotųjų mokyklų tinklo projekte	17
4.6 Kita veikla švietimo srityje	18
V. MOKSLAS	20
5.1 UNESCO programa „Žmogus ir biosfera“	20
5.2 L'Oréal-UNESCO Baltijos šalių stipendijų programa	20
5.3 UNESCO Interaktyvus šilko kelių kultūrų sąveikų atlasas	20
VI. SOCIALINIAI IR HUMANITARINIAI MOKSLAI	22
6.1 UNESCO socialinių ir humanitarinių mokslų srities dokumentų atnaujinimas	22
6.1.1 Rekomendacija dėl atvirojo mokslo	22
6.1.2 Rekomendacija dėl dirbtinio intelekto	22
6.1.3 Rekomendacija dėl mokslo, mokslininkų ir tyrėjų	22
6.2 Fizinė kultūra, sportas, antidopingas	23
6.2.1 Kilnaus sportinio elgesio apdovanojimai	23

6.3	Žmogaus teisės	23
6.4	Kita veikla socialinių ir humanitarinių mokslų srityje	23
VII. KULTŪRA		24
7.1.	Kultūros paveldas	24
7.1.1	Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencija (1972)	24
	Tarpvyriausybinių pasaulio paveldo komiteto sesijos	24
	Mokestis UNESCO Pasaulio paveldo fondui už 2018 m.	25
	Darbo grupė dėl Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje	25
	Darbo grupė Integralios kultūros paveldo apsaugos politikos modeliui parengti	25
	Tarpinstitucinė darbo grupė Kultūros paveldo vietovių stebėsenos taisyklių ir Kultūros paveldo vietovės apžiūros akto formos ir jo pildymo taisyklių naujai redakcijai parengti	25
	Lietuvos vertybės UNESCO Pasaulio paveldo ir Preliminariajame sąrašuose	25
	Kita veikla pasaulio paveldo srityje	27
7.1.2	Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencija (1954), Hagos konvencijos protokolai (1954, 1999)	28
7.1.3	Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencija (2001)	28
	Konvencijos mokslinės-techninės patariamiosios tarybos 9-asis susitikimas	28
	Leidiny „Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencija. Įgyvendinimo gairės“	29
7.1.4	Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencija (1970)	29
7.1.5	Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencija (2003)	30
	Konvencijos šalių generalinės asamblėjos 7-oji sesija	30
	Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo komiteto 13-oji sesija	30
	Konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje periodinė ataskaita už 2012–2017 m.	31
	Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadas	31
	Kita veikla nematerialaus kultūros paveldo srityje	31
7.2	Kultūrinis turizmas	32
7.2.1	Projektas „UNESCO pasaulio paveldo kelionės Europai“	32
7.3	Konvencija dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo (2005)	32
7.3.1	Tarpvyriausybinių UNESCO Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo komiteto 12-oji sesija	32
7.3.2	Mokestis į Tarptautinį kultūros raiškos įvairovės fondą	32
7.3.3	Klausimynas dėl UNESCO Tarptautinio kultūros skatinimo fondo veiklos ir perspektyvų	32
7.3.4	Darbo grupė dėl UNESCO Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo įgyvendinimo stebėsenos	33
7.3.5	UNESCO Kūrybinių miestų tinklas	33
7.3.6	Kita veikla kultūros raiškos įvairovės srityje	33
VIII. KOMUNIKACIJA IR INFORMACIJA		34
8.1	UNESCO programa „Informacija visiems“	34
8.1.1	Nacionalinis komitetas „Informacija visiems“	34
8.1.2	Programos „Informacija visiems“ tarpvyriausybinių tarybos 10-oji sesija	34
8.2	Medijų ir informacinis raštingumas	34
8.2.1	UNESCO tarptautinė konferencija „Medijų ir informacijos srityje raštingi miestai: balsai, galios ir pokyčių kūrėjai“	34
8.2.2	UNESCO medijų ir informacinio raštingumo įtraukiai žinių visuomenei katedros įkūrimas Vytauto Didžiojo universitete	35
8.2.3	Kita veikla medijų ir informacinio raštingumo srityje	35
8.3	UNESCO Tarptautinė komunikacijos vystymo programa	36
8.3.1	Tarptautinės komunikacijos vystymo programos tarpvyriausybinių tarybos 31-oji sesija	36
8.4	UNESCO programa „Pasaulio atmintis“	36
8.4.1	Nacionalinis komitetas „Pasaulio atmintis“	36
8.4.2	Tarptautinis patariamasis komitetas	38

8.4.3 Renginiai, apdovanojimai su dokumentinio paveldo srityje	38
8.5 Kita veikla komunikacijos ir informacijos srityse	39
IX. UNESCO VEIKLOS VIEŠINIMAS LIETUVOJE IR PASAULYJE	41
9.1 Parodos, paskaitos, tarptautinių dienų minėjimai, kt. renginiai Nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje	41
9.2 Kilnojamosios parodos	41
9.3 Nacionalinės UNESCO komisijos patronažas	42
9.4 UNESCO katedros, centrai ir klubai	42
<i>1 priedas. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos metinės konferencijos protokolas</i>	45
<i>2 priedas. Lietuvos atstovų dalyvavimas su UNESCO susijusiuose renginiuose užsienio šalyse</i>	49
<i>3 priedas. Renginiai Nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje</i>	52
<i>4 priedas. Nacionalinės UNESCO komisijos patronažas</i>	54

I. UNESCO VYKDOMOJI TARYBA. VALSTYBIŲ NARIŲ NACIONALINIŲ UNESCO KOMISIJŲ TINKLŲ SUSITIKIMAI

1.1 UNESCO Vykdomoji taryba

Vykdomoji taryba – UNESCO Generalinėje konferencijoje renkamas vienas iš trijų UNESCO Konstitucijoje numatytų organizacijos valdymo organų, užtikrinančių organizacijos veiklą tarp UNESCO generalinių konferencijų sesijų (toliau – VT). Jos tikslas – garantuoti bendrą efektyvų UNESCO valdymą. VT renkasi 2 kartus per metus, ją sudaro 58 valstybės narės, renkamos ketverių metų laikotarpiui. 2015 m. lapkričio 11 d. Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) Generalinės konferencijos 38-ojoje sesijoje Lietuva 171 balsu išrinkta VT tarybos nare 2015–2019 m. laikotarpiui.

Vykdomosios tarybos 204-oji sesija

VT 204-oji sesija vyko 2018 m. balandžio 4–17 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje. Sesijoje Lietuvai atstovavo Lietuvos Respublikos nuolatinės atstovybės prie UNESCO (toliau – Nuolatinė atstovybė) diplomatai ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos (toliau – Nacionalinė komisija) generalinė sekretorė Asta Junevičienė. Sesijos metu vyko VT plenariniai posėdžiai, Programų ir išorės ryšių ir Finansų ir valdymo komisijų, Konvencijų ir rekomendacijų komiteto bei biuro posėdžiai. Taip pat vyko nacionalinių UNESCO komisijų atstovų susitikimas.

Šioje sesijoje daug dėmesio buvo skirta naujosios UNESCO Generalinės direktorės Audrey Azoulay pateiktam UNESCO strateginės transformacijos planui, dokumentinio paveldo programai „Pasaulio atmintis“, Krymo ir Palestinos rezoliucijų, UNESCO konvencijų ir rekomendacijų įgyvendinimo klausimams. Lietuvai ypač aktuali iki šiol neratifikuota UNESCO Konvencija prieš diskriminaciją švietime ir UNESCO Rekomendacija dėl istorinio urbanistinio kraštovaizdžio. Sesijoje pristatyta prieš UNESCO Generalinės konferencijos 39-ąją sesiją vykusio Jaunimo forumo deklaracija. VT valstybės narės pasveikino UNESCO sekretoriato pasiūlymą įtraukti jaunimą dalyvauti vietos ir tarptautiniuose renginiuose, steigti regionines jaunimo erdves ir kt. Aktualus VT sesijoje svarstytas klausimas – dokumentinio paveldo išsaugojimui ir aktualizavimui skirta programa „Pasaulio atmintis“. Sesijoje pasiūlytas šios programos veiksmų projektas nebuvo patvirtintas, atnaujintas projektas atidėtas svarstyti VT 205-ojoje sesijoje. Nacionalinių UNESCO komisijų atstovų susitikime svarstyta: nacionalinių UNESCO komisijų vaidmuo UNESCO strateginės transformacijos procese, pasiruošimas 5-ajam tarpregioniniam nacionalinių UNESCO komisijų susitikimui, UNESCO Jaunųjų profesionalų programa 2018.

VT 204-osios sesijos sprendimai skelbiami čia: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000262851>.

Vykdomosios tarybos 205-oji sesija

VT 205-oji sesija vyko 2018 m. spalio 3–7 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje. Sesijoje Lietuvai atstovavo Nuolatinės atstovybės diplomatai. Sesijos metu vyko VT plenariniai posėdžiai, Programų ir išorės ryšių ir Finansų ir valdymo komisijų, Konvencijų ir rekomendacijų komiteto bei biuro posėdžiai. Daugiausia dėmesio šioje sesijoje skirta UNESCO strateginės pertvarkos planui, biudžeto klausimams, Krymo, Palestinos rezoliucijoms, programai „Pasaulio atmintis“. Nuolatinė atstovė dr. Irena Vaišvilaitė perskaitė nacionalinį pranešimą, kuriame ypatingą dėmesį skyrė žiniasklaidos ir išraiškos laisvės, žurnalistų saugumo temoms. Svarstytos 4 temos, susijusios su švietimu ir darnaus vystymosi 4-uju tikslu: pasaulinis / regioninis bendradarbiavimas / koordinavimas, kova prieš murtą ir patyčias, raštingumo vizija ir darbotvarkė, smurtinio ekstremizmo prevencija. Nuspręsta, kad programa „Pasaulio atmintis“ turėtų būti galutinai peržiūrėta 2019 m. spalio mėn. VT 207-oje sesijoje. Nuspręsta išsaugoti Tarptautinį kultūros skatinimo fondą. Svarstyta minimų datų programa, akcentuotas dėmesys lyčių lygybės aspektams.

VT 205-osios sesijos sprendimai skelbiami čia: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000265956>.

1.2 UNESCO valstybių narių nacionalinių UNESCO komisijų susitikimai

Kasmetiniai regioniniai ir tarpregioniniai UNESCO valstybių narių nacionalinių UNESCO komisijų susitikimai – vieni svarbiausių periodiškai vykstančių renginių, yra skirti informacijos mainams, siekiant aptarti, kaip įgyvendinamos UNESCO veiklos bei gerosios patirtys regionuose. Šie susitikimai taip pat veikia kaip platformos, stiprinančios UNESCO sekretoriato bendradarbiavimą su savo svarbiausiais partneriais –

nacionalinėmis komisijomis ir padedančios joms pasirengti UNESCO valdymo organų susitikimams (Generalinėms konferencijoms ir VT sesijoms).

5-asis tarpreregioninis nacionalinių UNESCO komisijų susitikimas

Birželio 18–22 d. Diani Biče, Kenijoje, įvyko 5-asis tarpreregioninis nacionalinių UNESCO komisijų susitikimas, jame dalyvavo Nacionalinės komisijos generalinė sekretorė A. Junevičienė. UNESCO Generalinės direktorės pavaduotojas išorės ryšiams ir viešajai informacijai Nicolas Kassianides pristatė Generalinės direktorės pradėtą strateginę organizacijos reformą, kuri skirta peržiūrėti UNESCO mandatą, įvertinant esamą politinę bei finansinę organizacijos situaciją, pertvarkos sąsajas su nacionalinėmis UNESCO komisijomis. Taip pat buvo aptartas UNESCO vaidmuo ir nacionalinių UNESCO komisijų veikla įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi 4 tikslą (švietimas) ir „Darbotvarkę 2030“, kiti aktualūs klausimai. Diskutuota apie UNESCO tinklus (ASP tinklas, UNESCO katedros ir klubai), pasaulio paveldo vertybes, biosferos rezervatus, geoparkus. Atskira tema skirta jaunimo įsitraukimui į UNESCO veiklas.

II. LIETUVOS NACIONALINĖ UNESCO KOMISIJA IR SEKRETORIATAS

2.1 Nacionalinė UNESCO komisija

2018 kovo 27 d. įvyko metinė Nacionalinės komisijos konferencija, kurioje buvo pristatyta ir patvirtinta 2016–2017 m. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato (toliau – Sekretoriatas) veiklos ataskaita ir 2018 m. veiklos planas. Konferencijos metu buvo išrinktas naujas Nacionalinės komisijos pirmininkas prof. Jonas Ruškus ir Vykdomasis komitetas. Konferencijoje akcentuota Nacionalinės komisijos ir Sekretoriato nuostatų atnaujinimo būtinybė, pritarta Lietuvos ketinimui kandidatuoti į UNESCO Vykdomąją tarybą 2021 metais. (Daugiau apie 2018 m. metinę konferenciją žr. 1 priede.)

Kultūros ministro 2018 m. rugsėjo 13 d. įsakymu Nr. JV-672 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. vasario 6 d. įsakymo Nr. JV-166 „Dėl Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sudėties patvirtinimo“ pakeitimo“ buvo patikslinta Nacionalinės komisijos sudėtis:

1. prof. habil. dr. Vincas Būda – Lietuvos mokslų akademijos narys, Valstybinio mokslo tyrimų instituto direktorius, Gamtos tyrimų centro Cheminės ekologijos ir elgsenos laboratorijos vadovas;
2. Rėda Brandiškauskienė – aplinkos viceministrė;
3. dr. Reda Cimpmperman – Lietuvos mokslo tarybos narė;
4. dr. Renaldas Čiužas – Ūkio ministerijos Turizmo politikos skyriaus vedėjas;
5. Tomas Daukantas – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos kancleris;
6. dr. Laima Galkutė – Jungtinių Tautų universiteto Regioninio darnaus vystymosi švietimo ekspertų centro vadovė, Vilniaus universiteto lektorė;
7. dr. Arūnas Gelūnas – Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto narys;
8. Neris Germanas – Lietuvos Respublikos užsienio reikalų viceministras;
9. prof. dr. Renaldas Gudauskas – Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius, Lietuvos atstovas UNESCO programos „Informacija visiems“ Tarpvyriausybinėje taryboje ir šios programos Lietuvos nacionalinio komiteto pirmininkas;
10. Aušra Jaruševičiūtė – LRT Radijo naujienų tarnybos direktoriaus pavaduotoja, Lietuvos atstovė UNESCO Tarptautinės komunikacijos vystymo programos (IPDC) tarpvyriausybinėje taryboje;
11. Alfredas Jomantas – Kultūros paveldo departamento prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Registro tvarkymo, viešųjų ryšių ir edukacijos skyriaus vedėjas;
12. Evelina Karalevičienė – Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkė, UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ Lietuvos nacionalinio komiteto narė, Vytauto Didžiojo universiteto lektorė;
13. Ramūnas Karbauskis – Lietuvos Respublikos Seimo Kultūros komiteto pirmininkas;
14. Rolandas Kvietkauskas – Lietuvos kino centro direktorius, Europos kino agentūrų direktorių asociacijos valdybos narys, VšĮ „Kaunas 2022“ tarybos narys;
15. prof. dr. Rimvydas Laužikas – Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto dekanas, Muzeologijos katedros vedėjas, UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ Lietuvos nacionalinio komiteto pirmininkas;
16. prof. dr. Dalia Leinartė – Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komiteto pirmininkė;
17. Antanas Milakauskas – Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos prezidentas;
18. prof. dr. Jonas Ruškus – Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komiteto narys ekspertas, Lietuvos žmogaus teisių centro tarybos narys;
19. Albertas Stanislovaits – Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktorius;
20. prof. habil. dr. Jurgis Kazimieras Staniškis – Jungtinių Tautų Pasaulinės darnaus vystymosi nepriklausomų ekspertų mokslininkų grupės narys, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys;
21. Vida Šatkauskienė – Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktoriaus pavaduotoja;
22. Daina Urbanavičienė – Lietuvos kultūros tarybos pirmininkė, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos lektorė;
23. Darius Urbonas – vidaus reikalų viceministras;
24. dr. Irena Vaišvilaitė – ambasadorė, nuolatinė atstovė prie UNESCO;
25. dr. Gintautė Žemaitytė – kultūros viceministrė.

2.2 Nacionalinės UNESCO komisijos Vykdomasis komitetas

Nacionalinė komisija metinėje konferencijoje išrinko ir patvirtino Vykdomąjį komitetą (11 iš 25 Nacionalinės komisijos narių). 2018 m. įvyko 8 jo posėdžiai, kuriuose svarstyti Vykdomojo komiteto darbo reglamento, Nacionalinės komisijos ir Sekretoriato nuostatų atnaujinimo, Lietuvos atstovų dalyvavimo UNESCO renginiuose, UNESCO įvairių sričių klausymynų pildymo, IFAP komiteto atnaujinimo, Neformaliojo suaugusių švietimo įstatymo redakcijos, pasaulio paveldo vertybių apsaugos užtikrinimo, Smiltynės galimo išbraukimo iš Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijos, Lietuvos pozicijų VT 205-ojoje ir 206-ojoje sesijose, Nacionalinės komisijos patronažo suteikimo, JT Darnaus vystymosi švietimo pasaulinės veiksmų programos, Lietuvos vietovių, įrašytų į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą, minėjimo, UNESCO minimų datų programos ir kt. klausimai.

2.3 Nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas

2.3.1 Finansinė parama 2018 m. Sekretoriato veiklai, projektams įgyvendinti

2018 m. Sekretoriatas rengė projektų paraiškas Lietuvos kultūros tarybai, Kultūros, Švietimo ir mokslo bei Užsienio reikalų ministerijoms, kitoms organizacijoms dėl dalinio projektų finansavimo. Įvairiems projektams įgyvendinti skirta **109 500 Eur** (žr. 1 lentelę).

1 lentelė

LĖŠOS 2018 M. SEKRETORIATO VEIKLAI, PROJEKTAMS ĮGYVENDINTI		
Kultūros ministerijos programa „Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybinės kalbos apsauga“ 2017–2018	Kilnojamoji paroda „Architecture of Optimism: The Kaunas Phenomenon, 1919–1940“	60 000 Eur <i>(papildomas finansavimas) iš jų 2018 m. skirta 23 000 Eur</i>
Kultūros ministerija	Tarptautinė konferencija „Modernizmas ateičiai“	20 000 Eur <i>(papildomas finansavimas)</i>
Švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras	XIX amžiaus Lietuvos, Baltarusijos, Lenkijos ir Ukrainos miestai Juozapo Čechavičiaus/Józef Czechowicz (1818–1888) fotografijoje	7 500 Eur
Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos	Leidinyš „Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencija. Įgyvendinimo gairės“	1 500 Eur
UAB L’Oreal Baltic	L’Oréal–UNESCO stipendija „Moterims moksle“	6 000 Eur
UAB „Samsung Lietuva“	„Samsung Mokykla ateičiai“ apdovanojimas	10 000 Eur
Iš viso		105 000 Eur

2.3.2 Valstybės biudžeto asignavimai Sekretariatui

2018 m. iš valstybės biudžeto Sekretariatui buvo skirta 193 tūkst. Eur, o 2019 m. – 203 tūkst. Eur (žr. 2 ir 3 lenteles).

2 lentelė

Valstybės biudžeto asignavimai Sekretariatui	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Darbo užmokestis*	88,0	88,9	91,5	97,9	104,2	108,0	111,0	153,0
Soc. draudimo įmokos**	27,3	27,5	28,4	30,3	32,3	33,5	33,8	2,2
Kitos prekės ir paslaugos***	26,6	26,4	26,4	27,5	26,5	47,5	48,2	47,8
Sąmatos suma tūkst. EUR	141,9	142,8	146,3	155,7	163,0	189,0	193,0	203,0

2018 m. Sekretariate buvo šios pareigybės (8 darbuotojai): Nacionalinės komisijos sekretoriato generalinis sekretorius, generalinio sekretoriaus padėjėjas, vyriausiasis buhalteris, švietimo ir mokslo

programų vadovas, kultūros programų vadovas, paveldo programų vadovas, komunikacijos programų vadovas bei valytojas.

3 lentelė

Kitos prekės ir paslaugos***	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ryšių paslaugos	2,3	2,0	2,0	2,0	2,2	2,3	2,0	2,2
Kitos prekės	3,9	4,1	3,7	2,1	2,7	4,8	5,2	
Komandiruotės	4,9	7,7	8,7	10,0	10,1	11,0	10,0	11
Patalpų nuoma	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	20,3	20,3	20,3
Komunalinės paslaugos	4,9	4,9	4,6	4,0	4,1	3,6	4,0	3,5
Kitos prekės ir paslaugos	6,0	5,3	4,7	6,6	6,6	5,5	6,5	10,8

*Darbo užmokesčio fondas – lėšos pridedamos, atsižvelgiant į koeficientų dydžių pasikeitimą ar minimalios mėnesinės algos padidėjimą. Nuo 2019 m. vykdant darbo užmokesčio reformą, padidėjo mokesčių našta darbuotojams, todėl darbo užmokesčio fondas didesnis, o darbdavio socialinio draudimo įmokų fondas – mažesnis.

**Socialinio draudimo įmokos didėja atitinkamai didėjant darbo užmokesčio fondui.

Šios dvi išlaidų eilutės yra nekeičiamos ir sutaupius lėšų jų perkėlimas ir panaudojimas kitoms išlaidoms padengti neįmanomas.

***Kitų prekių ir paslaugų išlaidas Sekretoriatas paskirsto savo nuožiūra, iš šių lėšų apmokamos ryšių paslaugos, kanceliariškos, ūkio prekės (kitos prekės), komandiruotės (Sekretoriato darbuotojų komandiruočių išlaidos), patalpų nuoma, komunalinės paslaugos, kompiuterių priežiūra, pastatų priežiūra ir draudimas, priešgaisrinė ir neįžnybinė apsauga, reprezentacinės paslaugos, smulkios ekspertinės ir kitos paslaugos.

Skiriami valstybės asignavimai padengia Sekretoriato darbuotojų atlygio ir einamųjų paslaugų, patalpų išlaikymo išlaidas, tačiau jų neskiriama veiklai įgyvendinti. Sekretoriatas projektams įgyvendinti teikia paraiškas Lietuvos kultūros tarybai, atsakingoms ministerijoms, fondams, tačiau tai ne visada užtikrina tinkamą atstovavimą UNESCO (ekspertų, kitų organizacijų atstovų dalyvavimo UNESCO renginiuose apmokėjimo klausimas).

2.3.3 Sekretoriato būstinės patalpos

Sekretoriato būstinė įsikūrusi 187,20 m² patalpose Šv. Jono g. 11, Vilniuje, nuomojamose iš Vilniaus m. savivaldybės, už kurias kas mėnesį mokama 1684,80 Eur. Pagal 2016 m. sudarytą patalpų nuomos sutartį, kurios galiojimo terminas – 5 m. (2017–2022), Sekretoriatas įsipareigojo už 1 m² nuomojamo ploto mokėti 9 Eur nuompinigius, už visą nuomojamą plotą – 1684 Eur per mėnesį (per metus – 20217,60 Eur).

2.3.4 2018 m. Sekretoriato įgyvendintų veiklų santrauka

2018 m. vykdydamas veiklą Sekretoriatas aktyviai bendradarbiavo su Nacionalinės komisijos nariais, UNESCO sekretoriatu Paryžiuje, UNESCO programų ir projektų atstovais, Nuolatine atstovybe, UNESCO klubais, katedromis, centrais, asocijuotomis UNESCO mokyklomis, Lietuvos švietimo, mokslo ir kultūros organizacijomis, ugdymo įstaigomis, atminties institucijomis, vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, Lietuvos atstovais tarpvyriausybiniuose UNESCO komitetuose ir darbo grupėse, švietimo, mokslo, kultūros ir komunikacijos sričių specialistais ir ekspertais, kt. Taip pat aktyviai bendradarbiavo ir vykdė bendras veiklas su Lenkijos institutu, Latvijos, Turkijos, Estijos, Ukrainos, Baltarusijos ir Lenkijos ambasadomis, Omano Sultanato garbės konsulatu Vilniuje bei Latvijos, Estijos, Ukrainos, Baltarusijos ir Lenkijos nacionalinėmis UNESCO komisijomis, Lietuvos diplomatinėmis atstovybėmis Belgijoje ir Izraelyje. Be to, bendradarbiavo, įgyvendinant 8 nevyriausybinių organizacijų iniciatyvas / projektus, kuriems buvo suteiktas Nacionalinės komisijos patronažas (žr. 4 priedą).

Aktyviai bendradarbiauta su Nuolatine atstovybe, Lietuvos ekspertais ir atsakingomis ministerijomis bei joms pavaldžiomis institucijomis rengiant Lietuvos pasisakymus, pozicijas VT 204-ojoje ir 205-ojoje sesijose.

Sekretoriatas koordinavo arba prisidėjo rengiant 3 UNESCO specialistų ir ekspertų vizitus / misijas Lietuvoje: UNESCO Medijų raštingumo skyriaus specialisto Alton'o Grizzle'o, UNESCO Generalinės direktorės pavaduotojo komunikacijai ir informacijai dr. Moez'o Chakchouk'o, modernizmo tyrėjo ir Bartlett architektūros mokyklos (Londono universiteto koledžas) profesoriaus dr. Edward'o Denison'o.

Taip pat koordinavo Lietuvos atstovų dalyvavimą 20-yje UNESCO renginių, vykusių užsienio šalyse, iš jų Sekretoriato darbuotojai atstovavo Lietuvai 10-yje (žr. 2 priedą).

Sekretoriatas, bendradarbiaudamas su Kultūros ministerija, VšĮ „Kaunas 2022“ ir Kauno m. savivaldybe, Kaune surengė tarptautinę konferenciją „Modernizmas ateičiai“, skirtą Europos kultūros paveldo metams. Konferencijos, kurioje dalyvavo per 400 Lietuvos ir kitų šalių dalyvių, tikslas – aktualizuoti Kauno modernizmo architektūros įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą tikslus bei tarptautinę Kauno modernizmo dimensiją. 2019 m. gegužės mėn. numatyta išleisti konferencijos mokslinių straipsnių leidinį.

Sekretoriatas koordinavo 5 periodinių ataskaitų rengimą ir (ar) teikimą UNESCO: kasmetinės Raštingumo ir švietimo pasiekimų stebėsenos ataskaitos, Pasaulinės suaugusiųjų švietimo stebėsenos (GRALE 4) periodinės nacionalinės ataskaitos, Tarptautinės konvencijos prieš dopingą sporte periodinės nacionalinės ataskaitos, Profesinio švietimo rekomendacijos periodinės ataskaitos, Aukštojo mokslo studijų ir kvalifikacijų pripažinimo rekomendacijos 2016–2019 m. periodinės ataskaitos, UNESCO Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencijos (1970) periodinės ataskaitos.

Sekretoriatas pildė, koordinavo ar prisidėjo pildant ir teikiant UNESCO ar (ir) Lietuvos institucijoms 15 klausimynų: UNESCO – dėl meninių filmų statistikos; dėl UNESCO minimų sukakčių programos peržiūrėjimo; dėl Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos (2003) UNESCO akredituotų nevyriausybinių organizacijų vaidmens ir patariamųjų funkcijų; dėl skaitmeninio bei informacijos ir komunikacijos technologijų raštingumo; dėl „Žmogus ir biosfera“ biosferos rezervatų ženklų tapatybės esamo statuso vietos lygmeniu, „Žmogus ir biosfera“ programos Limos veiksmų plano (2016–2025) įgyvendinimo tarpinio vertinimo, MOST programos nacionalinių komitetų statuso; dėl UNESCO Rekomendacijos dėl muziejų ir kolekcijų apsaugos ir populiarinimo, jų įvairovės ir visuomeninio vaidmens įgyvendinimo, UNESCO Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencijos ir jos dviejų protokolų (1954 m. Hagos konvencija) įgyvendinimo, 2011 m. Istorinio urbanistinio kraštovaizdžio rekomendacijos, pasaulio paveldo nominacijos proceso tobulinimo; klausimynus dėl Vyriausybės kanceliarijos įgyvendinamo konsolidavimo projekto „Pasirengimas vykdyti Vyriausybei atskaitingų institucijų bendrųjų funkcijų pertvarką (konsolidavimą)“ (nekilnojamasis turtas ir autoūkis, viešieji pirkimai, dokumentų valdymas, kompiuterinės darbo vietos, teisės, komunikacijos, protokolo ir vizitų, vidaus audito funkcijos ir bendra informacija).

Bendradarbiaudamas su kitomis institucijomis, Sekretoriatas parengė 2 Lietuvos paraiškas UNESCO 2020–2021 m. minimų datų programai (Vilniaus Gaono 300-osios gimimo metinės (2020) ir Marijos Gimbutienės 100-osios gimimo metinės (2021)), konsultavo paraiškų UNESCO ir Japonijos Darnaus vystymosi švietimo apdovanojimui bei UNESCO/Jikji apdovanojimui „Pasaulio atmintis“ rengėjus, kartu su ekspertų darbo grupe toliau rengia Kauno modernizmo architektūros paraišką UNESCO Pasaulio paveldo sąrašui.

Sekretoriato pastangomis į lietuvių kalbą išverstos UNESCO Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo gairės. Dokumentas parengtas elektroniniu formatu ir išleistas atskiru leidiniu (300 egz. tiražu). Leidinys pristatytas tarpinstitucinės bendradarbiavimo sutarties dėl povandeninio kultūros paveldo apsaugos pasirašymo renginyje Bažnytinio paveldo muziejuje. Sekretoriatas taip pat išvertė į lietuvių kalbą UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos etikos principus, juos išplatino ir paskelbė interneto svetainėje www.unesco.lt.

Sekretoriatas teikė pasiūlymus 2019 m. Lietuvos kultūros tarybos lėšomis finansuojamų projektų gairėms. Į didelę dalį Sekretoriato pasiūlymų atsižvelgta. Kultūros paveldo projektų programoje bus finansuojami „projektai, aktualizuojantys UNESCO sąrašuose esantį Lietuvos paveldą ir jo vertybes ir prisidedantys prie gebėjimų stiprinimo bei kompetencijų ugdymo materialaus kultūros paveldo srityse“.

Veiklos vertinimo prioritetai ir jų balai bus skiriami „projektams, kurie atitinka UNESCO vertybines nuostatas, susijusias su paveldo išsaugojimu ir perdavimu ateities kartoms, skatinančias dialogą su vietos bendruomenėmis bei pagarbą joms, darnų vystymąsi, sąmoningumą ir UNESCO vietovių bei vertybių didesnę žinomumą, tarpkultūrinį dialogą, žmogaus teises ir lygiateisiškumą“. Sekretoriato siūlymu Etninės kultūros ir nematerialaus kultūros paveldo projektų programoje bus finansuojamos „nematerialaus kultūros paveldo fiksavimo, išsaugojimo ir tęstinumo veiklos“, o veiklos vertinimo prioritetai ir jų balai bus skiriami „projektams, įtraukiantiems nematerialaus kultūros paveldo fiksavimo, išsaugojimo ir tęstinumo veiklas, esančias UNESCO nematerialaus kultūros paveldo sąrašuose ir (ar) Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvade“.

Sekretoriatas koordinavo 2 tarpinstitucinių grupių (Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos ir Konvencijos dėl kultūros raiškos apsaugos ir skatinimo) bei 2 nacionalinių komitetų („Pasaulio atmintis“ ir „Informacija visiems“) darbą.

Sekretoriato darbuotojai, kaip nariai ar ekspertai, dalyvavo 13 įvairių sričių darbo grupių ir ekspertų komisijų, įsteigtų Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Kultūros ministerijos, Kauno ir Vilniaus m. savivaldybių, Lietuvos nacionalinio kultūros centro, Valstybinės kultūros paveldo komisijos, Lietuvos nacionalinio olimpinio komiteto, Lietuvos mokslų akademijos, Lietuvos vaikų ir jaunimo centro, ar inicijuotose paties Sekretoriato. Generalinė sekretorė A. Junevičienė dalyvavo Darbo grupės, skirtos parengti rekomendacijas dėl Komisijos ir Sekretoriato nuostatų atnaujinimo, posėdžiuose. Į šią darbo grupę taip pat buvo įtraukti kiti Komisijos nariai: Gintautė Žemaitytė, Jonas Ruškus, Rėda Brandišauskienė.

Sekretoriatas organizavo UNESCO minimoms sukaktims (Juozapo Čechavičiaus 200-osioms gimimo metinėms, Stanislovo Moniuškos 200-osioms gimimo metinėms) skirtus renginius. Parengta reprezentacinė tarptautinė kilnojamoji paroda „XIX amžiaus Lietuvos, Baltarusijos, Lenkijos ir Ukrainos miestai Juozapo Čechavičiaus/Józef Czechowicz (1818–1888) fotografijoje“ bei jos pristatymo planas 2019 m. Lietuvių namuose Vilniuje, Lenkijoje, Ukrainoje ir Rusijos Federacijoje.

M. K. Oginskiui skirta kilnojamoji paroda (2015) po paskutinio jos pristatymo Lenkijoje (2017) iškomplektuota ir atiduota nuolat saugoti fotografijų autoriams. A. J. Greimui skirta paroda pagal bendradarbiavimo sutartį saugoma Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centre, suplanuoti jos pristatymai Rusijos Federacijoje 2019 metais.

2018 m. Sekretoriatas kartu su autoriais rengė ir įgyvendino tarptautinės kilnojamosios parodos „Optimizmo architektūra: Kauno fenomenas, 1918-1940“ projektą. Įvyko 8 parodos pristatymai: Vilniuje, Nacionalinėje dailės galerijoje; Paryžiuje, UNESCO būstinėje; Milane, „Regione Lombardia“ salėje; Romoje, Muzikos salėje „Auditorium Parco della Musica“; Taline, Estijos nacionalinėje bibliotekoje; Vroclave, Architektūros muziejuje; Kaune, Nacionaliniame K. M. Čiurlionio muziejuje; Briuselyje, Menų centre BOZAR. Kitos anksčiau Sekretoriato parengtos kilnojamosios parodos („Lietuvos vertybės UNESCO sąrašuose“, „Lietuva pašto siuntoje“) 2018 m. pristatytos Austrijoje ir Rusijos Federacijoje.

Nacionalinės komisijos galerijoje įvyko 28 viešinio iniciatyvos / renginiai: 10 parodų, 5 susitikimai, 7 paskaitos, ekskursijos ir susitikimai, 2 knygų pristatymai, 1 spaudos konferencija, 1 koncertas, 1 performansas, 1 spektaklis ir kt. Renginiai buvo skirti UNESCO tarptautinių dienų minėjimams, įvairioms UNESCO kompetencijos sritims, konvencijoms ir programoms, Lietuvos ir kitų šalių vertybėms UNESCO sąrašuose, UNESCO minimoms sukaktims, kt. Sekretoriatas rengė paskaitas apie UNESCO veiklą Vilniaus universiteto ir Jidiš instituto studentams, Varėnos rajono kultūros centro ir bibliotekų darbuotojams, vasaros stovyklų „Gatvės gyvos“ dalyviams (vaikams), UNESCO asocijuotųjų mokyklų mokiniais ir mokytojams (žr. 3 priedą).

III. UNESCO MINIMOS SUKAKTYS

3.1 2018–2019 m. minimos sukaktys

2017 m. UNESCO Generalinės konferencijos 39-ojoje sesijoje Juozapo Čechavičiaus 200-osios ir Stanislovo Moniuškos 200-osios gimimo metinės įrašytos į UNESCO minimų datų kalendorių. J. Čechavičiaus 200-osios gimimo sukakties kandidatūra pateikta UNESCO, palaikant Baltarusijai, Latvijai, Lenkijai ir Ukrainai. S. Moniuškos 200-osios gimimo sukakties kandidatūra, Lietuvai inicijavus, pateikta Baltarusijos, Lenkijos ir Lietuvos vardu, palaikant Latvijai ir Rumunijai.

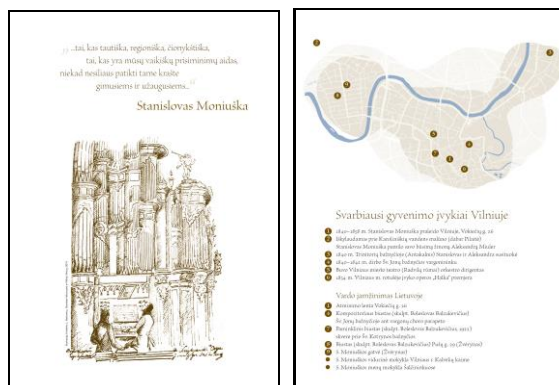
Juozapo Čechavičiaus 200-osios gimimo metinės

Minint J. Čechavičiaus 200-ąsias gimimo metines (2018), Sekretoriatas, bendradarbiaudamas su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centru ir Lietuvos dailės muziejumi, parengė dvikalbę (lietuvių ir anglų k.) kilnojamąją parodą „XIX amžiaus Lietuvos, Baltarusijos, Lenkijos ir Ukrainos miestai Juozapo Čechavičiaus / Józef Czechowicz (1818–1888) fotografijoje“. Reprezentatyvi interaktyvi paroda apie vieną iškiliausių regiono fotografų pristato spausdintas ir skaitmenines Vilniaus, Liublino, Helmo, Gardino fotografijas, ypatingą dėmesį skiriant interaktyvioms Vilniaus fotografijoms ir panoramoms. 2018 m. gruodžio 3–7 d. paroda pristatyta UNESCO būstinėje Paryžiuje, bendradarbiaujant su Nuolatine atstovybe ir Užsienio reikalų ministerija. Numatoma 2019 m. kovo 21–27 d. parodą pristatyti Nacionalinės komisijos galerijoje, gegužę – Vroclave, rugsėjį – Varšuvoje, vėliau – Ukrainoje ir Rusijoje. Parodos kuratorius – Dainius Junevičius, architektas – Saulius Valius, koordinatore – Milda Valančiauskienė.

Stanislovo Moniuškos 200-osios gimimo metinės

Rengiantis S. Moniuškos 200-ųjų gimimo metinių minėjimui, 2018 m. pabaigoje Sekretoriatas parengė ir išleido atviruką, kuriame surašyti svarbiausi minėjimo renginiai, pristatomi reikšmingiausi kompozitoriaus gyvenimo faktai, atminties vietų Vilniuje žemėlapis ir QR kodas su nuoroda į archyvinę Kipro Petrausko atliekamą Jonteko ariją iš S. Moniuškos operos „Halka“, kurią kompozitorius sukūrė Vilniuje (https://unesco.lt/images/Straipsniu_dokumentai/Stanislaw-Moniuszko_atvirukas.pdf). Šis atvirukas 1000 vnt. tiražu išplatintas suinteresuotoms kultūros organizacijoms. 2019 m. Sekretoriatas numato pakartotinai išleisti jį lietuvių ir anglų k. bei bendradarbiaudamas su Kultūros ministerija, Lietuvos muzikų sąjunga ir Lietuvos kompozitorių sąjungos Muzikologų sekcija surengti tarptautinę konferenciją „Žymusis vilnietis Stanislovas Moniuška“.

3.2 Klausimynas dėl UNESCO minimų sukakčių programos peržiūros

Sekretoriatas atsakė į klausimą dėl UNESCO Minimų sukakčių programos peržiūrėjimo. Jis buvo skirtas įvertinti Minimų sukakčių programos bei UNESCO šiai programai skirtos finansinės ir nefinansinės paramos reikšmę valstybėms narėms. Sekretoriatas, atsakydamas į klausimą, pabrėžė šios programos indėlį į valstybių narių sukakčių viešinimą tarptautiniu mastu.

Nuo 1997 m. Lietuva teikė kandidatūras UNESCO minimų sukakčių programai. Buvo patvirtintos šios sukaktys: 1997 m. – Martyno Mažvydo „Katekizmo prasti žodžiai“ išleidimo 450-osios metinės; 2002 m. – Ignoto Domeikos 200-osios gimimo metinės (kartu su Lenkija ir Baltarusija); 2004 m. – Lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 100-osios metinės; 2011 m. – Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 100-osios mirties metinės; 2011 m. – Česlovo Milošo 100-osios gimimo metinės (kartu su Lenkija); 2013 m. – Meilės Lukšienės 100-osios gimimo metinės; 2014 m. – Kristijono Donelaičio 300-osios gimimo metinės; 2015 m. – Mykolo Kleopo Oginskio 250-osios gimimo metinės (kartu su Baltarusija ir Lenkija); 2017 m. – Algirdo Juliaus Greimo 100-osios gimimo metinės; 2018 m. – Juozapo Čechavičiaus 200-osios gimimo metinės; 2019 m. – Stanislovo Moniuškos 200-osios gimimo metinės.

3.3 Sukakčių kandidatūros 2020–2021 m.

Atsiliepdama į kvietimą teikti UNESCO sukakčių kandidatūras 2020–2021 m., Nacionalinė komisija patvirtino šias sukaktis: 2020 m. – Lietuvos rabino Vilniaus Gaono Elijo Ben Saliamono Zalmono 300-ąsias gimimo metines; 2021 m. – Birutės Marijos Alsekaitės-Gimbutienės 100-ąsias gimimo metines.

Sekretoriatas, bendradarbiaudamas su Valstybiniu Vilniaus Gaono žydų muziejumi, Lietuvos istorijos institutu ir Lietuvos archeologijos draugija, parengė Vilniaus Gaono ir Marijos Gimbutienės nominacines paraiškas 2020–2021 metams, taip pat kreipėsi į Baltarusijos, Latvijos, Lenkijos, Vokietijos, Ukrainos, Švedijos, Jungtinės Karalystės ir Izraelio nacionalines UNESCO komisijas dėl teikiamų kandidatūrų palaikymo. 2019 m. sausio 15 d. Sekretoriatas elektroniniu formatu pateikė UNESCO abi paraiškas kartu su palaikymo raštais iš Lenkijos, Latvijos, Baltarusijos, Vokietijos nacionalinių UNESCO komisijų, JAV Pacifica Graduate instituto, JAV Hartfordo universiteto, JAV YIVO Žydų mokslinių tyrimų instituto.

Baltarusijos, Latvijos ir Lenkijos nacionalinių UNESCO komisijų prašymu Sekretoriatas parašė palaikymo raštus Baltarusijos valstybinio universiteto 100-mečio, Baltarusijos Ferdinando Ruščico 150-ųjų gimimo metinių, Latvijos Julijaus Madarnieksio 150-ųjų gimimo metinių, Lenkijos Karolio Voitylos (popiežiaus Jono Pauliaus II) sukakčių kandidatūroms.

Sekretoriatas UNESCO sekretoriatui pateikė ataskaitą apie renginius, įvykusius 2018 m. ir numatytus 2019 m., skirtus Juozapo Čechavičiaus ir Stanislovo Moniuškos minimoms sukaktims.

3.4 Tarptautinė kilnojamoji paroda „Optimizmo architektūra: Kauno fenomenas, 1918–1940“, skirta Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui

2016–2017 m. Sekretoriatas parengė tarptautinės kilnojamosios parodos projektą, skirtą Lietuvos valstybingumo atkūrimo šimtmečiui ir Kauno modernizmo architektūros tarptautinei sklaidai, aktualizuojant valstybės siekį Kauno modernizmo architektūrą įrašyti į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą. Parengta parodos koncepcija, turinio sudėtis, maršrutas, aprašai, eksponatų projektai, ekspozicijos architektūrinis projektas, ekspozicijos dizainas. 2018 m. vasario 14 d. Nacionalinėje dailės galerijoje įvyko pirmasis parodos atidarymas, sulaukęs didelio visuomenės ir kultūros profesionalų dėmesio. Sekretoriatas kartu su projekto autoriais įgyvendino įspūdingą tarptautinį maršrutą su kultūrine programa – paskaitomis, simpoziumais, forumais. Parodą lydi išsamus Kauno modernizmo architektūrai skirtas leidinys „Optimizmo architektūra: Kauno fenomenas, 1918–1940“ (Lapas, 2018, lietuvių k. (I tiražas 700 egz., II tiražas – 1500 egz.)) ir anglų k. (tiražas 1000 egz.) ir daugiakalbiai lankstinukai.

2018 m. parodos maršrutas:

02 14–03 18 Nacionalinė dailės galerija, Vilnius (Lietuva)

04 02–09 UNESCO būstinė, Paryžius (Prancūzija)

04 10–24 „Regione Lombardia“ salė, Milanai (Italija)

05 03–12 Muzikos salė „Auditorium Parco della Musica“ (festivalyje Flux. Festival Lituano delle Arte 2018), Roma (Italija)

05 24–06 16 Estijos nacionalinė biblioteka, Talinas (Estija)
06 28–10 14 Architektūros muziejus, Vroclavas (Lenkija)
09 13–11 04 Nacionalinis K. M. Čiurlionio muziejus, Kaunas (Lietuva)
11 15–12 10 Menų centras BOZAR, Briuselis (Belgija)

Projekto autoriai ir parodos kuratoriai: doc. dr. Marija Drėmaitė, prof. dr. Giedrė Jankevičiūtė, doc. dr. Vaidas Petrulis; architektūra ir dizainas: Ieva Cicėnaitė, Matas Šiupšinskas, Linas Gliaudelis.

Projektas įgyvendintas vykdant Lietuvos valstybingumo atkūrimo šimtmečio programą (finansuotas Lietuvos kultūros rėmimo fondo, Kultūros ministerijos (dviem etapais 2017–2018 m. pagal programą „Lietuvos kultūros paveldo išsaugojimas, aktualizavimas ir populiarinimas, valstybinės kalbos apsauga“). Parodos strateginiai partneriai: Užsienio reikalų ministerija, Nacionalinė dailės galerija, VšĮ „Kaunas 2022“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. kovo 27 d. nutarimu Nr. 287 „Dėl ilgalaikio materialiojo turto perdavimo Kauno miesto savivaldybės nuosavybėn“ paroda perduota Kauno miesto savivaldybei (VšĮ „Kaunas 2022“).

Daugiau informacijos: <https://unesco.lt/leidyba/renginiai/optimizmo-architektura-kauno-fenomenas-1918-1940>.

IV. ŠVIETIMAS

4.1 Švietimas 2030

2015 m. rugsėjo 25 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 70-ojoje sesijoje priimtas dokumentas „Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 metų“ (toliau – „Darbotvarkė 2030“). UNESCO, kaip specializuota Jungtinių Tautų agentūra, įgaliota suteikti strateginį pagrindą šiems tikslams įgyvendinti švietimo, mokslo, kultūros bei komunikacijos ir informacijos priemonėmis. Siekdama šių tikslų UNESCO remiasi Generalinės konferencijos 38-ojoje sesijoje priimta darbotvarkė „Švietimas 2030“ ir jos įgyvendinimo strategija bei Pasauliniu darnaus vystymosi švietimo veiksmų planu. „Švietimas 2030“ siekia sutelkti visas suinteresuotas šalis siekti švietimo tikslų bei siūlo įgyvendinimo, koordinavimo, finansavimo, stebėsenos būdus.

„Darbotvarkės 2030“ įgyvendinimo nacionalinė ataskaita buvo pristatyta Jungtinių Tautų aukšto lygio politiniame forume 2018 rugsėjį. Nacionalinės komisijos iniciatyva jos atstovai buvo įtraukti į nacionalinės ataskaitos aptarimo procesą bei teikė pastabas Nacionalinei darnaus vystymosi koordinacinei grupei dėl „Darbotvarkės 2030“ 4-ojo tikslo įgyvendinimo Lietuvoje, siekiant atkreipti dėmesį į trūkstamus aspektus, susijusius su darnaus vystymosi švietimo ypatumais, ir papildyti ataskaitą. Pastabose pabrėžta, kad nacionalinėje ataskaitoje neatskleidžiama įtraukiojo švietimo tendencija, taip pat nepakankamos išvados apie darniam vystymuisi aktualių kompetencijų ugdymo būklę ir perspektyvą Lietuvos švietimo sistemoje. Pastabas rengė Nacionalinės komisijos nariai prof. dr. Jonas Ruškus ir dr. Laima Galkutė.

Spalio 24 d. Strasbūre, Prancūzijoje, vykusiose Europos ir Šiaurės Amerikos regiono konsultacijose švietimo ekspertams dėl programos „Švietimas 2030“ įgyvendinimo dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerijos Tarptautinio bendradarbiavimo ir Europos integracijos departamento Europos Sąjungos ir tarptautinių organizacijų skyriaus vedėja Vilija Gelažauskaitė.

Gruodžio 3–5 d. Briuselyje, Belgijoje, vyko UNESCO aukšto lygio susitikimas dėl programos „Švietimas 2030“ įgyvendinimo. Lietuva susitikime buvo nominuota atstovauti II rinkiminei grupei. Lietuvai susitikime atstovavo Lietuvos nuolatinės atstovybės Europos Sąjungoje švietimo atašė Rasa Pečiukonienė.

4.1.1 Pasaulinė švietimo stebėseną

Lietuvos švietimo bendruomenė dalyvavo atvirose konsultacijose dėl 2020 m. Pasaulinės švietimo stebėsenos ataskaitos, kurios tema bus įtraukimas ir švietimas, apžvelgiant tokius elementus, kaip nacionaliniai įstatymai ir politinės strategijos, valdymas ir finansavimas, ugdymo turinys ir metodikos, mokytojų, mokyklos vadovų, švietimo pagalbos darbuotojų pasirengimas, mokyklų pritaikymas, bendruomenių, tėvų ir mokinių nuostatos. Duomenys ataskaitai bus renkami iš skirtingų šaltinių: GEM inicijuotos Pasaulinės duomenų bazės apie nelygybę švietime, kitų tarptautinių tyrimų (pvz., *UNICEF Multiple Indicator Cluster Surveys*), nacionalinių apžvalgų, taip pat tokių lyginamųjų šaltinių, kaip Europos įtraukiojo švietimo statistikos agentūros duomenų ir kt. Šioje ataskaitoje bus klausama, kokios yra svarbiausios strateginės priemonės kiekviename įtraukiojo švietimo elemente, siekiant 4-ojo darnaus vystymosi tikslo, kokios didžiausios įtraukiojo švietimo politikos įgyvendinimo kliūtys, kokių susitarimų reikia vyriausybės sektorių, visų suinteresuotųjų bendradarbiavimui, siekiant jas įveikti, kaip švietimo sistemos vykdo atskirties švietime stebėseną (tiek individualių pasiekimų ar sėkmės, tiek sisteminių veiksmų prasme) ir koku mastu, kokie yra įtraukiojo švietimo strategijų finansavimo šaltiniai, kaip vykdoma jų stebėseną ir kaip jie veikia vietos praktikas.

Parengta ataskaitos koncepcija siekiama sukelti diskusiją apie planuojamas tyrimo kryptis, surinkti įdomių strategijų ir praktikų pavyzdžių, iliustruojant, kaip įtraukiojo švietimo praktikos veikia skirtingose valstybėse, kaip įgyvendinamos mokyklose ir klasėse, bei surinkti pasiūlymus dėl galimų tyrimo krypčių, pasiremiant jau veikiančiais ar iki šiol neišnaudotais kokybinių ir kiekybinių duomenų šaltiniais.

4.1.2 Darnaus vystymosi švietimas

Sekretoriatas padėjo rengti ir 2018 m. gegužės 3 d. UNESCO ir Japonijos Vyriausybės inicijuotam Darnaus vystymosi švietimo iniciatyvų apdovanojimų konkursui pateikė dvi paraiškas: Mokyklų tobulinimo centro projektą „Renkusi mokytį“ ir Lietuvos vaikų ir jaunimo centro projektą „Darni mokykla“. Lietuvos iniciatyvos apdovanotos nebuvo.

Lapkričio 9 d. Sekretoriatas pateikė Lietuvos nuomonę dėl UNESCO Darnaus vystymosi švietimo programos pasaulinio veiksmų plano, kurio įgyvendinimas baigiasi 2019 m., atnaujinimo 2019–2023 m. laikotarpiui. Bendradarbiaujant su Nacionalinės komisijos nariais (dr. L. Galkute ir prof. dr. J. Ruškumi) parengtoje pozicijoje akcentuojamas dokumento transformuojantis poveikis, struktūriniai pokyčiai, technologinės ateities ir švietimo įtraukumo svarba.

4.1.3 Suaugusiųjų švietimas

Lapkričio 8 d. Seime buvo užregistruota Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo nauja redakcija, kurią rengiant kartu su nevyriausybinų organizacijų atstovais aktyviai dalyvavo Nacionalinės komisijos Vykdomojo komiteto nariai. Įstatymo redakcija remiasi programos „Švietimas 2030“ ir 2015 m. atnaujintos UNESCO Suaugusiųjų švietimo rekomendacijos nuostatomis.

4.2 Atvirieji švietimo ištekliai

UNESCO požiūriu, atvirieji švietimo ištekliai yra mokymo, mokymosi arba tyrimų medžiaga bet kuria – skaitmenine ar kita – medijų forma, paskelbta viešojoje erdvėje arba išleista su atvirąja licencija, kurios pasiekimas, naudojimas, adaptavimas ir perplatinimas yra nemokamas ir niekaip neapribotas. Atvirieji švietimo ištekliai užtikrina geresnę prieigą, aukštesnę kokybę ir žemesnius mokymosi priemonių kaštus, todėl yra labai svarbi priemonė įgyvendinant švietimui skirtą darnaus vystymosi 4 tikslą. Diskusijų kelia tokie aspektai, kaip vartotojų galimybė jais naudotis, kalbos ir kultūros barjerai, įtrauki ir lygiateisė prieiga prie kokybiško turinio, nauji leidybos verslo modeliai, politinių sprendimų plėtotė. 2018 m. vyko keletas šiai temai skirtų regioninių ir pasaulinių iniciatyvų.

UNESCO VT 201-oje sesijoje priimtas sprendimas parengti galimybių studiją dėl UNESCO norminio atvirųjų švietimo išteklių dokumento sukūrimo. 2018 m. VT sesijose toliau vyko šio dokumento rengimo pažangos pristatymai, kuriuose savo nuomonę reiškė ir Lietuva.

2018 m. pradžioje UNESCO specialios darbo grupės parengtas UNESCO Rekomendacijos dėl atvirųjų švietimo išteklių projektas buvo išplatintas UNESCO valstybėms narėms kviečiant diskutuoti ir teikti pastabas. Birželio 1 d. pateiktos Sekretoriato koordinuotos Lietuvos specialistų pastabos. Į kvietimą atsiliepė ir pastabas pateikė Vytauto Didžiojo universiteto Inovatyvių studijų instituto direktorė, Lietuvos nuotolinio ir e. mokymosi asociacijos prezidentė, Europos nuotolinio ir e. mokymosi tinklo viceprezidentė mokslui Airina Volungevičienė. Lietuvos nuomone, projekte nepakankamai išryškintos kliūtys plėtrai bei vienokioms ar kitokioms vyriausybės intervencijoms sklaidai ir prieinamumui stiprinti. Taip pat sunku įvertinti, kiek valstybėms kainuotų tokio norminio dokumento nuostatų įgyvendinimas, nuogaustaujama, kad visuomenės skaitmenizavimas vyksta sparčiau, nei švietimo sistemos ir juridinis reglamentavimas sugeba reaguoti, taip pat procesai pasaulio valstybėse yra netolygūs, taigi yra didelis iššūkis sukurti ilgą laiką aktualų norminį dokumentą. Taip pat svarbu, kad didžiąją dalį elektroninio švietimo turinio kuria privatūs rinkos veikėjai, todėl vyriausybės vargiai galėtų prisiimti kokių nors rimtų įsipareigojimų dėl tokio turinio laisvo prieinamumo. Su Rekomendacijos tekstu toliau dirbs specialistų darbo grupė. Rekomendaciją tikimasi priimti UNESCO Generalinės konferencijos 41-ojoje sesijoje 2021 m. rudenį.

4.3 Aukštasis mokslas

Sekretoriatas koordinuoja Lietuvos dalyvavimą konsultacijose dėl Pasaulinės aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo konvencijos projekto. Gegužės 28 d. UNESCO buvo pateiktos pastabos dėl Konvencijos projekto teksto, parengtos Studijų kokybės vertinimo centro kartu su Švietimo ir mokslo ministerija. Nuolatinė atstovybė dalyvavo gegužės 22 d. šiuo tikslu vykusiame informaciniame susitikime. Sekretoriatas informavo UNESCO apie Lietuvos ekspertų delegavimą dalyvauti rengiant Konvenciją, UNESCO informavo apie kandidatūrų patvirtinimą. Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus pavaduotoja ir Lietuvos ENIC/NARIC centro vadovė Aurelija Vileikienė ir Kvalifikacijų vertinimo skyriaus vyr. specialistė Kristina Sutkutė aktyviai dalyvavo vertinant minėtos konvencijos projektą. Gruodžio 5–7 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje vyko tarpvyriausybiniis susitikimas dėl naujai rengiamos Pasaulinės aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo konvencijos, kuriame finansuojant Švietimo ir mokslo ministerijai dalyvavo jos deleguotos minėtos nuolatinės Lietuvos atstovės.

Lapkričio 30 d. Sekretoriatas kartu su Švietimo ir mokslo ministerija UNESCO sekretariatui pateikė Aukštojo mokslo studijų ir kvalifikacijų pripažinimo rekomendacijos (1993) įgyvendinimo 2016–2019 m. nacionalinę ataskaitą. Pasaulinė ataskaita bus pristatyta svarstyti UNESCO Generalinės konferencijos 40-ajai sesijai 2019 m. rudenį.

4.4 Švietimas ir informacinės technologijos

Sekretoriatas koordinavo statistinių duomenų apie skaitmeninį ir informacinių ir komunikacinių technologijų (IKT) raštingumą pateikimą 2018 m. UNESCO mokymosi pasiekimų katalogui. Duomenis pateikė Švietimo ir mokslo ministerija, Statistikos departamentas ir Nacionalinis egzaminų centras. Atsakymas UNESCO buvo išsiųstas liepos 25 dieną.

Sekretariatui buvo pateiktos dvi paraiškos UNESCO ir Bahreino karaliaus Hamad Bin Isa Al-Khalifa apdovanojimui už informacijos ir komunikacijos technologijų (IKT) naudojimo švietime iniciatyvas. Bahreino Karalystės finansuojama programa siekiama paskatinti asmenis ir institucijas už jų veiklą ir projektus, tapusius sektiniais IKT naudojimo pavyzdžiais siekiant mokymosi, mokymo ir bendros švietimo kokybės. 2018 m. programos tema – inovatyvių IKT naudojimas siekiant užtikrinti švietimo prieinamumą labiausiai pažeidžiamoms grupėms, kurioms švietimas sunkiau prieinamas dėl kultūrinių ir ekonominių kliūčių, negalios, lyties, krizinių situacijų. Sekretoriatas gavo dviejų Lietuvos mokyklų: Anykščių Antano Vienuolio progimnazijos ir Vilniaus Simono Daukanto progimnazijos, bendradarbiaujant su Vilniaus Gedimino technikos universitetu, parengtas paraiškas, kurios buvo pateiktos vertinti Nacionalinės komisijos nariams. Nuspręsta susilaikyti ir jų neteikti vertinti UNESCO, nes abi paraiškos neatitinka keliamų kriterijų: projektai siekiama IKT naudoti kūrybingam mokymuisi, mokymo motyvacijai didinti, bet nenumatytas pažeidžiamų grupių įtraukimas ar esminis pokytis, užtikrinantis švietimo prieinamumą, mokyklos negalėjo pateikti konkurse prašomų įrodymų apie projekto rezultatus, nebuvo sukurta metodinė medžiaga, kuria būtų galima pasidalinti su kitomis mokyklomis.

4.4.1 „Samsung Mokykla ateičiai“ skaitmeninių mokymų pedagogams programa

Sekretoriatas išplatino kvietimą Lietuvos mokykloms, dalyvaujančioms UNESCO Asocijuotųjų mokyklų tinkle, dalyvauti jau penktą kartą organizuojamos „Samsung Mokykla ateičiai“ skaitmeninių mokymų pedagogams programos atrankai. Sekretoriato švietimo ir mokslo programų vadovė Liliana Bugailiškytė-Lideikienė dalyvavo „Samsung Mokykla ateičiai“ skaitmeninių mokymų pedagogams programos atrankoje, vertino konkursui pateiktas mokyklų paraiškas. Per penkerius metus mokymuose dalyvavo nemažai UNESCO Asocijuotųjų mokyklų tinklo narių, jiems mokymai buvo naudingi profesiniam tobulėjimui ir ugdymo požiūrių įvairovei. Mokymų turinį kuria programos partneriai Kauno technologijos universiteto Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakulteto Edukacinės kompetencijos centras ir kiti švietimo ekspertai. Pusmetį trukusiuose mokymuose dalyvavo 48 mokytojai iš 12 mokyklų, kurie 2019 m. pradžioje baigiamajame renginyje pristatys mokyklų projektus. Programos atidarymo renginys įvyko spalio 19 d. Kauno technologijos universiteto Santakos slėnyje.

4.5 UNESCO Asocijuotųjų mokyklų tinklas

2018 m. Lietuvoje veikė UNESCO asocijuotosios mokyklos vardą turinčių mokyklų tinklas (toliau – ASP tinklas). Po 2017 m. įgyvendintos tinklo reorganizacijos prie narėmis tapusių 15 mokyklų rugpjūčio mėnesį prisijungė dar dvi ugdymo įstaigos – Smiltynės miško darželis-pradinė mokykla ir Kauno Kovo 11-osios progimnazija. Smiltynės miško darželio-pradinės mokyklos veikla atliepia tinklo prioritetus: gyvenimą darnoje su aplinka, socialinę ir kultūrinę integraciją, sveikos gyvensenos ir sporto skatinimą, inovatyvių švietimo idėjų vystymą. Mokykla įsikūrusi Smiltynėje, Kuršių nerijos nacionaliniame parke, UNESCO paveldo vietovėje, taigi ugdymo įstaiga tapo platforma vaikams, tėvams ir mokytojams šviesti apie šios teritorijos išskirtinumą. Kauno Kovo 11-osios progimnazijoje aktyviai diegiamas įtraukiojo švietimo modelis. Svarbiausi narystės įsipareigojimai – darnaus vystymosi ir globalaus pilietiškumo švietimo principų ir temų diegimas ugdymo turinyje ir ugdymo pasiekimų atpažinimo skaitmeniniais atviraisiais ženkleliais modelio diegimas. 2018 m. mokyklos dalyvavo nacionalinio koordinatoriaus inicijuotoje „17 tikslų – 17 savaičių“ mokymosi programoje.

4.5.1 UNESCO asocijuotųjų mokyklų pasiekimų programa

2018 m. Sekretoriatas kartu su Neformaliojo jaunimo ugdymo asociacija toliau įgyvendino UNESCO Dalyvavimo programos dalinį finansavimą gavusį projektą „UNESCO asocijuotųjų mokyklų pasiekimų programa“. Tai inovatyvi programa, padedanti mokiniams ir mokytojams fiksuoti ir pripažinti įvairius gebėjimus bei pasiekimus, įgyjamus dalyvaujant ASP tinklo veiklose. Ją testuoja Lietuvos neformaliojo ugdymo asociacija, bendradarbiaudama su Nacionaline komisija. Atvirieji ženklukai – tai skaitmeninis sertifikatas, kuriame užkoduota informacija, susijusi su ženkliuko gavėjo pasiekimais ar kompetencijomis. Šis inovatyvus skaitmeninis įrankis padeda pripažinti mokymąsi ir tuos gebėjimus, kuriuos formaliajame ugdyme dažnai sunku įvertinti ar apčiuopti. Kiekvienais metais programos pabaigoje surinkti ženklukai patenka į individualų pasiekimų pripažinimo profilį – sertifikatą.

4.5.2 UNESCO Baltijos jūros projektas

2018 m. UNESCO Asocijuotųjų mokyklų programos tarptautiniame Baltijos jūros projekte (toliau – BSP) dalyvavo 29 Lietuvos mokyklos.

Besiruošdamas mokslo metų pradžiai, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centras 2018 m. rugpjūčio 27–28 d. organizavo BSP mokytojų pasitarimą. Pagrindinis jo tikslas – pasitikti naujus BSP metus su naujomis darbų idėjomis, užduotimis ir iššūkiais.

2018 m. lapkričio 28–29 d. Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centre surengta BSP dalyviams skirta konferencija „Aplinkosaugos projekto įgyvendinimas mano mokykloje“, kurioje dalyvavo 29 Baltijos jūros projekte dalyvaujančių Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų mokinių ir mokytojų komandos. Konferencijos tikslas – ugdyti moksleivių gamtosaugos veiklos gebėjimus įgyvendinant BSP programas, paskatinti jo dalyvius dalintis patirtimi jas įgyvendinant, skatinti veiklų tęstinumą Lietuvos mokyklose; formuoti praktinės veiklos įgūdžius, skatinti pažinti aplinką; formuoti mokslinio mąstymo įgūdžius, gebėjimus analizuoti ilgamečius tyrimų rezultatus. Konferencijoje mokiniai pristatė projektinius darbus – stendinius pranešimus, parengtus pagal BSP programas. Dalyviams taip pat surengta įvairių mokymų.

4.5.3 Kita veikla UNESCO Asocijuotųjų mokyklų tinklo projekte

2018 m. Sekretoriato švietimo ir mokslo programų vadovė L. Bugailiškytė-Lideikienė dalyvavo ASP tinklo pasauliniame vertinime, kuris UNESCO inicijuotas siekiant numatyti tolesnes tinklo plėtros kryptis.

Balandžio 18 d. išplatintas kvietimas Lietuvos mokykloms dalyvauti UNESCO kartu su kitomis organizacijomis parengtos mokymo priemonės „Sporto vertybės klasėje. 8–12 metų mokinių mokymas pagalbos, lygių teisių ir įtraukimo“ testavime. Projekte dalyvavo kelios Lietuvos mokyklos.

Balandžio 27–29 d. Vilniaus Žemynos gimnazija dalyvavo Estijoje, Juri gimnazijoje, vykusioje Jungtinių Tautų simuliacijoje. Nuo 2011 m. Estijos ASP tinklas, kartu su Estijos nacionaline komisija, organizuoja Jungtinių Tautų Organizacijos simuliaciją, į kurią kviečia visų Baltijos jūros valstybių ASP tinklų komandas. „Stiprus jaunimas – taikus rytojus, modeliuojant Jungtines Tautas“ – tai pagrindinis projekto šūkis, kurį šiemet delegacijos iš Švedijos, Ukrainos, Latvijos, Suomijos ir Lietuvos turėjo pagrįsti diskutuodamos temomis apie moterų ir vaikų teises, žiniasklaidos atsakomybę ir negalią turinčių asmenų integravimą(si) į visuomenę.

Gegužės 9 d. Kaune vyko socialinių inovacijų hakatonas „ChangeMakers‘ON“, kurio metu komandos per 3 dienas kartu su mentoriais bandė išgryninti socialinių inovacijų verslo modelius, kurie sukurtų pamatuojamą poveikį visuomenei. Šis renginys Lietuvoje organizuojamas jau antrą kartą, pagrindinis rengėjas – Europos socialinio verslumo ugdymo ir inovatyvių studijų institutas, kuris yra Sekretoriato partneris koordinuojant UNESCO ASP tinklo programą. Aktyviausiam UNESCO ASP tinklo projekto „17 savaičių – 17 tikslų“ dalyviui buvo suteikta galimybė be konkurso dalyvauti šiame renginyje. Instituto ir renginio misija remiasi darnaus vystymosi tikslais, o socialinės inovacijos labai kompetentingai generuojamos tikintis proveržio įgyvendinat būtent

Darnaus vystymosi programą. Sekretoriato švietimo ir mokslo programų vadovė L. Bugailiškytė-Lideikienė renginyje dalyvavo kaip komandų mentorė.

2018 m. ASP tinklo mokyklos dalyvavo kasmet „Environment Online – ENO“ organizacijos rengiamoje medžių sodinimo akcijoje. Prie šios iniciatyvos nuo 2000 m. prisijungė daugiau nei 10 tūkst. mokyklų 157 valstybėse. Akcija kasmet organizuojama dvi dienas: gegužės 22-ąją – Tarptautinę biologinės įvairovės dieną ir rugsėjo 21-ąją – Tarptautinę taikos dieną.

Nuo 2016 m. buvo įgyvendintos trys Lietuvos ASP mokyklų kultūrinių mainų programos su Indijos ASP mokyklomis. Radviliškio Lizdeikos gimnazija 2015 m. pavasarį užmezgė ryšius su Indijos Delio Šv. Marko vidurine mokykla. Bendradarbiavimo tikslas – mokinių susitikimai, kurių metu jie plečia savo kultūrinį akiratį apie Lietuvos ir Indijos istoriją, kultūrinį paveldą. 2018 m. gegužės 12–20 d. Šilutės Vydūno gimnazijoje viešėjo dviejų mokytojų ir trylikos mokinių iš Indijos delegacija.

2018 m. gegužės 25 d. Vilniaus Žemynos gimnazijoje vyko tradicinis Tarptautinei biologinės įvairovės dienai skirtas renginys.

2018 m. rudenį ASP tinklo mokyklos dalyvavo UNESCO ir Tarptautinės okeanografijos komisijos parengto mokymo vadovo „Vandenynų raštingumas visiems“ testavime. Spalio mėnesį užsiregistravusių mokyklų mokytojai dalyvavo nuotoliniuose metodiniuose mokymuose.

Spalio mėnesį mokyklos įsitraukė į bandomąjį projektą, skirtą koralų gyvenimui. Metodinės priemonės rengėjai šią metodiką integruoja į mokymąsi apie 14 darnaus vystymosi tikslą „išsaugoti ir tvariai naudoti vandenynų ir jūrų išteklius“. Dalis ugdymo programos yra dalyvavimas vykstančiuose tyrimuose, interviu, klausimų-atsakymų sesijose su mokslininkais.

Lapkričio–gruodžio mėnesiais vyko L’Oréal-UNESCO stipendijų programos „Mokslo moterims“ laureatės Giedrės Motuzaitės-Matuzevičiūtės Keen užsiėmimų su pradinių klasių moksleiviais apie maisto archeologiją ciklas.

4.6 Kita veikla švietimo srityje

2018 m. Statistikos departamentas parengė ir UNESCO Statistikos institutui pateikė kasmetinę nacionalinę raštingumo ir švietimo pasiekimų statistiką. UNESCO akcentavo, kad rengiant šių metų klausimyną atkreiptas dėmesys į konsultacijose su UNESCO valstybėmis narėmis išsakytas pastabas ir pasiūlymus dėl naujų indikatorių, stebėsenos įrankių, matuojant 4-ojo darnaus vystymosi tikslo pažangą, įtraukimo. Konsultacijose aktyviai dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerijos bei Nacionalinės komisijos atstovai.

2018 m. rugsėjo 30 d. Švietimo ir mokslo ministerija pateikė Lietuvos atsakymą UNESCO vykdant 1974 m. UNESCO Rekomendacijų dėl švietimo tarpkultūriniam supratimui, bendradarbiavimui ir taikai bei žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių švietimo įgyvendinimo 2012–2015 m. laikotarpiu įvertinimą. Šių Rekomendacijų principai yra glaudžiai susiję su „Darbotvarkės 2030“ 4 darnaus vystymosi tikslo, skirto švietimo kokybei, 4.7 uždaviniu, todėl šis įvertinimo procesas tapo gera proga įvertinti ir mūsų valstybės padėtį bei pažangą siekiant šio tikslo, ypatingą dėmesį skiriant darnaus vystymosi švietimui, žmogaus teisėms, lyčių lygybei, taikos kultūros ir neprievartos skatinimui, globaliam pilietiškumui, kultūros įvairovei, kultūros vaidmeniui. Švietimo ir mokslo ministerija diskutavo su UNESCO dėl stebėsenos metodikos tobulinimo, tačiau nutarta kol kas išsamesnio komentaro dėl galimų patobulinimų neteikti, nes išvada dėl 2016 m. Lietuvos apžvalgos jau priimta, o rimtos vietinės tyrimų metodikos, kuria remiantis būtų galima dėl išvados diskutuoti, kol kas nėra, taigi 2020 m., kai bus prašoma vėl įvertinti, duomenys bus teikiami pagal seną metodiką.

Lietuva dalyvauja UNESCO Pasaulinėje suaugusiųjų švietimo ir mokymo stebėsenoje, periodiškai (kas trejus metus) vykdomoje įgyvendinant 6-osios Tarptautinės suaugusiųjų švietimo konferencijos Beleme (2009) veiksmų planą. 2018 m. balandį parengtas ir pateiktas Lietuvos atsakymas GRALE-4, kurį koordinavo

Švietimo ir mokslo ministerijos paskirta nacionalinė koordinatore – Neformaliojo švietimo skyriaus vyr. specialistė dr. Dalia Šiaulytienė.

Lietuvos kultūros tarybos pavasario ir rudens finansavimo konkursui Sekretoriatas pakartotinai pateikė projekto „Lietuvos vertybės UNESCO sąrašuose“, kurio tikslas – sukurti ir įrengti ekspozicinį standą Valstybės pažinimo centre, pristatantį ir aktualizuojantį 11 į UNESCO sąrašus ir registrus įrašytų Lietuvos kultūros, gamtos ir dokumentinio paveldo vertybių, paraišką. Projektas inicijuotas bendradarbiaujant su Vilniaus dailės akademijos Grafinio dizaino katedra ir Valstybės pažinimo centru. Finansavimas nebuvo skirtas. Tačiau projektą planuojama tęsti: 2018 m. pradžioje Vilniaus dailės akademijos studentai ir dėstytojai pristatė 8 ekspozicinio stendo koncepcijas, kurios vėliau buvo eksponuojamos Nacionalinės komisijos galerijoje.

V. MOKSLAS

5.1 UNESCO programa „Žmogus ir biosfera“

Sekretoriatas kartu su Žuvinto biosferos rezervato direkcija pateikė atsakymą UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ apžvalgai „Biosferos rezervatų ženklo tapatybės esamas statusas vietos lygmeniu“. Stebėseną atlikta remiantis platesne biosferos rezervatų komunikacijos strategija ir veiksmų planu.

Sekretoriatas išplatino informaciją apie UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ vykdomą Limos veiksmų plano (2016–2025) įgyvendinimo tarpinį vertinimą ir tuo tikslu sudarytą klausimyną Žuvinto biosferos rezervato vadovui ir Lietuvos nacionaliniam programos koordinatoriui. Sekretoriatas pateikė atsakymus bei pastebėjo, kad Lietuvoje programos veikla susiaurėjo iki Žuvinto biosferos rezervato. Biosferos rezervatų, kaip moksliniais tyrimais grįstų tvarių aplinkosaugos sprendimų poligonų, funkcija, ypatingą svarbą įgaunanti „Darbotvarkės 2030“ kontekste, Sekretoriato nuomone, nėra pilnai realizuojama dėl įvairių priežasčių, įskaitant nepakankamo skirtingus interesus atstovaujančių institucijų sutarimo. Tai daro neigiamą įtaką valstybės atstovavimo ir dalyvavimo tarptautinėje programoje bei tinkle procesams.

5.2 L'Oréal–UNESCO Baltijos šalių stipendijų programa

„L'Oréal Baltic“ stipendija yra sudėtinė „L'Oréal-UNESCO For Women in Science“ programos dalis. Šioje programoje Lietuva ir Estija dalyvauja nuo 2017 metų. „L'ORÉAL Baltic“ „Moterims moksle“ stipendijų programa įgyvendinama bendradarbiaujant su trijų Baltijos šalių mokslų akademijomis ir Lietuvos, Latvijos bei Estijos nacionalinėmis UNESCO komisijomis. Ši stipendija skiriama moksliniams tyrimams gyvosios gamtos mokslų, aplinkosaugos, fizikos ir inžinerijos srityse. Lietuvoje į stipendiją galėjo pretenduoti mokslų daktarės iki 40 metų amžiaus.

Balandžio 17 d. Lietuvos mokslų akademijos žiuri, dalyvaujant Sekretoriato atstovams, išrinko 2018 m. „L'Oréal Baltic“ „Moterims moksle“ stipendijų programos laureatę. 2018 m. birželio 5 d. iškilmingos ceremonijoje Latvijos mokslų akademijoje trys mokslininkės iš Latvijos, viena iš Lietuvos ir viena iš Estijos buvo apdovanotos 6000 Eur vertės „L'ORÉAL Baltic“ stipendijomis „Moterims moksle“. Šiemet jas gavo penkios talentingos Baltijos šalių mokslininkės:

dr. Giedrė Motuzaitė-Matuzevičiūtė Keen iš Lietuvos, dr. Ilva Nakurtė, Anda Fridrihsone ir Margarita Baitimirova iš Latvijos ir dr. Karin Kogermann iš Estijos. Dr. G. Motuzaitė-Matuzevičiūtė Keen nuo 2017 m. vadovauja Vilniaus universiteto Bioarheologijos tyrimų centrui. Ji atlieka tyrimą apie žmogaus paleomitybą ir žemdirbystės suklestėjimą Centrinėje Azijoje.

Iš viso gautos 35 paraiškos. Nuo 2020 m. Lietuva, Estija ir Latvija galės išrinkti po tris laureates.

Birželio 25 d. Sekretoriatare surengtas susitikimas su Lietuvos stipendiate, kuriame sutarta dėl paskaitų ciklo UNESCO asocijuotose mokyklose, kitų viešinimo renginių. 2018–2019 m. mokslo metais dr. G. Matuzaitė-Motuzevičiūtė Keen lankėsi Lietuvos mokyklose, kur surengė interaktyvių užsiėmimų su moksleiviais.

Sekretoriatas koordinavo 2018 m. L'Oréal-UNESCO programos „Mokslo moterims“ laureačių parodos eksponavimą viešosiose erdvėse. Gruodį parodą Vilniuje buvo galima apžiūrėti Vilniaus universiteto bibliotekos Mokslo komunikacijos ir informacijos centre.

5.3 UNESCO Interaktyvus šilko kelių kultūrų sąveikų atlasas

2018 m. L'Oréal-UNESCO programos „Mokslo moterims“ stipendiate dr. G. Matuzaitė-Motuzevičiūtė Keen dalyvavo liepos 16–18 d. Charchorine (Mongolija) organizuotame tarptautiniame ekspertų susitikime maisto gamybos ir gastronomijos tema kuriama Interaktyvus šilko kelių kultūrų sąveikų atlaso kontekste.

Atlasu siekiama supažindinti su kultūrų sąveikomis Šilko kelyje, atkreipiant dėmesį į kultūros ir gamtos, materialų ir nematerialų paveldą. Kuriant plačiam visuomenei skirtą atlasą bus naudojamos

naujausios technologijos sužymėti šilko kelių paveldo istoriškumui, įvairovei ir kompleksiskumui. Atlase bus aptiriamos kultūrų sąveikos tokiomis temomis, kaip mokslas, technologija ir patirtis, farmakologija ir medicina, kostiumai ir drabužiai, religija ir dvasingumas, mitologija ir fantazija, kalbos ir literatūra, menai ir muzika, ritualai ir šventės, gastronomija ir architektūra, tradicinės sporto šakos ir kt.

VI. SOCIALINIAI IR HUMANITARINIAI MOKSLAI

6.1 UNESCO socialinių ir humanitarinių mokslų srities dokumentų atnaujinimas

2018 m. vyko kelių UNESCO socialinių ir humanitarinių mokslų srities dokumentų kūrimo ir atnaujinimo procesas, jame dalyvavo Nacionalinės komisijos sekretoriato, ministerijų, akademių institucijų atstovai. Diskusijos dėl dokumentų vyko UNESCO VT 204-ojoje ir 205-ojoje sesijose.

6.1.1 Rekomendacija dėl atvirojo mokslo

UNESCO inicijavo diskusijas dėl galimybės sukurti Rekomendaciją dėl atvirojo mokslo, kuri grindžiama 2017 m. UNESCO Generalinės konferencijos 39-ojoje sesijoje patvirtintos atnaujintos UNESCO Rekomendacijos dėl mokslo ir mokslininkų nuostatomis. Lietuvos specialistai vertina šią iniciatyvą kaip reikalingą, plačiai aprėpiančią, sisteminančią visas atvirojo mokslo iniciatyvas UNESCO. Taip pat atkreipia dėmesį, kad tolesnėse diskusijose dėl šio dokumento labai svarbu aiškiai apibrėžti atvirojo mokslo sąvoką bei diferencijuoti jos atskirus komponentus: atvirąją prieigą prie publikacijų, prie duomenų ir galiausiai prie mokslinių tyrimų infrastruktūros. Labai svarbu inicijuoti veiklas bei teises ir finansines priemones psichologinėms kliūtims, ypač būdingoms STEM disciplinų mokslininkams, įveikti. Pažymėtina, kad atvirasis mokslas pradiname etape pareikalaus nemenkų papildomų investicijų, kurių mažos ir (ar) neturtingos šalys negalės sau leisti. Pirminis Rekomendacijos teksto projektas bus svarstomas 2019 m. UNESCO VT sesijose. Konsultacijose aktyviai dalyvauja Lietuvos mokslo bendruomenė.

6.1.2 Rekomendacija dėl dirbtinio intelekto

UNESCO inicijavo diskusijas dėl norminio dokumento, reglamentuosiančio dirbtinio intelekto etines ir teises nuostatas, reikalingumo. 2018 m. surengta tarptautinių renginių, diskusijų ir konsultacijų su mokslo, viešojo ir privataus sektoriaus atstovais. UNESCO siekia lyderystės šioje srityje. Sekretoriatas kvietė Lietuvos specialistus dalyvauti UNESCO iniciatyvose. Ekonomikos ir inovacijų ministerijoje veikia darbo grupė, koordinuojanti klausimus, susijusius su dirbtinio intelekto plėtoje Lietuvoje. Ji yra parengusi oficialią Lietuvos Respublikos Vyriausybės poziciją reaguojant į Europos Komisijos lygiagrečiai su UNESCO iniciatyva plėtojamą regioninę strategiją. Lietuvos dirbtinio intelekto strategija, kurioje taip pat aptariami etiniai ir teisiniai klausimai, tapo pagrindu Lietuvos indėliui į UNESCO iniciatyvą.

6.1.3 Rekomendacija dėl mokslo, mokslininkų ir tyrėjų

2017 m. UNESCO atnaujino 1974 m. Rekomendaciją dėl mokslininkų ir tyrėjų statuso. Pakeistas ir dokumento pavadinimas į Rekomendaciją dėl mokslo, mokslininkų ir tyrėjų. Technologijų atnešti pokyčiai, naujų finansavimo šaltinių atsiradimas, etinių klausimų, atsiskaitomybės poreikio pripažinimas, kiti nauji veiksniai pastūmėjo atnaujinti dokumentą. 2017 m. po kelerius metus trukusių konsultacijų su mokslininkų bendruomenėmis, mokslo politikos formuotojais, kitomis suinteresuotomis grupėmis UNESCO valstybės narės priėmė naująją Rekomendaciją, kuri nustato gaires ir vertybes tyrėjų veiklai, taip pat sąlygas, būtinas pozityviai ir etiškai mokslo veiklos aplinkai. Dokumentas apima aktualius klausimus, susijusius su lygiateise prieiga, mokslo atvirumu ir skaidrumu. Naujojoje rekomendacijoje akcentuojamas stipresnis mokslo ir visuomenės sąryšis bei siekis užtikrinti, kad tyrimų rezultatai prisidėtų prie darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo. Praktikoje tai reikštų, kad minėta rekomendacija sustiprina jungtį tarp mokslo ir tyrėjų bei taisyklių ir strategijų, kurios reguliuoja jų darbą. Rekomendacijoje mokslas pripažįstamas bendru gėriu ir įvardijamas jo vaidmuo darniam vystymuisi. Mokslas, kaip ir švietimas, yra valstybės esminė investicija į ateities kartas ir visuomenę. Mokslininkams primenama integralumo ir skaidrumo pareiga mokslinėje veikloje.

Tai, kad UNESCO valstybės narės vienbalsiai priėmė Rekomendaciją, turi politinį imperatyvą keisti, adaptuoti nacionalinius teises aktus, strateginius dokumentus, gaires, reguliuojančias mokslinę ir etinę veiklą. Rekomendacija taps įsipareigojimu šalių vyriausybėms stebėti valstybės pažangą įgyvendinant šio dokumento nuostatas ir teikti ataskaitas UNESCO. Lietuvos mokslo taryba kartu su Sekretoriatu inicijavo Rekomendacijos vertimą į lietuvių kalbą. Po to bus galima pradėti nacionalinės teisės peržiūrėjimo, Rekomendacijos nuostatų integravimo procesus.

6.2 Fizinė kultūra, sportas, antidopingas

2017 m. UNESCO Generalinės konferencijos 38-ojoje sesijoje patvirtinta atnaujinta Tarptautinė fizinio ugdyimo, fizinio aktyvumo ir sporto chartija (2015). 2018 m. Sekretoriato ir Kūno kultūros ir sporto departamento prie Vyriausybės rūpesčiu chartija išversta į lietuvių kalbą.

Sekretoriatas Kūno kultūros ir sporto departamentui prie Vyriausybės persiuntė Pasaulinės antidopingo agentūros siūlomus 2018 m. Draudžiamųjų preparatų sąrašo ir Medikamentų vartojimo gydymui išimčių užtikrinimo standartų pataisymus (papildymus).

Birželio 26 d. Kūno kultūros ir sporto departamentas pateikė Lietuvos duomenis periodinei Tarptautinės konvencijos prieš dopingą sporte įgyvendinimo stebėsenai „AD Logic“.

Liepos 13–15 d. Kazanėje (Rusija) vykusioje 6-ojoje Tarptautinėje fizinio lavinimo ir sporto konferencijoje (MINEPS VI) Lietuvai atstovavo Fizinio lavinimo ir sporto departamento prie Vyriausybės Sporto ir fizinio lavinimo strategijos skyriaus patarėja Gintarė Papartė.

Sekretoriatas persiuntė Kūno kultūros ir sporto departamentui UNESCO Generalinės direktorės pavaduotojos Nados Al-Nashif raštą apie naują iniciatyvą, dėl kurios sutarta 2017 m. Tarptautinės konvencijos prieš dopingo vartojimą sporte valstybių narių susitikime. Susitarime pabrėžiamas kasmetinis valstybių narių savanoriškas įnašas į Dopingo neavartojimo fondą. Siūloma, kad tai būtų ne mažiau kaip vienas procentas nuo bendro valstybės įnašo į UNESCO reguliuarų biudžetą. Departamentas informavo, kad tokios galimybės Lietuva kol kas nesvarstys.

6.2.1 Kilnaus sportinio elgesio apdovanojimai

Lietuvos tautinio olimpinio komiteto (LTOK) Kilnaus sportinio elgesio komitetas 2018 m. surengė išplėstus Lietuvos sporto FAIR PLAY apdovanojimus. LTOK būstinėje surengtame renginyje buvo apdovanoti 5 nominacijų laureatai: FAIR PLAY projektas – Lietuvos vaikų ir jaunimo futbolo asociacija, Metų FAIR PLAY organizacija – Lietuvos skraidančiojo disko federacija, Jaunojo sportininko kilnus poelgis – apdovanojimu pagerbta šiaurietė taekvando kovotoja Klaudija Tvaronavičiūtė, kuri Paryžiuje vykusiame „French Open“ G-2 taekvondo turnyre kroatės Nikitos Glasnovič prašymu stojo į dvikovą neatgavusi jėgų po ankstesnės kovos, lygioje kovoje pralaimėjo ir nepateko į pusfinalį, Metų kilnaus poelgio apdovanojimas atiteko lengvaatletės Brigitos Virbalytės treneriui iš Australijos Brent'ui Vallance'ui, apdovanojimu „Už viso gyvenimo nuopelnus“ pagerbtas profesorius Juozas Skernevičius. Visų nominacijų nugalėtojus išrinko Lietuvos kilnaus sportinio elgesio komiteto komisija. 2018 m. LTOK Kilnaus sportinio elgesio komitete Nacionalinei komisijai atstovavo Sekretoriato švietimo ir mokslo programų vadovė L. Bugailiškytė-Lideikienė.

6.3 Žmogaus teisės

Sekretoriatas išplatino kvietimą dalyvauti UNESCO kartu su „MAG Jeunes LGBT“ (Prancūzija) inicijuotose tarptautinėse konsultacijose apie žmogaus teisių apsaugos situaciją tarp LGBT jaunimo. Konsultacijų rezultatai pristatyti 2-ojoje „Equal Rights Coalition“ konferencijoje Vankuveryje 2018 m. rugpjūtį. Lietuvos duomenis pateikė Lietuvos gėjų lyga.

6.4 Kita veikla socialinių ir humanitarinių mokslų srityje

Sekretoriatas atsakė į UNESCO klausimyną, kuriuo siekiama surinkti duomenis apie UNESCO programos „Socialinės pertvarkos valdymas“ (MOST) nacionalinių komitetų statusą ir veikimą valstybėse narėse. Sekretoriatas informavo, kad Lietuvos nacionalinis komitetas *ad hoc* statusu veikė dviem laikotarpiais, tada buvo įgyvendinti keli reikšmingi projektai. 2014 m. komiteto veikla bendru narių sutarimu buvo nutraukta. Nacionalinio programos koordinatoriaus funkcijas atlieka Sekretoriato programų vadovas.

VII. KULTŪRA

7.1 Kultūros paveldas

7.1.1 Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencija (1972)

Tarpvyriausybinių pasaulio paveldo komiteto sesijos

Vienas iš pagrindinių Pasaulio paveldo komiteto tikslų yra vertinti pasaulio kultūros, gamtos ir mišraus paveldo vertybių, įrašytų į Pasaulio paveldo bei Pasaulio paveldo pavojuje sąrašus, išsaugojimo būklę, identifikuoti aktualiausias problemas ir priimti sprendimus, kurių turi laikytis valstybės narės.

Vadovaujantis Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos (toliau – Pasaulio paveldo konvencija) ir jos įgyvendinimo gairių nuostatomis, Pasaulio paveldo komiteto darbotvarkę sudaro svarbiausi pasaulio paveldo strateginiai, valdymo ir veiklos klausimai: nagrinėjamos į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą įrašytų kultūros ir gamtos paveldo vertybių būklės ataskaitos, aptariama vietovių, kurioms gresia sunykimas ar išbraukimas iš sąrašo, būklė, priimami sprendimai dėl naujų vertybių įrašymo. Taip pat nagrinėjama: UNESCO Pasaulio paveldo centro veiklos ataskaita, Pasaulio paveldo komiteto sprendimų įgyvendinimas, patariamųjų organizacijų veiklos ataskaitos ir kt. Sesijų metu ne tik priimami su pasaulio paveldu susiję sprendimai, bet taip pat formuojamos naujos paveldosaugos tendencijos, keičiamasi profesine patirtimi ir įžvalgomis. Pastarųjų metų UNESCO politika dėl pasaulio paveldo akcentuoja Afrikos regiono vystymąsi, lyčių lygybę, darnų vystymąsi ir paveldo apsaugą ginkluotų konfliktų teritorijose.

Pasaulio paveldo komiteto 42-oji sesija

Birželio 24–liepos 4 d. Menamoje (Bahreinas) vyko Pasaulio paveldo komiteto 42-oji sesija, kurioje dalyvavo 139 Konvencijos šalių atstovai ir virš 2000 paveldo ekspertų. Darbotvarkėje nagrinėtos 156 pasaulio paveldo vertybių išsaugojimo būklės ataskaitos, tarp jų ir Kuršių nerijos – bendros Lietuvos ir Rusijos Federacijos vertybės, įrašytos į Pasaulio paveldo sąrašą 2000 metais. Jau ne pirmus metus Pasaulio paveldo komitetas ragina abi valstybes ieškoti komunikacijos galimybių rengiant Kuršių nerijos valdymo planą, kuris turi būti skirtas tarpinstituciniam ir tapvalstybiniam bendradarbiavimui siekiant išsaugoti vertybės išskirtinę visuotinę vertę. Apie Kuršių nerijos valdymo plano svarbą Pasaulio paveldo komiteto sprendimuose

kalbama nuo 2010 metų.

Pasaulio paveldo komiteto sprendimas 42 COM 7B.25 dėl Kuršių nerijos pabrėžia atsakingų Lietuvos institucijų įsipareigojimą, atsižvelgiant į Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimo gairių 172 p., per UNESCO Pasaulio paveldo centrą informuoti Pasaulio paveldo komitetą apie Valstybinio Klaipėdos jūrų uosto plėtros planus pasaulio paveldo vertybės Kuršių nerijos teritorijoje ir (arba) jos apsaugos zonoje, pateikti poveikio aplinkai ir poveikio paveldui vertinimus prieš priimant galutinį sprendimą. Šis prašymas jau buvo minėtas 40-ojoje Pasaulio paveldo komiteto sesijoje ir 2015 m. vykusios atsakomosios stebėsenos misijos ataskaitoje. Su Pasaulio paveldo komiteto svarstyta medžiaga apie Kuršių neriją galima susipažinti šiame dokumente: <https://whc.unesco.org/archive/2018/whc18-42com-7B-en.pdf>.

Sesijoje taip pat svarstytos 28 gamtos ir kultūros vertybių nominacijos, iš kurių 19 papildė Pasaulio paveldo sąrašą. Dabar jame 1092 vertybės 167 pasaulio šalyse.

Pasaulio paveldo komiteto sesijos renginiuose dalyvavo Nuolatinės atstovybės ambasadorė I. Vaišvilaitė ir Sekretoriato paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė Kepežinskienė.

Pasaulio paveldo komiteto sprendimai: <https://whc.unesco.org/archive/2018/whc18-42com-18-en.pdf>.

Birželio 21–28 d. vyko vienas iš paralelinių sesijos renginių – Pasaulio paveldo vietos valdytojų forumas, skirtas tarpusavyje glaudžiau vystyti procedūrinius pasaulio paveldo procesus ir kasdienį vietos valdytojų darbą bei įsipareigojimus saugoti pasaulio paveldo vertybes, jų išskirtinę visuotinę vertę. Jo programa buvo sutelkta į vietos valdytojų vaidmenį, atsakomybę ir gebėjimų stiprinimo poreikius. Sekretoriato paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė Kepežinskienė parengė ir forume pristatė pranešimą apie 2017 m. Sekretoriato iniciatyva surengtą tarptautinį seminarą, skirtą vietos valdytojų kompetencijoms skatinti, ir jo rezultatus. Ji taip pat buvo pakviesta dalyvauti *ad-hoc* darbo grupėje, atsakingoje už dalyvių

rezoliucijos parengimą ir pristatymą Pasaulio paveldo komitetui. Jis, priimdamas 42 COM 7 sprendimą, ragina Konvencijos šalis remti šalies vietos valdytojų dalyvavimą forume, siekiant ugdyti sąmoningumą ir didinti informacijos sklaidą.

Daugiau informacijos: <https://whc.unesco.org/en/events/1435/>.

Mokestis UNESCO Pasaulio paveldo fondui už 2018 m.

Vadovaujantis Kultūros ministro 2017 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. JAV-1205, sumokėtas 2 351,00 JAV dolerių mokestis UNESCO Pasaulio paveldo fondui už 2018 metus.

Darbo grupė dėl Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje

Valstybinės kultūros paveldo komisijos (VKPK) iniciatyva įsteigta *ad-hoc* darbo grupė, skirta įvertinti UNESCO Pasaulio paveldo konvencijos įgyvendinimą Lietuvoje. Konstatuota, kad Konvencijos reikalavimų laikymasis valstybės mastu nėra pakankamas – nėra įtvirtinti ilgalaikiai valstybės šių vertybių išsaugojimo prioritetai, nenumatyti pasaulio paveldo vertybių apsaugos taikymo mechanizmai: neįsteigtos specialios viešosios tarnybos, patariamosios struktūros, nenumatyti įvairių struktūrų bendradarbiavimo principai, neįteisintos valstybinės ir vietinės valdžios institucijų kompetencijos, neįtvirtinta vertybių valdymo sistema, finansavimas tyrimams, edukacijai, sklaidai, darbui su bendruomenėmis. Lietuva iki šiol nėra priėmusi nacionalinės politikos pasaulio paveldo apsaugai, išsaugojimui ir pristatymui užtikrinti. Darbo grupės tikslas – rasti Lietuvai tinkamiausią teisinį mechanizmą efektyvesniam Pasaulio paveldo konvencijos nuostatų įgyvendinimui ir apibrėžti, kas Lietuvos Respublikos teisės aktuose turėtų būti reglamentuota ar tobulintina. Darbo grupė suformulavo pasiūlymus Vyriausybei. Parengtas projektas patvirtintas VPKP 2018 m. rugsėjo 28 d. sprendimu Nr. S-8(6.2.-225): <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/689ef211c80c11e8a82fc67610e51066?positionInSearchResults=0&searchModelUID=a50c7ed2-2238-4757-b13d-e554c214c531>.

Darbo grupėje Sekretariatui atstovavo paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė Kepežinskienė. Kiti nariai: Evelina Karalevičienė, Jūratė Markevičienė, Gediminas Rutkauskas, Viktorija Gadeikienė ir Donatas Brandišauskas.

Darbo grupė Integralios kultūros paveldo apsaugos politikos modeliui parengti

Spalio 22 d. darbą Kultūros ministerijoje pradėjo darbo grupė Integralios kultūros paveldo apsaugos politikos modeliui parengti. Joje Sekretariato interesus siejamas su materialaus ir nematerialaus paveldo, esančio tarptautiniuose UNESCO sąrašuose, išsaugojimu, apsauga, efektyviu valdymu, švietimu ir sklaida, taip pat UNESCO konvencijų, siejamų su kultūros lauku, įgyvendinimu šalyje, jo efektyvumu, teisės aktų suderinimu. Darbo grupėje Sekretariatui atstovauja generalinė sekretorė A. Junevičienė ir paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė Kepežinskienė.

Tarpinstitucinė darbo grupė Kultūros paveldo vietovių stebėsenos taisyklių ir Kultūros paveldo vietovės apžiūros akto formos ir jo pildymo taisyklių naujai redakcijai parengti

Birželio 25 d. Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos Kultūros ministerijos pavedimu įsteigė tarpinstitucinę darbo grupę Kultūros paveldo vietovių stebėsenos taisyklių ir Kultūros paveldo vietovės apžiūros akto formos ir jo pildymo taisyklių naujai redakcijai parengti. Sekretariatui darbo grupėje atstovauja paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė Kepežinskienė. Šios darbo grupės tikslas – papildyti taisykles pasaulio paveldo vertybėms keliamais reikalavimais, kuriuose būtų įtvirtintas tarptautinis lygmuo bei išskirtinės visuotinės vertės, autentiškumo, vientisumo kriterijų rodikliai. Naujas taisykles numatyta parengti iki 2019 m. balandžio mėnesio.

Lietuvos vertybės UNESCO Pasaulio paveldo ir Preliminarijame sąrašuose

Kuršių nerija

Birželio 28–liepos 4 d. vykusioje Pasaulio paveldo komiteto 42-ojoje sesijoje priimtas sprendimas 42 COM 7B.25, skirtas Kuršių nerijai. Komitetas pabrėžė valstybės įsipareigojimus, atsižvelgiant į Pasaulio

paveldo konvencijos įgyvendinimo gairių 172 p., per UNESCO Pasaulio paveldo centrą informuoti Pasaulio paveldo komitetą apie Valstybinio Klaipėdos jūrų uosto plėtros planus pasaulio paveldo vertybės Kuršių nerijos teritorijoje ir (arba) jos apsaugos zonoje prieš priimant galutinį sprendimą, taip pat pateikti poveikio aplinkai ir poveikio paveldui vertinimus.

Komitetas atkreipė dėmesį į kitus Kuršių nerijos plėtros projektus ir vystomas teritorijas, tarp jų naują Jūros terapijos centrą, Juodkrantės mažųjų laivų ir jachtų uosto projektavimą ir kt., kuriems Lietuvos valstybė turėtų pasiekti bendrą nacionalinį sutarimą ir prieš priimant bet kokius sprendimus atlikti poveikio paveldui vertinimą, siekiant aiškiai apibrėžti galimą poveikį išskirtinės visuotinės vertės savybėms.

Sprendime 42 COM 7B.25 abi valstybės (Lietuva ir Rusijos Federacija) raginamos ieškoti veiksmingesnių komunikacijos galimybių rengiant Kuršių nerijos valdymo planą, kuris turi būti skirtas tarpinstituciniam ir tapvalstybiniam bendradarbiavimui siekiant išsaugoti vertybės išskirtinę visuotinę vertę. Valstybių reikalaujama paspartinti Kuršių nerijos valdymo plano parengimą ir atkreipiamas dėmesys į aktualiausias jo nuostatas. Atsižvelgiant į skirtingas abiejų valstybių teisės sistemas, Lietuva ir Rusijos Federacija rengia atskiras valdymo plano dalis, kurios bus patvirtintos vadovaujantis valstybių teisės aktais.

Iki 2020 m. gruodžio 1 d. UNESCO Pasaulio paveldo centrai ir patariamosioms organizacijoms prašoma pateikti svarstyti atnaujintą jungtinę vertybės išsaugojimo būklės ataskaitą ir informaciją apie pirmiau minėtų prašymų įgyvendinimą.

Liepos 10 d. Užsienio reikalų ministerijoje vyko tarpinstitucinis pasitarimas dėl minėto sprendimo įgyvendinimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Ambasadorei I. Vaišvilaitei pristačius UNESCO Pasaulio paveldo komiteto 42-osios sesijos rezultatus, buvo aptarti Klaipėdos valstybinio jūrų uosto plėtros planai ir su tuo susijusios informacijos pateikimas UNESCO Pasaulio paveldo centrai. Pasitarimo metu buvo svarstomos Pasaulio paveldo centro specialistų pakvietimo į Lietuvą galimybės.

Rugpjūčio 30 d. įvyko atviras Nacionalinės komisijos Vykdomojo komiteto posėdis, skirtas aptarti Klaipėdos m. savivaldybės Lietuvos Respublikos Vyriausybei pateiktą siūlymą išbraukti Smiltynę iš UNESCO Pasaulio paveldo sąrašo esančios Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijos. Nacionalinė komisija Vyriausybei ir atsakingoms institucijoms pateikė savo nuomonę, išreiškdamą savo apgailėstą dėl tokio neapgalvoto pasiūlymo, ir akcentavo, kad tai būtų beprecedentis žingsnis, suprantamas kaip tarptautinių įsipareigojimų laužymas, ir neabejotinai pakenktų mūsų šalies įvaizdiui tarptautinėje bendruomenėje.

Struvės geodezinis lankas

2018 m. Sekretoriatas bendradarbiavo su Vilniaus Gedimino technikos universiteto Geodezijos ir kartografijos katedra teikdamas konsultacijas dėl projekto, skirto Struvės geodeziniam lankui. Projekto metu numatyta parengti geodezinių punktų 3D modelius, parengti naują internetinę svetainę www.struve.lt ir leidinį. Projektą žadama baigti 2019 m. birželio mėnesį.

Kauno modernizmo architektūra

2017 m. sausio mėn. Kauno modernizmo architektūros paraiška buvo įrašyta į UNESCO Pasaulio paveldo konvencijos šalių preliminarųjį sąrašą (daugiau: <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/state=lt>).

Ekspertų darbo grupės dėl Kauno modernizmo architektūros paraiškos parengimo posėdžiai

Rugsėjo–lapkričio mėn. intensyviai vyko Ekspertų darbo grupės dėl Kauno modernizmo architektūros paraiškos Pasaulio paveldo sąrašui parengimo posėdžiai. Sekretoriatas yra vienas iš projekto dalyvių ir darbo grupės narių (atstovauja R. Vaičekonytė Kepežinskienė). Per šį laikotarpį darbo grupė parengė ir pateikė Kauno m. savivaldybei pradinę paraiškos bylos versiją, kurią sudaro 2–6 dalys. 2019 m. gegužės mėn. numatytas viešas šio darbo pristatymas Kauno m. savivaldybei ir miesto bendruomenei. Priežiūros darbo grupė (atstovauja A. Junevičienė), kurios darbą koordinuoja Kultūros ministerija ir kuriai atskaitinga ekspertų grupė, 2018 m. posėdžiavo du kartus.

Tarptautinė konferencija „Modernizmas ateičiai“

Rugsėjo 12–13 d. Kaune vyko Tarptautinė konferencija „Modernizmas ateičiai“. Sekretoriatas, būdamas vienas iš konferencijos organizatorių, bendradarbiavo su Kultūros ministerija, VŠĮ „Kaunas 2022“ ir Kauno m. savivaldybe. Ši iniciatyva siejama su Europos kultūros paveldo metų minėjimu, kartu atkreipiamas dėmesys į Kauno modernizmo architektūros įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą siekius, tarptautinę

Kauno modernizmo dimensiją, siekiant iširti ir nustatyti jo regioninę ir pasaulinę reikšmę, pažinti Kauno ir Europos regiono modernizmo architektūrinio palikimo įvairovę, sąveikas, panašumus bei individualiuosius bruožus. Konferencijoje dalyvavo žinomi modernizmo tyrėjai iš Didžiosios Britanijos: Edward'as Denison'as, Matthew Rampley'us, Mark'as Crinson'as ir kt. Kaune viešėjo ir pranešimus skaitė modernizmo architektūros tyrimų centrų specialistai prof. Ines Weizman iš Bauhaus instituto Veimare, Sharon Golan Yaron iš Tel Avivo „White City Center“. 2019 m. gegužės mėn. numatyta išleisti konferencijos mokslinių straipsnių leidinį.

Modernių miestų forumas Tel Avive

Birželio 4–5 d. paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė Kepežinskienė dalyvavo Modernių miestų forume Tel Avive (Izraelis), kurio tikslas – telkti modernizmo miestus, siekiant diskutuoti apie specifinius jų apsaugos ir plėtros iššūkius, Pasaulio paveldo konvencijos reikalavimus, kalbėti apie modernizmo miestų reikšmę, vertes, identitetą, juos populiarinti, dalintis patirtimi ir įžvalgomis, dalyvauti bendrose tarptautinėse projektinėse veiklose. Forumą organizavo Tel Avivo savivaldybės Kultūros paveldo skyrius, „White City Center“ ir kt. Renginio dalyviai atstovavo miestams / urbanistinėms teritorijoms, esančioms UNESCO Pasaulio paveldo sąrašė ar pretenduojančioms į jį (Brazilija, Berlynas, Čandygaras, Rabatas, Gdynė, Havras, Asmara ir Tel Avivas). Kaunas taip pat buvo įtrauktas į Modernizmo miestų tinklą.

Siekiant aktualizuoti Kauno modernizmo architektūrą, didinti jo tarptautinį matomumą ir sklaidą, buvo pasiūlyta kita forumą 2019 m. surengti Kaune. Atsižvelgiant į tai, kad 2019 m. tikimasi parengti Kauno paraiškos dalį, ji galėtų būti pristatyta forume, kartu skatinant diskusijas apie Kauno visuotines vertes ir vertinimą globaliu aspektu. Tai reikšmingas įvykis, padėsiantis pritraukti į paraiškos rengimo procesą tarptautinius ekspertus ir didinti Kauno modernizmo žinomumą UNESCO/ICOMOS. Yra gautas oficialus Tel Avivo savivaldybės pritarimas rengti forumą Kaune.

Daugiau informacijos: <https://www.whitecitycenter.org/event-june-international-forum>.

Kita veikla pasaulio paveldo srityje

Gruodžio 6 d. kino teatre „Pasaka“ įvyko interaktyvaus dokumentinio filmo „Nupučiama siena“ (rež. Andrius Lekavičius) pristatymas, kurį organizavo Sekretoriatas. Renginys skirtas unikaliai Kuršių nerijos kultūriniam kraštovaizdžiui, 2000 m. įrašytam į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą. Nacionalinė komisija šiam dokumentinio filmo projektui suteikė patronažą. Renginyje žiūrovai turėjo progą plačiau susipažinti su Kuršių nerijos vertybėmis, kurias pristatė generalinė sekretorė A. Junevičienė, bei susitikti su filmo kūrybine komanda, vadovaujama režisieriaus ir scenarijaus autoriaus A. Lekavičiaus. Filmą pasakoja apie padalintą gyvenimą Kuršių nerijoje, kai subyrėjus Sovietų Sąjungai pusiasalio viduryje atsirado siena, skirianti Lietuvą ir Rusijos Federacijai priskirtą Kaliningradą, atskleidžiami tradiciniai ir kartu kintantys žmogaus ir gamtos ryšiai su vieta, taip pat jų santykis su istorija, paveldėtomis vertybėmis.

Gruodžio 12–13 d. Sekretoriatas organizavo Bartlett architektūros mokyklos (Londono universiteto koledžas) profesoriaus dr. Edward'o Denison'o ir jo magistro studijų studentų vizitą, kurio metu svečiams buvo pristatytos dvi pasaulio paveldo vertybės – Vilniaus istorinis centras ir Kernavės archeologinė vietovė. Organizuotas susitikimas Sekretoriato, į kurį pakviesta dalyvauti Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkė Evelina Karalevičienė, vyr. specialistas Gytis Oržikauskas. Susitikimą moderavo Sekretoriato paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė Kepežinskienė. Buvo diskutuojama apie Lietuvos kultūros paveldo apsaugos sistemą, architektūrinius projektus Vilniaus istorinio centro teritorijoje ir bendruomenių vaidmenį juos įgyvendinant. Dalintasi skirtingomis įžvalgomis apie miesto identitetą, istorinio naratyvo ženklus bei vientisumo, autentiškumo išsaugojimo svarbą miesto istoriniame kraštovaizdyje.

Sekretoriato iniciatyva atnaujinta Nacionalinės komisijos svetainės unesco.lt pasaulio paveldo skiltis (<https://unesco.lt/kultura/pasaulio-paveldas>). Ji papildyta naujausia informacija ir naudingomis nuorodomis į svarbiausius UNESCO dokumentus, programas ir veiklas. Nauji šios temos straipsniai išsamiau supažindina su Pasaulio paveldo komiteto, Pasaulio paveldo centro, patariamųjų organizacijų veiklos sritimis, bendradarbiavimo su Pasaulio paveldo konvencijos šalimis narėmis principais, vertybių apsaugos ir išsaugojimo reikalavimais, pasaulio paveldo emblemos naudojimo taisyklėmis. Skiltyje pateikta informacija apie nacionaliniu lygiu už pasaulio paveldą atsakingas institucijas bei Pasaulio paveldo konvencijos šalies narės įsipareigojimus.

Liepos 23–28 d. Liubline (Lenkija) vykusioje vasaros mokykloje „Kultūros institucijų vaidmuo istorinių miestų apsaugos ir valdymo srityje: Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. įgyvendinimo perspektyvos“, kurią organizavo Liublino muziejus ir Technikos universitetas, bendradarbiaudami su Lenkijos nacionaline UNESCO komisija, dalyvavo Kultūros paveldo centro darbuotoja Vilija Ralytė ir Lietuvos nacionalinio muziejaus darbuotoja Regina Ulozaitė.

Klausimynų pildymas

Klausimynas dėl UNESCO istorinio urbanistinio kraštovaizdžio rekomendacijos (2011)

Kultūros ministerija, bendradarbiaudama su Sekretoriatu, užpildė klausimyną dėl UNESCO istorinio urbanistinio kraštovaizdžio rekomendacijos (2011). Ji skirta istorinei urbanizuotai aplinkai saugoti, vystyti ir plėtoti, siekiant integralaus požiūrio į paveldėtas materialias / nematerialias vertybes, derinant kultūrinės, ekonominės ir socialinės reikmes. Rekomendacija gali pasiūlyti vertingų išeičių perskirstant atsakomybes, derinant skirtingus interesus saugomose urbanizuotose teritorijoje ir siekiant visuomenę labiau įtraukti į paveldo išsaugojimo klausimus. Dokumentas taip pat orientuotas į Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi darbotvarkės uždavinį SDG11 „Darnūs miestai ir bendruomenės“. Pasaulio paveldo konvencijos šalys yra raginamos numatyti priemones ir užtikrinti Rekomendacijos įgyvendinimą nacionaliniu lygiu.

Klausimynas pateiktas rugpjūčio 30 dieną. Jo pagrindu atliekamo tyrimo rezultatai bus pristatyti 2019 m. Generalinės konferencijos 40-ojoje sesijoje. UNESCO rekomendacijų (*standart-setting instruments*) įgyvendinimo klausimas svarstytas UNESCO VT 204-ojoje sesijoje (2018 m. balandį).

Klausimynas dėl Pasaulio paveldo vertybių paraiškos parengimo procesų tobulinimo

Sekretoriatas parengė atsakymus į klausimyną dėl Pasaulio paveldo vertybių paraiškos parengimo procesų tobulinimo. Klausimynas UNESCO pateiktas gruodžio 14 dieną.

Klausimynas dėl UNESCO Rekomendacijos dėl muziejų ir kolekcijų apsaugos ir populiarinimo, jų įvairovės ir visuomeninio vaidmens įgyvendinimo

Kultūros ministerija, bendradarbiaudama su Sekretoriatu, užpildė UNESCO sekretoriato parengtą klausimyną dėl UNESCO Rekomendacijos dėl muziejų ir kolekcijų apsaugos ir populiarinimo, jų įvairovės ir visuomeninio vaidmens įgyvendinimo. Klausimynas UNESCO pateiktas rugsėjo 28 dieną.

7.1.2 Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu konvencija (1954), Hagos konvencijos protokolai (1954, 1999)

Krašto apsaugos ministerija, bendradarbiaudama su Sekretoriatu, užpildė UNESCO sekretoriato parengtą klausimyną dėl 1954 m. Hagos konvencijos ir jos dviejų protokolų nuostatų įgyvendinimo mūsų šalyje. Klausimynas UNESCO pateiktas liepos 31 dieną.

7.1.3 Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencija (2001)

Konvencijos mokslinės-techninės patariamiosios tarybos 9-asis susitikimas

Balandžio 24 d. įvyko Konvencijos mokslinės-techninės patariamiosios tarybos (toliau – Taryba) 9-asis susitikimas. Jame Lietuvai atstovavo ketverių metų (2015–2019) kadencijai išrinktas akademikas prof. habil. dr. Vladas Žulkus. Aptarti šie klausimai: bendradarbiavimo su INTERPOL stiprinimas, siekiant sutarti ir apibrėžti bendras teises ir administracines priemones bei taikomą prevenciją saugant povandeninio paveldo vertybes, taip pat siūloma sustiprinti Tarybos mandatą, kad jos nariai turėtų daugiau galių įgyvendinant Konvenciją. Taryba parengė Konvencijos šalių narių darbo tvarkos taisyklių ir Tarybos nuostatų pataisas, kurios bus svarstomos 2019 m. Konvencijos šalių narių susitikime.

Susitikime buvo nagrinėtos ataskaitos, susijusios su vykdytomis misijomis Gvatemaloje (Atitlano ež.) ir Bulgarijoje (Nesebrado istoriniame mieste – pasaulio paveldo vietovėje). Pastarąją misiją inicijavo Bulgarijos valdžios institucijos, siekdamos suvaldyti vykdomus plėtros projektus bei kelti vietos ekspertų kompetencijas vertybės pakrančių valdymo srityje ir rengiant poveikio paveldui vertinimus pasaulio paveldo vietovėje.

Jau tradicija tapo susitikime pristatyti povandeninio kultūros paveldo išsaugojimo gerosios praktikos pavyzdžius. Šį kartą buvo pristatytas naujas povandeninio paveldo muziejus Kampečeje, Meksikoje.

Šiuo metu Konvenciją yra ratifikavusios 58 šalys, tarp jų neseniai prisijungęs Kuveitas ir Egiptas. Dar viena šalis – Mikronezija atlieka ratifikavimui reikiamus veiksmus.

Tarybos 9-ojo susitikimo ataskaita anglų k.: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000264648>.

Leidiny „Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencija. Įgyvendinimo gairės“

Sekretoriatas iniciavo ir parengė leidinį „Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencija. Įgyvendinimo gairės“, skirtą pristatyti vienai iš devyniolikos UNESCO konvencijų, kurias ratifikavo arba prie kurių prisijungė Lietuvos Respublika. Ši knyga papildo 2016–2017 m. Nacionalinės komisijos išleistą leidinių seriją, skirtą aktualiausioms UNESCO konvencijoms ir jų įgyvendinimo gairėms (Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos, Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos ir Konvencija dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo).

Atsižvelgiant į povandeninio kultūros paveldo specifiką, šiame UNESCO dokumente reglamentuojami povandeninio kultūros paveldo apsaugos ir tyrimo principai, tarptautinio bendradarbiavimo priemonės siekiant identifikuoti ir išsaugoti šį paveldą. 2015 m. buvo patvirtintos Konvencijos įgyvendinimo gairės, kurios iki šiol nebuvo išverstos į lietuvių kalbą.

Projektas įgyvendintas bendradarbiaujant su Klaipėdos universitetu. Leidinį iš dalies finansavo Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo pažinimo sklaidos, atgaivinimo ir leidybos projektų dalinio finansavimo programą.

Leidiny pristatytas lapkričio 30 d. Kultūros paveldo departamento iniciatyva vykusiame tarpinstitucinės bendradarbiavimo sutarties dėl povandeninio kultūros paveldo apsaugos pasirašymo renginyje. Leidiny platinamas nemokamai Nacionalinės komisijos sekretoriato, o jo elektroninė versija skelbiama Nacionalinės komisijos svetainėje <https://unesco.lt>.

7.1.4 Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencija (1970)

Gegužės 28–29 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje įvyko Nelegalaus kultūros vertybių įvežimo, išvežimo ir nuosavybės teisės perdavimo uždraudimo priemonių konvencijos pagalbinio komiteto 6-oji sesija. Jos metu buvo dalijamasi gerąja praktika, pranešimus skaitė INTERPOL, Pasaulio muitinių organizacijos (WCO) ir kitų organizacijų atstovai, aptarta kultūros vertybių padėtis konfliktų zonose – Sirijoje, Jemene, Libijoje ir Irake. INTERPOL pristatė praeitų metų rudenį vykusios ATHINA operacijos, kurioje dalyvavo 40 proc. Europos valstybių, rezultatus. INTERPOL atstovai pastebėjo, kad efektyvumo kovoje prieš nelegaliai gabenamas, įsigytas ar parduodamas vertybes būtų galima pasiekti, jei kuo daugiau valstybių turėtų specializuotus policijos padalinius, taip pat nacionalines duomenų bazines. 2016–2017 m. INTERPOL surengė keliolika seminarų ir mokymų, kurių daugiausia vyko Europos regione, 2018–2019 m. planuojama orientuotis į Azijos regioną. Atkreiptas dėmesys, kad pastaruosiu metu daug nelegalių vertybių patenka į P. Ameriką. WCO atstovė taip pat pristatė organizacijos veiklą, 2018–2019 m. planus. Padėties konfliktų zonose sesijos metu Sirijos atstovė kvietė valstybes nares ir UNESCO aktyviau bendradarbiauti su Sirijos vyriausybe, grąžinant pagrobtas ir išvežtas Sirijos vertybes, pripažino, kad už daugumą Sirijos vertybių pagrobimą ir neteisėtą išvežimą atsakinga ISIS, išskyrė Libaną, kuris operatyviai reagavo į Sirijos vyriausybės prašymą ir grąžino Libane atsidūrusias Sirijos kultūros vertybes. Iš gerosios praktikos pavyzdžių išsiskyrė Švedija, į sesiją atsiuntusi 3 ekspertus: policijos, muziejų asociacijos atstovus ir Švedijoje vykdyto projekto koordinatore, kurie parengė atskirus pristatymus. Švedijos projektą „The Possibility of a Swedish Market for Antiquities Looted From Conflict and War Zones: A Risk Analysis“ rengė Švedijos nacionalinio paveldo taryba kartu su Švedijos muziejų asociacija ir Švedijos policijos departamentu.

Lapkričio 26–28 d. Paryžiuje, UNESCO būstinėje, įvyko Europos teisininkų ir teisėsaugos institucijų atstovų mokymai kovojant su nelegalia kultūros vertybių prekyba, kuriuos organizavo UNESCO ir Europos Sąjunga. Juose norėta sujungti teorinį ir praktinį kultūros paveldo vertybių apsaugos lygmenis, todėl buvo kviečiama po du kiekvienos Europos Sąjungos valstybės atstovus: teisininką ir teisėsaugos institucijos atstovą. Deleguoti asmenys turėjo pasižymėti gebėjimais bei turėti įgaliojimus įgytas žinias perduoti savo šalies suinteresuotiems asmenims bei institucijoms. Jų kelionės išlaidas padengė UNESCO iš Europos

Sąjungos skirtų lėšų. Šiuose mokymuose dalyvavo Kultūros ministerijos Kultūrinės atminties ir paveldo apsaugos politikos skyriaus vyr. specialistė Neringa Dargytė ir Muitinės departamento Muitinės procedūrų skyriaus vyr. inspektorius Darius Valickas, atsakingas už kultūros vertybių išvežimą Lietuvos muitinėje.

7.1.5 Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencija (2003)

Konvencijos šalių generalinės asamblėjos 7-oji sesija

Birželio 4–6 d. UNESCO būstinėje, Paryžiuje, vyko UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos šalių generalinės asamblėjos 7-oji sesija. Lietuvai joje atstovavo Nuolatinės atstovybės ambasadorė I. Vaišvilaitė ir Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė. Sesijos posėdžiuose dalyvavo 177 šalys narės, svarčiusios klausimus, susijusius su UNESCO sekretoriato, Tarpvyriausybinių komiteto, laikinosios darbo grupės ataskaitomis. Nuspręsta pratęsti laikinosios darbo grupės darbą, kuri sieks sukurti dialogu grįstą Vertinimo komisijos darbo mechanizmą. Asamblėja patvirtino laikinosios darbo grupės parengtą Konvencijos įgyvendinimo rodiklių / rezultatų schemą. UNESCO sekretoriatas tęs veiklas, skatinančias tarptautinės paramos skyrimą, gebėjimų stiprinimą, nematerialaus kultūros paveldo integravimą į švietimo sistemas, apsaugos mechanizmus šalyse, atsidūrusiose konflikto zonose, plėtos informacijos ir komunikacijos strategijas. Asamblėja pritarė 3 papildomų postų UNESCO sekretoriato skyrimui. Asamblėja taip pat patvirtino Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo direktyvų papildymus, susijusius su kas 6 metus teikiamų periodinių ataskaitų nauja tvarka, kuri veiks regionų rotacijos principu ir pradės galioti nuo 2020 metų. Sesijos metu atnaujintas Tarpvyriausybinių komitetas (pusė naujų komiteto narių), išrinkti šie nauji Komiteto nariai: Nyderlandai, Azerbaidžanas, Lenkija, Jamaika, Šri Lanka, Kinija, Kazachstanas, Japonija, Kamerūnas, Džibutis, Togo, Kuveitas. M. Valančiauskienė taip pat dalyvavo atskiruose pristatymuose, skirtuose nematerialaus kultūros paveldo švietimo ir teisinės bazės (OSMOSE tyrimo) temomis.

Generalinės asamblėjos 7-osios sesijos sprendimai pateikiami čia: <https://ich.unesco.org/en/7ga>.

Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo komiteto 13-oji sesija

Lapkričio 25–gruodžio 1 d. Port Luise (Mauricijus) įvyko UNESCO Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo apsaugos komiteto 13-oji sesija, kurioje dalyvavo daugiau nei 800 nematerialaus kultūros paveldo specialistų ir kultūros institucijų atstovų iš 122 valstybių. Diskutuota nematerialaus kultūros paveldo apsaugos klausimais, paskelbtos naujos vertybės, įtrauktos į UNESCO nematerialaus kultūros paveldo sąrašus. Lietuvai šioje sesijoje atstovavo Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė. Iš viso 2018 m. į Reprezentatyvų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą ir Sąrašą vertybių, kurioms reikalinga neatidėliotina apsauga, įtrauktos 39 naujos vertybės. Atnaujinta UNESCO Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo apsaugos komiteto vertinimo komisija, 3 nauji nariai išrinkti 4 metų kadencijai. II rinkiminės grupės atstove slaptu balsavimu išrinkta dr. Lubica Volanska iš Slovakijos (Lietuvos atstovas dr. Donatas Brandišauskas gavo vienu balsu mažiau). Sesijoje pristatyta Nyderlandų Karalystės remta inovatyvi interneto svetainė „Dive into Intangible Cultural Heritage“ (liet. „Nerk į nematerialų kultūros paveldą“): www.ich.unesco.org/DiveintoICH.

Tarpvyriausybinių komitetas patvirtino 32 valstybių narių 6 metų periodines ataskaitas (2012–2017), įskaitant ir II Lietuvos periodinę ataskaitą apie UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimą bei ataskaitas apie Lietuvos vertybių, įtrauktų į UNESCO Reprezentatyvų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą, (kryždirbystės, Baltijos dainų ir šokių šventės ir sutartinių) būklę. Lietuvos ataskaitą parengė Kultūros ministerijos įsteigta darbo grupė, koordinavo Sekretoriatas.

Apibendrinamoje UNESCO parengtoje apžvalgoje (<https://ich.unesco.org/en/Decisions/13.COM/7.a>) pateiktos valstybių iniciatyvos ir ryškiausios veiklos, susijusios su nematerialaus kultūros paveldo teisine aplinka, skatinimo priemonėmis, instituciniu kontekstu, perdavimo galimybėmis, mokymais, švietimu, darniu vystymusi, lyčių lygybės aspektais ir kt. Apžvalgoje daugelyje skyrių teigiamai išskirtos Lietuvos veiklos ir priemonės nematerialaus kultūros paveldo apsaugos srityje.

Komiteto 13-osios sesijos sprendimai pateikiami čia: <https://ich.unesco.org/en/13com>.

Konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje periodinė ataskaita už 2012–2017 m.

Sausio 26 d. Lietuva pateikė II periodinę ataskaitą apie UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimą bei ataskaitas apie Lietuvos vertybių, įtrauktų į UNESCO Reprezentatyvų žmonių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą, (kryždirbystės, Baltijos dainų ir šokių šventės bei sutartinių) būklę (<https://ich.unesco.org/en/state/lithuania-LT?info=periodic-reporting#rp>). Ataskaita patvirtinta Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo komiteto 13-osios sesijos metu (žr. Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo komiteto 13-oji sesija).

Lietuvos nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadas

2018 m. gruodžio 17 d. ir 2019 m. vasario 5 d. įvyko Nacionalinio nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvado komisijos ekspertų komisijos posėdžiai, kurių metu buvo svarstytos Sąvado vertybių kandidatūros. 2019 m. sausio 18 d. taip pat įvyko atskira diskusija apie Teatralizuotos Velyknakčio budėjimo Pievėnų Nukryžiuotojo Jėzaus bažnyčioje kandidatūros atitikimą Nacionalinio nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvado atrankos kriterijams. Minėtuose renginiuose dalyvavo kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė, kaip Nacionalinio nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvado komisijos ekspertė. Į Sąvadą įtrauktos devynios naujos vertybės: lietuviškos ristinės, tarptautinis folkloro festivalis „Skamba skamba kankliai“ Vilniuje, verbų rišimo tradicija Vilniaus krašte, muzikavimas bandonijomis Tauragės krašte, visaginiečių totorių pavasario ūkio darbų pabaigtuvių šventė „Sabantujus“, Skudutiškio šventvietės lankymas, Biržų krašto sutartinių atlikimas, Šiaurės rytų aukštaičių muzikavimas Peterburgo armonika ir užlietų Kauno rajono kaimų dainavimo tradicija. 2019 m. kovo 15 d. iškilmingoje ceremonijoje Vilniaus Rotušėje įteikti Sąvado sertifikatai vertybių saugotojams. Renginyje dalyvavo generalinė sekretorė A. Junevičienė ir kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė.

Kita veikla nematerialaus kultūros paveldo srityje

Klausimynas dėl Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos (2003) akredituotų nevyriausybinių organizacijų vaidmens ir patariamųjų funkcijų

Rugsėjo 17 d. iš UNESCO sekretoriato gautas klausimynas dėl Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos (2003) akredituotų nevyriausybinių organizacijų vaidmens ir patariamųjų funkcijų. Sekretoriato parengtas atsakymo projektas apsvaistytas Nacionalinės komisijos Vykdomojo komiteto posėdyje ir 2019 m. sausio 18 d. išsiųstas UNESCO sekretoriatui.

Baltijos valstybių Dainų ir šokių švenčių komitetas

Gruodžio 5–6 d. Lietuvos nacionalinės kultūros centre įvyko Baltijos valstybių Dainų ir šokių švenčių komiteto posėdžiai, kuriuose dalyvavo Dainų ir šokių šventės organizuojančių institucijų, nacionalinių kultūros centrų, kultūros, švietimo ir mokslo ministerijų, nacionalinių UNESCO komisijų atstovai. Posėdyje taip pat dalyvavo Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė, minėto komiteto narė. Nuo 2018 m. pirmininkavimą komitetui perėmė Lietuva (3 m. kadencijai, 2018–2020 m.). Apsikeista informacija apie Dainų ir šokių švenčių aktualijas, nacionalinę teisės bazę, valdžios institucijų palaikymą, infrastruktūrą, tam tikrų specialistų poreikį visose Baltijos valstybėse. Nutarta atnaujinti komitetą iki 2018 m. pabaigos, Vilniuje 2019 m. pavasarį surengti konferenciją Dainų ir šokių švenčių tradicijos Baltijos valstybėse aktualijų temomis ir aptarti tradicijos vystymosi vertinimo kriterijus. Pristatytas lyginamasis Latvijos kultūros akademijos tyrimas apie Dainų ir šokių švenčių tradiciją Baltijos valstybėse, įtrauktą ir poveikį visuomenei.

Lietuvos dainų šventės Folkloro dienos aptarimas

Gruodžio 7 d. Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė dalyvavo 2018 m. Lietuvos šimtmečio dainų šventės „Vardan tos...“ Folkloro dienos aptarime.

UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos etikos principai

Sekretoriatas išvertė į lietuvių kalbą UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos etikos principus ir paskelbė juos interneto svetainėje: https://unesco.lt/images/Etikos_principai.pdf.

7.2 Kultūrinis turizmas

7.2.1 Projektas „UNESCO pasaulio paveldo kelionės Europai“

2017 m. pradėtas kurti projektas „UNESCO pasaulio paveldo kelionės Europai“. Tai Europos Sąjungos iniciatyva, įgyvendinta kartu su UNESCO ir „National Geographic“. Jo tikslas – kurti unikalius kultūrinio paveldo kelius, naujus turizmo maršrutus, siekiant didinti UNESCO pasaulio paveldo žinomumą visoje ES. Turizmo rinkai parengti skirtingi maršrutai ir sukurtos turistinės internetinės platformos įvairiomis temomis: „Karališkoji Europa“, „Senoji Europa“, „Romantiška Europa“ ir „Požeminė Europa“ (daugiau: <https://visitworldheritage.com/en/eu>). Viena iš projekte dalyvaujančių Europos vietovių – Vilniaus istorinis centras, patekęs į maršruto „Romantiška Europa“ kategoriją. Sekretoriatas dalyvavo posėdžiuose ir susitikimuose derinant Vilniaus istorinio centro pristatymo turinio klausimus.

2018 m. projektas buvo viešinamas ir pristatomas spalio 29 d. Paryžiuje UNESCO, Europos Sąjungos, „National Geographic“ ir Kinijos organizuotame aukšto lygio susitikime pasaulio paveldo ir tvaraus turizmo tema, kuriame dalyvavo 33 Europos kelionių vietas vienijančios platformos „Pasaulio paveldo kelionės“ („World Heritage Journeys“) nariai.

Sausio 25–27 d. „Litexpo“ parodų rūmuose vyko Tarptautinė turizmo ir aktyvaus laisvalaikio paroda ADVENTUR, kurios metu buvo eksponuojama UNESCO ir „National Geographic“ parengta fotografijų paroda „Pasaulio paveldo kelionės“. Ją 2019 m. numatoma eksponuoti Nacionalinės komisijos galerijoje.

Projektą Lietuvoje įgyvendina Ūkio ministerija, Vilniaus senamiesčio atnaujinimo agentūra, Valstybinis turizmo departamentas prie Ūkio ministerijos ir Vilniaus turizmo ir verslo plėtros agentūra „Go Vilnius“.

7.3 Konvencija dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo (2005)

7.3.1 Tarpvyriausybinių UNESCO Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo komiteto 12-oji sesija

2018 m. gruodžio 11–14 d. UNESCO būstinėje, Paryžiuje, įvyko Tarpvyriausybinių UNESCO Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo komiteto 12-oji sesija, kurios metu svarstyti klausimai, susiję su Kultūros raiškos įvairovės fondu, valstybių narių 4 metų atskaitomis, Komiteto veiklos planai, Konvencijos įgyvendinimo gairių, susijusių su 9-uoju Konvencijos straipsniu „Dalijimasis informacija ir skaidrumas“, peržiūra, naujas gairių dokumentas, skirtas kultūros raiškos įvairovei skaitmeninėje aplinkoje, ir pan. Šioje sesijoje taip pat įvyko serija renginių / diskusijų „Create/2030“, skirtų moterų įgalinimui skaitmeninėje aplinkoje, dirbtiniam intelektui, menininkų laisvei, pilietinei visuomenei. Sesijoje Lietuvai atstovavo Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė ir Nuolatinės atstovybės diplomatai.

Sesijos sprendimai pateikiami čia:

https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/12igc_decisions_en.pdf.

7.3.2 Mokestis į Tarptautinį kultūros raiškos įvairovės fondą

Atsiliepdama į UNESCO kreipimąsi sumokėti savanorišką kasmetinį mokestį į UNESCO Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo Tarptautinį kultūros raiškos įvairovės fondą, gruodžio 11 d. Kultūros ministerija sumokėjo 3 000 JAV dolerių.

7.3.3 Klausimynas dėl UNESCO Tarptautinio kultūros skatinimo fondo veiklos ir perspektyvų

Gavęs klausimyną dėl UNESCO Tarptautinio kultūros skatinimo fondo veiklos ir perspektyvų, Sekretoriatas parengė jo atsakymo projektą, kuriuo siūloma šį fondą uždaryti, nes jis dubliuoja Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės ir skatinimo fondo veiklas ir nesurenka reikiamų lėšų. Projektui pritarė Nacionalinės komisijos Vykdomasis komitetas. Birželio 1 d. Lietuvos siūlymas pateiktas UNESCO.

7.3.4 Darbo grupė dėl UNESCO Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo įgyvendinimo stebėsenos

Kultūros ministro 2018 m. lapkričio 11 d. įsakymu NR. ĮV-792 sudaryta darbo grupė dėl UNESCO Konvencijos dėl kultūros raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo įgyvendinimo stebėsenos. Lapkričio 19 d. Sekretoriatas surengė pirmąjį šios darbo grupės posėdį, kuriame buvo apsvaistytas Kultūros ministerijos ir Lietuvos kultūros tarybos specialistų parengtas užpildyto klausimyno dėl UNESCO 1980 m. menininko statuso rekomendacijos įgyvendinimo Lietuvoje projektas. Posėdyje taip pat trumpai aptarta darbo grupės, kaip patariamąsios institucijos Konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje klausimais, numatomų susirinkimų dažnumas bei tikslas. Pagrindinis tikslas – užtikrinti Konvencijos įgyvendinimo stebėseną ir kaupti informaciją apie reikšmingiausias kultūros politikos įvykius. Darbo grupės įpareigoti Kultūros ministerijos bei Sekretoriato specialistai papildė klausimyną ir pateikė UNESCO lapkričio 22 dieną.

7.3.5 UNESCO Kūrybinių miestų tinklas

Vilniaus m. savivaldybės mero 2017 m. liepos 7 d. potvarkiu Nr. 22-198 patvirtinta darbo grupė paraiškai „Vilnius – pasaulio knygų sostinė 2022“ rengti. Į šią darbo grupę deleguota Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė. 2018 m. spalio 8 d. vykusio šio darbo grupės posėdžio metu nuspręsta rengti paraišką ne tik Pasaulio knygų sostinės statusui gauti, bet 2019 m. taip pat teikti Vilniaus, kaip UNESCO kūrybinių miestų tinklo nario, paraišką tapti Literatūros miestu. Atsižvelgiant į tai, kad 2023-aisiais bus švenčiamas Vilniaus miesto įkūrimo 700-mečio jubiliejus, 2020 m. planuojama teikti Vilniaus miesto kandidatūrą tapti Pasaulio knygų sostine 2022–2023 m. dvimečiu.

Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė kartu su Kūrybinio miesto Krokuvos programos atstovais vasario 23 d. dalyvavo Vilniaus knygų mugėje vykusioje diskusijoje apie kūrybinius miestus.

7.3.6 Kita veikla kultūros raiškos įvairovės srityje

2018 m. klausimynas dėl meninių filmų statistikos

Liepos 31 d. Lietuvos kino centras, bendradarbiaudamas su Sekretoriatu, pateikė UNESCO periodiškai pildomą UNESCO Statistikos instituto klausimyną dėl meninių filmų statistikos. Lietuva pateikė duomenis už 2018 metus. Daugiau informacijos: <http://uis.unesco.org/en/topic/feature-films-and-cinema-data>.

VIII. KOMUNIKACIJA IR INFORMACIJA

8.1 UNESCO programa „Informacija visiems“

Nuo 2017 m. Lietuva pakartotinai ketverių metų kadencijai išrinkta į Tarpvyriausybinę programos „Informacija visiems“ tarybą, atstovauja Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius ir Nacionalinio komiteto „Informacija visiems“ pirmininkas prof. dr. Renaldas Gudauskas. Taryba, kurios nariai yra 26 šalių atstovai, rūpinasi šios programos strategija ir sklaida.

8.1.1 Nacionalinis komitetas „Informacija visiems“

Įgyvendinant UNESCO programą „Informacija visiems“, 2014 m. atkurtas Nacionalinis komitetas pagrindinį dėmesį skyrė susipažinti su svarbiausiais šios programos dokumentais, jų aktualumu Lietuvos situacijai bei atviros diskusijos organizavimui. 2017 m. pabaigoje baigėsi šios sudėties komiteto kadencija, o 2018 m. sausio mėnesį buvo sudarytas naujos sudėties komitetas. Komiteto nariai yra šie: Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius prof. dr. Renaldas Gudauskas (komiteto pirmininkas), Kultūros ministerijos Kultūrinės atminties ir paveldo politikos skyriaus vyriausioji specialistė Gražina Lamanauskienė, Žinių ekonomikos forumo pirmininkas, „Nextury Ventures“ generalinis direktorius Mindaugas Glodas, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Internetinių ir intelektualiųjų technologijų instituto direktorius prof. dr. Artūras Kaklauskas, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Kalbos technologijų pakomisės narė dr. Daiva Vaišnienė, Susisiekimo ministerijos Vertinimo ir stebėsenos skyriaus vedėjas Arminas Rakauskas, Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Skaitmeninių medijų laboratorijos vedėjas Andrius Šuminas ir Lietuvos neįgaliųjų forumo komunikacijos projektų vadovė Simona Aginskaitė.

8.1.2 Programos „Informacija visiems“ tarpvyriausybės tarybos 10-oji sesija

Birželio 20–21 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje įvyko programos „Informacija visiems“ tarpvyriausybės tarybos 10-oji sesija, kurioje Lietuvai atstovavo prof. dr. R. Gudauskas. Šioje sesijoje išrinktas tarybos pirmininkas ir biuras, pristatyta programos veiklos ataskaita, aptarta finansinė padėtis ir didesnio matomumo galimybės, patvirtinta programos veikla 2018–2020 m.: strateginio plano 2017–2020 įgyvendinimas, programos indėlis siekiant įgyvendinti darnaus vystymosi tikslus; būsimi projektai, iniciatyvos ir konferencijos. Atkreiptas dėmesys, kad ši programa galėtų aktyviau įsitraukti į ekstremizmo virtualioje erdvėje prevencijos veiklą. Daugiausia debatų sulaukė Turkijos ir Filipinų pasiūlyti pataisymai programos įstatuose ir veiklos gairėse. Švedija, Šveicarija, Lietuva ir Jamaika palaikė pateiktus pasiūlymus, tačiau dalis tarybos narių (Rusija, Grenada, Brazilija) su esminiais pataisymais nesutiko. Buvo siekta apriboti tarybos narių kadencijų skaičių, t. y., kad šalis, taryboje prabuvusi 2 kadencijas iš eilės (8 metus), negali būti iškart perrenkama. Tarybos ilgalaikei narės Rusija, Grenada ir keletas kitų, kurios suinteresuotos ir toliau likti joje, savo pasisakymuose minėtą siūlymą traktavo tik kaip pateiktą rekomendaciją. Bendru sutarimu pavyko pasiekti pritarimo rekomendacijai savanoriškais pagrindais netęsti narystės daugiau nei dvi kadencijas iš eilės. Dėl programos biuro sudėties sutarimo nepasiekta, sutarta, kad tai bus svarstoma naujai įkurtoje darbo grupėje. Toliau svarstytas atidėtas veiklos gairių klausimas. Planuojama, kad pakeistus įstatus pavyks pateikti UNESCO Generalinės konferencijos 40-ajai sesijai. Naujai išrinkto biuro pirmininke tapo Ganos atstovė, vicepirmininku – Rusijos atstovas.

8.2 Medijų ir informacinis raštingumas

8.2.1 UNESCO tarptautinė konferencija „Medijų ir informacijos srityje raštingi miestai: balsai, galios ir pokyčių kūrėjai“

Spalio 24–25 d. Kaune, Vytauto Didžiojo universitete, įvyko 8-oji UNESCO Medijų ir informacinio raštingumo (MIR) bei tarpkultūrinio dialogo konferencija „Medijų ir informacijos srityje raštingi miestai: balsai, galios ir pokyčių kūrėjai“. Tai svarbiausias UNESCO Pasaulinės medijų ir informacinio raštingumo savaitės renginys, į kurį susirinko daugiau nei 300 dalyvių iš viso pasaulio. Joje dalyvavo daug jaunimo: ne tik VDU studentų, bet ir įvairių NVO atstovų, aktyviai veikiančių MIR srityje. Į konferenciją atvyko UNESCO Generalinės direktorės pavaduotojas komunikacijai ir informacijai dr. Moez'as Chakchouk'as. Taip pat

dalyvavo Europos Tarybos Informacinės visuomenės departamento vadovas Patrick'as Penninck'as, Europos Komisijos Medijų konvergencijos ir socialinių medijų skyriaus vedėja Anni Hellman, Nuolatinė atstovė ambasadorė Irena Vaišvilaitė. Konferencijoje buvo diskutuojama apie kintančią medijų aplinką, medijų įtaką socialiniams ir politiniams procesams, kompetencijas ir gebėjimus, reikalingus darniai socialinei, kultūrinei, ekonominei ir politinei pasaulio raidai. Diskusijose ir pranešimuose buvo aptariamas medijų ir informacinio raštingumo ugdymas Baltijos šalyse, MIR kaip tarpininkas tarp kultūros industrijų ir miesto, informacinių poreikių kaita miestuose, privatumas ir patyčios internete, *fake news*, skaitmeninės aplinkos įtaka dezinformacijos amžiuje, MIR vaidmuo siekiant lyčių lygybės ir moterų įgalinimo, kovojant su neapykanta, netolerancija ir t. t.

Konferencijos atidarymo dieną buvo įteikti GAPMIL apdovanojimai: 1-as prizas atiteko dviem Kanados mokslininkėms už tyrimus MIR ir jaunimo problematikos srityje, už mokymo programas bei konsultacijas, 2-as prizas – Jordanijos medijų institutui už MIR integraciją į Jordanijos mokyklas, kovą su patyčiomis ir smurtu, 3-ias prizas – Meksikos universitetui už parengtas ir įgyvendintas MIR programas ir Nyderlandų startuoliui už novatoriškus projektus jauniems imigrantams.

Renginio tikslas – skatinti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant MIR plėtros, stiprinti akademiųjų institucijų vaidmenį ir ryšius su kitomis organizacijomis, inicijuoti naujas partnerystes, palaikyti diskusijas šiais klausimais viešojoje erdvėje, siekiant išmanios, kūrybiškos ir darnios pilietinės visuomenės.

Konferenciją kartu su UNESCO surengė Vytauto Didžiojo ir Latvijos universitetai, prisidedant Nacionalinėms UNESCO komisijoms Lietuvoje ir Latvijoje. Abi aukštosios mokyklos priklauso UNESCO Medijų ir informacinio raštingumo bei tarpkultūrinio dialogo (MILID) universitetų tinklui.

8.2.2 UNESCO medijų ir informacinio raštingumo įtraukiai žinių visuomenei katedros įkūrimas Vytauto Didžiojo universitete

Birželio pradžioje Vytauto Didžiojo universitete įkurta UNESCO medijų ir informacinio raštingumo įtraukiai žinių visuomenei katedra. Šia proga birželio 11–12 d. Lietuvoje lankėsi UNESCO medijų raštingumo skyriaus specialistas Alton'as Grizzle'is, kurio vizito tikslas buvo susipažinti su šio universiteto akademinė bendruomene, pristatyti UNESCO medijų raštingumo strategiją, medijų raštingumo pasaulinį aljansą bei aptarti pasirengimą būsimai tarptautinei konferencijai Kaune, skirtai paminėti UNESCO Pasaulinę medijų ir informacinio raštingumo dieną. Birželio 12 d. Sekretoriatas savo galerijoje surengė apskritąjį stalą su grupe Lietuvos institucijų, dirbančių medijų raštingumo srityje, bei užsienio valstybių ambasadų ir institutų, kurie pažadėjo įsitraukti į Medijų raštingumo savaitės renginius, atveždami ekspertus, dalindamiesi gerąja patirtimi ir organizuodami papildomus renginius.

8.2.3 Kita veikla medijų ir informacinio raštingumo srityje

Susitikimas su Vilniaus S. Nėries gimnazijos atstovais ir užsienio partneriais

Spalio 2 d. Sekretoriato galerijoje apsilankė Vilniaus S. Nėries gimnazijos mokytojai ir direktoriaus pavaduotoja, inicijavę tarptautinį projektą, kurio metu per dvejus metus planuojama parengti mokomąją medžiagą, sukurti mokymo programas, kurias įgyvendinant gimnazijoje būtų dėstomas medijų ir informacinis raštingumas (MIR) tiek kaip atskira disciplina, tiek kaip integruotas kursas. Šiame projekte taip pat dalyvauja Kroatijos ir Graikijos mokyklos. Sekretoriato komunikacijos programų vadovė M. Mašanauskienė parengė ir pristatė apibendrintą UNESCO MIR koncepciją, pagrindinius tikslus ir gaires, supažindino dalyvius su UNESCO leidiniais bei elektronine medžiaga, kuri galėtų būti naudinga projekto dalyviams.

Susitikimas su UNESCO Generalinės direktorės pavaduotoju komunikacijai ir informacijai dr. Moez'u Chakchouk'u

Spalio 25 d. Sekretoriato lankėsi UNESCO Generalinės direktorės pavaduotojas komunikacijai ir informacijai dr. Moez'as Chakchouk'as. Susitikime taip pat dalyvavo Nacionalinės komisijos nariai: pirmininkas prof. dr. Jonas Ruškus, Nuolatinė atstovė prie UNESCO ambasadorė dr. Irena Vaišvilaitė, kultūros viceministrė dr. Gintautė Žemaitytė, Lietuvos mokslo tarybos mokslinė sekretorė dr. Reda Cimpmperman, Nacionalinio komiteto „Pasaulio atmintis“ pirmininkas prof. dr. Rimvydas Laužikas, LRT Radijo naujienų tarnybos direktoriaus pavaduotoja Aušra Jaruševičiūtė, taip pat Vilniaus universiteto bibliotekos generalinė direktorė Irena Krivienė, Nacionalinio komiteto „Pasaulio atmintis“ narė Nijolė

Klingaitė-Dasevičienė, UNESCO Tarptautinio bioetikos komiteto narys prof. dr. Eugenijus Gefenas, Sekretoriato darbuotojos.

Susitikime buvo aptarta UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ situacija, išsakyta pozicija išsaugoti šios programos ekspertinį pobūdį, buvo aktyviai diskutuojama dėl jos plėtros galimybių, pabrėžtas poreikis visuose procesuose, lydinčiuose programą, užtikrinti skaidrumą, atkurti UNESCO valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą. Prof. dr. J. Ruškus akcentavo būtinybę žmonių su įvairiomis skirtingomis negaliomis teisių klausimus inkorporuoti į kuo platesnį UNESCO įgyvendinamų programų ratą. Akcentuota, kad neretai atskiri UNESCO sektoriai įgyvendina skirtingas programas ir projektus, kartais pametant iš akiračio platesnio pobūdžio tikslus. Kalbant apie UNESCO Komunikacijos ir informacijos sektorių apskritai, pažymėta, kad nors tai „jauniausias“ sektorius UNESCO organizacijoje, jis jau gali pasidžiaugti daugeliu iniciatyvų bei didžiuojasi savo orientacija į naujas perspektyvias sritis: medijų ir informacinį raštingumą, atvirąją prieigą, dirbtinio intelekto problematiką ir kt. Susitikime buvo pasidžiaugta, kad visose pagrindinėse šio UNESCO sektoriaus programose bei jų tarpvyriausybiniuose komitetuose Lietuvai atstovauja patyrę ekspertai.

8.3 UNESCO Tarptautinė komunikacijos vystymo programa

8.3.1 Tarptautinės komunikacijos vystymo programos tarpvyriausybės tarybos 31-oji sesija

Lapkričio 21–22 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje vyko Tarptautinės komunikacijos vystymo programos tarpvyriausybės tarybos 31-oji sesija. Tarybą sudaro 39 valstybių narių atstovai, nuo 2017 m. Lietuvai atstovauja LRT Radijo naujienų tarnybos direktoriaus pavaduotoja, žurnalistė ir Nacionalinės komisijos narė Aušra Jaruševičiūtė. Į biurą pirmininke išrinkta Švedija, vicepirmininkėmis – Libija, Lietuva ir Salvadoras, biuro narėmis – Nyderlandai, Nigerija ir Tailandas, pranešėja – Zambija. Pristatyta 2016–2018 m. veiklos ataskaita. Atkreiptas dėmesys, kad programos finansavimas (iš savanoriškų indėlių) didėjo ir tai buvo gera tendencija. Teigiamai įvertinti kasmet rengiami „IPDC talks“, prie kurių finansavimo prisideda Lietuva. Ši modernaus formato konferencija prisideda prie prieigos prie informacijos ir darnaus vystymosi 16-ojo tikslo sklaidos. Programa finansavo projektus žurnalistų saugumo, išraiškos laisvės, prieigos prie informacijos, žurnalistų mokymų ir kt. srityse 72 šalyse, 33 iš jų – Afrikoje. Sesijoje taip pat patvirtinti Interneto universalumo rodikliai. Šis keletą metų vykdytas UNESCO projektas finansuotas Švedijos. Dokumente atspindėtos vadinamosios ROAM nuostatos (R – internetas, paremtas žmogaus teisėmis (*Rights*); O – atviras (*Open*), A- prieinamas visiems (*Accessible to all*) ir M – užtikrinamas visų suinteresuotų šalių dalyvavimas (*Multistakeholder participation*). Sesijoje pristatytame Generalinės direktorės pranešime dėl žurnalistų saugumo ir nebaudžiamumo pavojaus, pastebėta, kad nors žuvusių žurnalistų skaičius pastaruoju metu šiek tiek mažėja, nebaudžiamumo srityje skaičiai didėja (nenubausti lieka 9 iš 10), taip pat didėja nukentėjusių ne konflikto zonose dirbančių žurnalistų ir žiniasklaidos darbuotojų skaičius. Išlieka pavojus ir moterims žurnalistėms. Po debatų pritarta Sekretoriato pateiktai rezoliucijai dėl Generalinės direktorės pranešimo dėl žurnalistų saugumo rezoliucijos, konsensusu pritarta ir sprendimui dėl darnaus vystymosi tikslo rodiklio 16.10.2 (prieiga prie informacijos) stebėsenos. Pritarta sprendimui dėl Išorinio vertinimo, palankiai įvertinus UNESCO sekretoriato veiklą ir rezultatus.

8.4 UNESCO programa „Pasaulio atmintis“

8.4.1 Nacionalinis komitetas „Pasaulio atmintis“

1996 m. prie Komisijos įsteigtas Nacionalinis komitetas „Pasaulio atmintis“ vienija 14 narių iš 13 Lietuvos institucijų. 2016–2019 m. kadencijai komiteto pirmininku išrinktas Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto dekanas prof. dr. Rimvydas Laužikas, sekretore – Sekretoriato komunikacijos programų vadovė Miglė Mašanauskienė. Kiti nacionalinio komiteto nariai: Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos direktoriaus pavaduotoja mokslo reikalams dr. Rima Cicėnienė, Lietuvos istorijos instituto XIX amžiaus istorijos skyriaus vyresn. mokslo darbuotoja dr. Reda Griškaitė, Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkė Evelina Karalevičienė, Vilniaus universiteto muziejaus direktorius dr. Ramūnas Kondratas, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Sakytinės tautosakos skyriaus vyr. mokslo darbuotoja

habil. dr. Nijolė Laurinkienė, Lietuvos kalbos instituto Kalbų ir kultūrų sąveikos skyriaus vyresn. mokslo darbuotoja doc. dr. Galina Miškinienė, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos Informacijos ir dokumentų naudojimo skyriaus vyriaus. specialistė Jurgita Radėnienė, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Informacijos išteklių formavimo ir vystymo centro direktorė Jolita Steponaitienė, Lietuvos valstybės istorijos archyvo Dokumentų saugojimo ir apskaitos skyriaus vedėja Rūta Šrubėnienė, Valstybinio Kernavės kultūrinio rezervato direktorijos direktorius Saulius Vadišis, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos Retų knygų ir rankraščių skyriaus vadovė dr. Viktorija Vaitkevičiūtė Verbickienė ir Vilniaus universiteto bibliotekos Mokslinių tyrimų ir paveldo rinkinių departamento direktorė Nijolė Klingaitė-Dasevičienė.

2018 m. įvyko du Nacionalinio komiteto „Pasaulio atmintis“ posėdžiai, kuriuose buvo aptariama UNESCO vykdoma programos peržiūra, rengiamos pozicijos Vykdomosios tarybos sesijoms. Atsižvelgdamas į UNESCO sekretoriato iniciuotą ir programos „Pasaulio atmintis“ Tarptautinio patariamojo komiteto, atsakingo už šios programos veiklą, vykdomą šios programos peržiūrą, komitetas ne kartą svarstė ir vieningai sutarė, kad būtina atremti visus bandymus šią programą politizuoti. Lietuva, kaip ir kitos kelios dešimtys šalių, aktyviai įgyvendinančių programą, Tarptautiniam patariamajam komitetui pateikė savo rekomendacijas, kuriose pabrėžiamas reikalavimas užtikrinti kuo didesnį visų programos procesų ir procedūrų skaidrumą, taip pat atkreipiamas dėmesys, kad programos sekretoriatas ir komitetas labiausiai rūpinasi Tarptautinio registro pildymu ir su tuo susijusia veikla, tuo tarpu dėmesio stinga paveldo saugojimui, edukacinei veiklai, viešinimui ir pan.

Komitetas rūpinosi dviem jungtinėmis paraiškėmis, kurias Lietuva kartu su kitomis šalimis pateikė ar ruošiasi teikti į Tarptautinį registrą „Pasaulio atmintis“: „Sibire rašytų laiškų ant beržo tošies Baltijos šalių kolekcija, 1941–1965 m.“ (kartu su Latvija ir Estija) ir „Žano Emanuelio Žilibero herbaras“ (kartu su Ukraina). Pirmoji paraiška buvo pateikta 2016 m. gegužės 31 dieną. 2017 m. pavasarį paraiškos teikėjai gavo programos sekretoriato raštą, kuriame pabrėžiama pateiktos paraiškos vertė ir išskirtinumas, tačiau prašoma ją koreguoti švelninant joje vartojamą kalbą, vengiant tiesių nurodymų į sovietų režimą ir pan. Darbo grupės nariai atsižvelgė į išreikštą pageidavimą ir gegužės 8 d. pakartotinai pateikė pakoreguotą paraišką programos sekretoriatui. Lapkričio mėn. darbo grupė gavo sekretoriato pranešimą, jog paraiška atmesta Tarptautinio patariamojo komiteto sprendimu. 2018 m. darbo grupė planavo dar kartą teikti šią paraišką ir tuo tikslu vasario 9 d. Rygoje, Latvijos nacionalinėje bibliotekoje, buvo organizuotas darbo grupės susitikimas. Jame dalyvavo Latvijos nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius ir Žinių visuomenės tarybos prie Latvijos nacionalinės UNESCO komisijos pirmininkas Andris Vilks, Latvijos nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Baiba Molnika, Latvijos nacionalinės bibliotekos darbuotoja Dagnija Baltina, Latvijos nacionalinės UNESCO komisijos Komunikacijos ir informacijos programų vadovė Beate Lielmane, Latvijos literatūros ir muzikos muziejaus darbuotoja Ineta Antone, Rygos universiteto istorikė Daina Bleiere, Madonos regioninių tyrimų ir meno muziejaus darbuotoja Liga Irbe, Latvijos okupacijų muziejaus darbuotojos Taiga Kokneviča ir Anita Meinarte, Tukumo muziejaus direktorė Agrita Ozola, Estijos nacionalinės UNESCO komisijos generalinė sekretorė Kerli Gutman, Estijos okupacijos muziejaus atstovas Sander Jurisson, Estijos valstybės archyvų direktoriaus pavaduotojas Toivo Jullinen, Lietuvos genocido muziejaus istorikė Milda Ramanauskaitė ir Sekretoriato komunikacijos programų vadovė Miglė Mašanauskienė. Visų trijų šalių atstovai pasidalino žiniomis apie tai, kas nuveikta kiekvienoje šalyje po paraiškos pateikimo: kokie leidiniai, parodos rengiamos ar jau parengtos, kiek pasistūmėta registruojant dokumentus ant beržo tošies ir juos skaitmeninant. Buvo vieningai sutarta, kad paraiškos atmetimas – politizuotas sprendimas, todėl netikslinga kaip nors iš esmės keisti patį paraiškos turinį. Tiesa, paraiškos pavadinimo keitimas arba tam tikrų aspektų išryškėjimas, arba naujų paraiškos partnerių paieškos kaimyninėse šalyse yra priimtini. Nutarta netaisyti pačios paraiškos, bet palaukti, kol bus priimti ir paskelbti galutiniai sprendimai dėl programos „Pasaulio atmintis“ atnaujinimo, sulaukti, ar nebus atnaujinta ir pati paraiškos forma.

Siekiant parengti antrąją paraišką – „Žano Emanuelio Žilibero herbaras“ – ir planuojant 2018 m. ją teikti į Tarptautinį registrą, 2017 m. pabaigoje buvo sukurta dvišalė darbo grupė, kurią sudaro dr. Silva Žilinskaitė, dr. Reda Griškaitė, dr. Natalija Shiyana, dr. Ramūnas Kondratas, Mindaugas Rasimavičius ir Miglė Mašanauskienė. Užsitęsusi programos peržiūra ir nesant galimybės teikti paraiškas, šios paraiškos rengimas taip pat atidėtas bent iki 2019 m. pabaigos.

Komitetas taip pat diskutavo apie planuojamą išleisti reprezentacinį leidinį, kuriame būtų pristatytas dokumentinis paveldas, įrašytas į nacionalinį registrą, „Fiksuoti istoriją. Lietuvos dokumentinis paveldas,

įrašytas į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ tarptautinį ir nacionalinį registrus“. Leidinys būtų gausiai iliustruotas nuotraukomis, tekstai būtų lietuvių ir anglų kalbomis. Ieškant finansavimo Sekretoriato komunikacijos programų vadovė M. Mašanauskienė parengė paraišką ir triskart ją teikė Lietuvos kultūros tarybai, tačiau nesėkmingai.

8.4.2 Tarptautinis patariamasis komitetas

2017 m. gruodžio mėn. Vilniaus universiteto bibliotekos generalinė direktorė Irena Krivienė išrinkta į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ pagrindinį valdymo organą – Tarptautinį patariamąjį komitetą (*International Advisory Committee, IAC*). Komitetas yra tiesiogiai pavaldus UNESCO Generaliniam direktoriui, rūpinasi šiuo metu vykdomu šios programos atnaujinimu, svarsto valstybių narių pateikiamas paraiškas į Tarptautinį dokumentinio paveldo registrą „Pasaulio atmintis“. Jį sudaro 14 narių, atstovaujančių visiems pasaulio regionams bei pasižyminčių išskirtine kompetencija dokumentinio paveldo išsaugojimo srityje. 2018 m. vyko tik virtualūs šio komiteto posėdžiai, o 2019 m. balandžio 1 d. UNESCO sekretoriatas rengia komiteto susitikimą su valstybių narių atstovais UNESCO būstinėje Paryžiuje.

8.4.3 Renginiai, apdovanojimai dokumentinio paveldo srityje

UNESCO/Jikji apdovanojimas „Pasaulio atmintis“

Sausio 29 d. UNESCO sekretoriatas pakvietė teikti kandidatūras UNESCO/Jikji apdovanojimui „Pasaulio atmintis“ gauti (*UNESCO/Jikji Memory of the World Prize*). Apdovanojimas buvo įsteigtas Pietų Korėjos iniciatyva 2004 m., pagerbiant seniausios pasaulyje žinomos knygos „Buljo jikji simche yojeol“ įrašymą į Tarptautinį registrą „Pasaulio atmintis“. Piniginis apdovanojimas kas dveji metai skiriamas asmenims, institucijoms, nevyriausybinėms organizacijoms už svarų indėlį saugant dokumentinį paveldą bei skatinant jo prieigą ir žinomumą. UNESCO/Jikji apdovanojimas „Pasaulio atmintis“ 2005 m. atiteko Čekijos nacionalinei bibliotekai, 2007 m. – Austrijos fonogramų archyvui, 2009 m. – Malaizijos nacionaliniam archyvui, 2011 m. – Australijos nacionaliniam archyvui, 2013 m. – ADABI (*Apoyo al Desarrollo de Archivos y Bibliotecas*), visuomeninei organizacijai, kuri aktyviai remia Meksikos archyvų ir bibliotekų kūrimą, o 2016 m. – Ibero-America archyvui, jungiančiam 16 šalių.

Sekretoriatas konsultavo ir teikė rekomendaciją Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos paraiškai.

Iškilminga Lenkijos nacionalinio registro „Pasaulio atmintis“ nominacijų ceremonija

Rugsėjo 28 d. Varšuvoje (Lenkija) įvyko oficiali dokumentinio paveldo įrašymo į Lenkijos nacionalinį registrą „Pasaulio atmintis“ ceremonija ir susitikimas su Lenkijos archyvų bei Lenkijos nacionalinės UNESCO komisijos atstovais. Renginių organizatoriai: Lenkijos vyriausioji archyvų direkcija, Lenkijos prezidentūra ir Lenkijos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriatas. Iškilmingoje ceremonijoje, surengtoje Lenkijos prezidento Belvederio rezidencijoje, kurioje dalyvavo Lenkijos Ministras Pirmininkas, kultūros ministras, Lenkijos vyskupų konferencijos atstovas, paveldo specialistai, atminties institucijų atstovai, 19 sertifikatų buvo įteikta Lenkijos atminties institucijoms, kurios pristatė įrašyti į nacionalinį registrą dokumentinio paveldo objektus ar jų kolekcijas, susijusias su Lenkijos nepriklausomybės 100-mečiu. Renginiuose dalyvavo Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos narys bei programos „Pasaulio atmintis“ nacionalinio komiteto pirmininkas prof. dr. Rimvydas Laužikas, Latvijos nacionalinės bibliotekos generalinis direktorius Andris Vilks, Lenkijos vyriausiosios archyvų direkcijos generalinis direktorius dr. Wojciech’as Wozniak’as, Lenkijos nacionalinės UNESCO komisijos generalinis sekretorius Slawomir’as Ratajski’is, komunikacijos programų vadovas Tomasz’as Komorowski’is ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato atstovė Miglė Mašanauskienė. Susitikime buvo aptarta UNESCO susiklosčiusi programos „Pasaulio atmintis“ situacija, suderinta trijų šalių pozicija programos pertvarkos klausimais, apsikeista informacija. Pasiūlyta apsvarstyti galimybę steigti bendrą Lietuvos ir Lenkijos nacionalinių komitetų darbo grupę, kuri rūpintųsi suderinti procedūras, kurios leistų: a) tą patį dokumentą įtraukti į Lietuvos ir Lenkijos nacionalinius registrus; b) Lenkijos atminties institucijų dokumentus įtraukti į Lietuvos registrą; c) Lietuvos atminties institucijų – į Lenkijos, taip pat koordinuotų kitas tarptautines veiklas.

Tarptautinis forumas „Nelaimingų atsitikimų rizikos mažinimas ir valdymas darniam dokumentinio paveldo saugojimui“

Gruodžio 11 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje surengtas pirmasis tarptautinis forumas „Nelaimingų atsitikimų rizikos mažinimas ir valdymas darniam dokumentinio paveldo saugojimui“. Šio forumo metu valstybių narių valstybinių institucijų, aukštojo mokslo įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, atminties institucijų, ICCROM, ICA, IFLA, ICOM, nacionalinių UNESCO komisijų atstovai bei UNESCO Tarptautinio patariamojo komiteto nariai diskutavo dokumentinio paveldo išsaugojimo klausimais, dalijosi gerąja praktika, aptarė konkrečius stichinių nelaimių atvejus, nagrinėjo gelbėjimo operacijų schemas, pristatė visuomenės įtraukimo į gelbėjimo darbus veiklas. Taip pat buvo plačiai diskutuojama apie reikalavimus bei normas dokumentinio paveldo saugojimo patalpoms, natūralaus nusidėvėjimo prevenciją, skaitmeninimo bei edukacines programas visame pasaulyje. Forumo dalyviams buvo pristatytas ir aptartas dokumentas „Sendajaus žalos mažinimo darbotvarkė 2015–2030“ bei bendruomenių įtraukimo projektas „Culture cannot wait“ (liet. *Kultūra negali laukti*).

Tokio formato tarptautinį forumą planuojama rengti kasmet, tikintis suvienyti bendras visų susijusių organizacijų pastangas dokumentiniam paveldui išsaugoti bei siekiant išvengti veiklos dubliavimo. Forume dalyvavo Sekretoriato atstovė M. Mašanauskienė.

8.5 Kita veikla komunikacijos ir informacijos srityse

Pasaulinis informacinės visuomenės viršūnių susitikimas (WSIS 2018)

Kovo 19–23 d. Ženevoje (Šveicarija) įvyko Pasaulinis informacinės visuomenės viršūnių susitikimas (WSIS 2018). Jo organizatoriai: Jungtinių Tautų Organizacija, Tarptautinė telekomunikacijų sąjunga (ITU), UNESCO, įvairios kitos Jungtinių Tautų agentūros: UNDP, UNCTAD,

UNDESA, FAO, UNEP, WHO, UN Women, WIPO, WFP, ILO, WMO, ITC, UPU, UNODC, UNICEF. Pranešimai, diskusijos forume vyko šiomis pagrindinėmis temomis: skaitmeninė atskirtis tarp lyčių, neįgalieji ir informacijos ir komunikacijos technologijos, elektroninis šlamštas, didieji duomenys (*big data*), dirbtinis intelektas ir teisinis reguliavimas, e. valdžia, e. bankininkystė, e. sveikata, e. žemdirbystė, e. mokslas, e. ekonomika ir pan., išmanieji miestai (*smart cities*), informacinės visuomenės kūrimas ir darnaus vystymosi tikslai, kibernetinio saugumo standartai ir

t. t. Renginio tikslas – kartą per metus suburti kuo daugiau informacinės visuomenės kūrime dalyvaujančiųjų: vyriausybinių ir tarptautinių bei nacionalinių nevyriausybinių organizacijų, žiniasklaidos ir privataus sektoriaus atstovų, nepriklausomų ekspertų ir kt. WSIS 2018 m. forume dalyvavo daugiau nei 2800 dalyvių iš beveik 150 šalių, o forumo temas pasiūlė ir dėl jų diskutavo patys dalyviai visuomenės patalkos principu (*crowdsourcing*). UNESCO, kaip šio forumo partnerė, pristatė tris naujausius leidinius: „Jaunimas ir ekstremizmas socialinėse medijose“, „Išraiškos laisvės ir medijų vystymosi pasaulinės tendencijos/globali 2017–2018 m. ataskaita“ ir „Interneto universalumo indikatorių apibrėžimas“. Pastarasis leidinys – tai 2-ojo konsultacijų etapo ataskaita, parengta vadovaujantis UNESCO valstybių narių pasiūlymais ir pastabomis. Parengus galutinį dokumentą, planuota lapkričio mėn. valstybes nares pakviesti savo šalyse atlikti šį tyrimą, remiantis nustatytais indikatoriais klausimyno pavidalu.

WSIS 2018 forumas, sulaukęs tokio gausaus dalyvių skaičiaus, buvo puikiai organizuotas renginys, vienu metu pasiūlant dalyvauti net 10-yje paralelinių sesijų. Aptartų temų įvairovė ir iškeltų klausimų aktualumas neabejotinai praturtino dalyvių žinias, suteikė galimybę betarpiškai pabendrauti ir atsirasti naujoms partnerystėms įgyvendinant „Darbotvarkę 2030“ informacijos ir komunikacijos sektoriuje. Susitikime dalyvavo Sekretoriato atstovė M. Mašanauskienė.

Tarptautinė konferencija „Nacionalinės bibliotekos vaidmuo kultūrinės diplomatijos lauke“

Gruodžio 11 d. Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, bendradarbiaudama su Užsienio reikalų ministerija ir Nacionaliniu komitetu „Informacija visiems“, surengė tarptautinę konferenciją, skirtą kultūros srities specialistams, dirbantiems renginių organizavimo, ryšių su visuomene ar rinkodaros srityse. Joje buvo apžvelgta, kas šiuo metu vyksta kultūrinės diplomatijos lauke, ir diskutuojama, kaip kultūros įstaigos gali reaguoti į besikeičiančią situaciją, kokia kitų kultūros politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų atstovų nuomonė, kaip jie supranta kultūrinę diplomatiją kitose erdvėse., kaip savo kultūros diplomatiją

konstruoja kitos valstybės (Vokietijos, Lenkijos, Jungtinės Karalystės patirtis), ar kultūros diplomatija gali būti destruktivi ir koks jos santykis su propaganda. Pagrindinius pranešimus skaitė Londono karališkojo koledžo lektorė dr. Melissa Nisbett ir UNESCO Komunikacijos ir informacijos sektoriaus programų specialistas dr. Marius Lukošius. Diskusijos moderatorius visuomenininkas ir rašytojas Rytis Zemkauskas kalbino diskusijos dalyvius: Užsienio reikalų ministerijos Komunikacijos ir kultūrinės diplomatijos departamento direktorių Rytį Paulauską, Lietuvos kultūros tarybos pirmininkę Dainą Urbanavičienę, Goethe's instituto vadovą Detlef'ą Gericke'ę, Lenkijos instituto Vilniuje direktorių Marcin'ą Łapczyński'į. Konferencijoje taip pat dalyvavo Nacionalinės komisijos generalinė sekretorė A. Junevičienė.

IX. UNESCO VEIKLOS VIEŠINIMAS LIETUVOJE IR PASAULYJE

9.1 Parodos, paskaitos, tarptautinių dienų minėjimai, kt. renginiai Nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje

Nacionalinės komisijos galerijoje nuolat vyksta parodos, tarptautinių dienų minėjimai, įvairūs kiti kultūriniai renginiai bei susitikimai. Kasmet Nacionalinės komisijos sekretoriatas kviečia menininkus teikti parodų bei kitų renginių paraiškas kitiems metams. Atrenkamos renginių paraiškos, kurių tematika siejama su UNESCO veikla (kultūrų, meninės raiškos įvairovės, kultūros paveldo, kultūrų dialogo, meninio ugdymo, darnaus vystymosi, aplinkos apsaugos, biologinės įvairovės, žmogaus teisių, mokymosi visą gyvenimą ir kt.), išsiskiria menine ar šviečiamąja verte, skatina atsiskleisti jaunas talentingas asmenybes, mini pasaulinės ar nacionalinės reikšmės sukaktis, tarptautines dienas.

2018 m. Nacionalinės komisijos galerijoje įvyko 28 renginiai: 10 parodų, 5 susitikimai, 7 paskaitos, ekskursijos ir susitikimai, 2 knygų pristatymai, 1 spaudos konferencija, 1 koncertas, 1 performansas, 1 spektaklis ir kt. Renginiai buvo skirti tarptautinių Džiazo ir Afrikos dienų minėjimams, tautinėms mažumoms: Lietuvos totorių istorijai ir žydų kultūros paveldui, Lietuvos vertybėms UNESCO sąrašuose (kryždirbystei), pasaulio vertybėms, įrašytoms į UNESCO Reprezentatyvų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą (Omano žirgų ir kupranugarių lenktynės), nematerialaus kultūros paveldo ir šiuolaikinės kultūros sąsajoms (Linos Zavadskės ir Džinos Jasiūnės siuvinėtos tapybos, Jūratės ir Manto Mikulevičių tautodailės parodos), tarpdisciplininiam menui „Kultūros nakties“ programos metu („Garso komiksai“), kurdų pabėgėliams jazidams, UNESCO globojamo miesto Aurovilio (Indija) 50-mečiui, Nacionalinės komisijos globojamam Tomo Mano festivaliui (žr. 2018 m. renginių sąrašą žr. 3 priede).

2018 m. gruodžio mėn. Sekretoriatas atrinko gautas parodų paraiškas bei renginių pasiūlymus ir sudarė 2019 m. renginių planą. 2019 m. planuojama surengti 12 parodų, 1 knygos pristatymą, 2 skaitmeninių inovatyvių projektų pristatymus, 9 paskaitas, Nacionalinio registro „Pasaulio atmintis“ pažymėjimų teikimo ceremoniją, „Kultūros nakčiai“ skirtą programą – iš viso 19 renginių. Renginiai bus skirti nematerialiam kultūros paveldui (Ukrainos Petrikivkos menas), įtrauktam į UNESCO Reprezentatyvų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą, dokumentiniam, povandeniniam, materialiam kultūros paveldui (Vilniaus istorinio centro įrašymo į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą 25-erių metų sukakčiai), UNESCO tarptautinių dienų minėjimams (Radijo diena, Pasaulio vandenynų diena, Džiazo diena, Kultūrų įvairovės diena, Skurdo mažinimo diena), UNESCO ir „National Geographic“ bendradarbiavimo projektui „Pasaulio paveldo kelionės“, UNESCO minimai sukakčiai, Juozapo Čechavičiaus 200-ųjų gimimo metinių sukakčiai, L'Oréal-UNESCO tarptautinės stipendijų programos „Mokslo moterims“ laureatės podoktorantūros studijų projekto pristatymui maisto globalizacijos istorijos tema, kultūros įvairovei (Lietuvos sentikiams, Indijai, Egiptui, Bangladešui) ir kt.

Tarptautinė džiazo diena

Balandžio 30 d. Lietuvoje septintą kartą paminėta Tarptautinė džiazo diena. Tradicinių džiazo priešpiečių Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerijos kieme metu projekto „Ethnic Mood“ atlikėjai (Andrejus Polevikovas, Vytautė Pupšytė, Denisas Murašovas ir Augustas Baronas) pristatė debiutinį džiazo pianisto A. Polevikovo albumą „Ethnic mood“, folklorą ir džiazą jungiančias aranžuotes. „Džiazo priešpiečių“ metu pristatyta Dainiaus Labučio retrospektyvinė fotografijų paroda, skirta vienam ryškiausių Lietuvos džiazo renginių „Vilnius Mama Jazz 2012–2017“ (paroda eksponuota nuo balandžio 23 iki gegužės 15 d.).

Lietuvos džiazo federacija ir kitos džiazą populiariančios organizacijos Lietuvoje Tarptautinės džiazo dienos proga surengė daug kitų džiazo renginių Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Tauragėje, Šiauliuose, Kėdainiuose ir Alytuje. Lietuvos džiazo federacijos prezidentas Julius Grickevičius ir Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė šia proga dalyvavo LRT bei kitų žiniasklaidos priemonių laidose.

9.2 Kilnojamosios parodos

Sekretoriatas, bendradarbiaudamas su Užsienio reikalų, Kultūros ir Švietimo ir mokslo ministerijomis, nuolat rengia kilnojamosias parodas, skirtas UNESCO ir Lietuvos minimoms sukaktims bei kitomis su UNESCO sritimis susijusiomis temomis. Parodos pristatomos UNESCO būstinėje Paryžiuje, kitose Lietuvos diplomatinėse atstovybėse bei kultūros centruose, ugdymo ir aukštojo mokslo įstaigose užsienyje ir Lietuvoje.

Paroda „Lietuvos paveldas UNESCO sąrašuose“

Sekretoriato parengta (2016 m.) fotografijų paroda lietuvių ir anglų k. „Lietuvos paveldas UNESCO sąrašuose“, pristatanti 10 į UNESCO sąrašus įtrauktų vertybių, 2017 m. rugsėjo–2018 m. rugpjūčio mėn. pristatyta Klagenfurte ir Vienoje (Austrija).

Paroda „Lithuania in the Mail Parcel / Lietuva pašto siuntoje“

2013 m., rengiantis Lietuvos pirmininkavimui Europos Sąjungos Tarybai, Sekretoriato parengta 10-ies informacinių stendų paroda apie pasaulinės svarbos Lietuvos materialaus ir nematerialaus paveldo vertybes 2018 m. pristatyta Sankt Peterburge (Rusijos Federacija).

Juozapo Čechavičiaus 200-osioms gimimo metinėms skirta paroda

Minint J. Čechavičiaus 200-ąsias gimimo metines (2018), Sekretoriatas, bendradarbiaudamas su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centru ir Lietuvos dailės muziejumi parengė dvikalbę (lietuvių ir anglų k.) kilnojamąją parodą „XIX amžiaus Lietuvos, Baltarusijos, Lenkijos ir Ukrainos miestai Juozapo Čechavičiaus/Józef Czechowicz (1818–1888) fotografijoje“, skirtą fotografo 200-osioms gimimo metinėms. Paroda 2018 m. gruodžio 3–7 d. pristatyta UNESCO būstinėje Paryžiuje.

Tarptautinė kilnojamoji paroda „Optimizmo architektūra: Kauno fenomenas, 1918–1940“

2016–2017 m. Sekretoriatas parengė tarptautinės kilnojamosios parodos projektą, skirtą Lietuvos valstybingumo atkūrimo šimtmečiui ir Kauno modernizmo architektūros tarptautinei sklaidai, valstybės siekio įtraukti Kauno modernizmo architektūrą į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą aktualizavimui, o 2018 m. kartu su parodos autoriais įgyvendino parodos eksponavimo tarptautinį maršrutą. Paroda pristatyta septyniose Europos ir Lietuvos ekspozicinėse salėse (daugiau žr. p. 12 ir <https://unesco.lt/leidyba/renginiai/optimizmo-architektura-kauno-fenomenas-1918-1940>).

9.3 Nacionalinės UNESCO komisijos patronažas

Nacionalinės komisijos patronažas (globa) – tai nefinansinė parama, kuri gali būti suteikiama įvairiems UNESCO temoms ir sritims atitinkantiems projektams, leidžiant Nacionalinės komisijos globojamo projekto įgyvendinimo laikotarpiu naudoti jos, kaip projekto globėjos, vardą, teikiant rekomendacijas, tarpininkaujant dėl informacijos platinimo ir kitų nefinansinio pobūdžio bendradarbiavimo būdų, suteikiant galimybę naudotis Sekretoriato patalpomis projekto viešinimo, pristatymo tikslais. 2018 m. Nacionalinės komisijos patronažas suteiktas 10 projektų kultūros raiškos įvairovės, kultūros paveldo, darnaus vystymosi, kūrybinių miestų, informacinės visuomenės, informacinio raštingumo ir mokslo srityse (Nacionalinės komisijos 2018 m. globotų renginių sąrašą žr. 4 priede).

9.4 UNESCO katedros, centrai ir klubai

2018 m. Lietuvoje veikė trys UNESCO katedros, du centrai ir vienas klubas. UNESCO katedra „Informatika humanitaroms“ nutraukė savo veiklą. Vytauto Didžiojo universitete įsteigta Medijų ir informacinio raštingumo katedra. UNESCO katedros ir centrai dalyvavo tarptautiniuose renginiuose, stažuotėse, vykdė informacijos, mokslinių žinių sklaidos, edukacinius renginius ir paskaitas, įtraukdami visuomenę, prisidedami prie UNESCO vardo matomumo didinimo tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygiu.

Nors katedros ir centrai aktyvūs, Sekretoriatas susiduria su informacijos, susijusios su jų veikla, sklaidos problemomis dėl to, kad dalis katedrų ir centrų nepateikia metinių ataskaitų. Toliau pateikiama katedrų, centrų ir klubų, veikiančių Lietuvoje, veiklos santrauka.

UNESCO Tarpdisciplininė mechatronikos katedra Kauno technologijos universitete

Vedėjas – prof. dr. Arūnas Lipnickas

UNESCO Tarpdisciplininė mechatronikos katedra pradėjo veikti 2006 metais. Katedros tikslas – remti integruotus tyrimus ir mokymus tarpdisciplininės mechatronikos srityse, tad katedros įkūrimas paskatino intensyviai mechatronikos plėtrą tiek Kauno technologijos universitete (KTU), tiek visoje Lietuvoje.

2018 m. katedra daug dėmesio skyrė šiems uždaviniams: skleisti visuomenei (ypač jaunimui) naujas mokslo žinias dirbtinio intelekto srityje ir įtraukti į mokslinę veiklą; aktyviai dalyvauti tarptautinio lygio konferencijose ir jas organizuoti; padėti koordinuoti KTU ir šalyje atliekamus mechatronikos krypties mokslinius tyrimus. 2018 m. liepos mėn. kartu su Susan Schneegans prisidėta kuriant dokumentą „Strateginiai iššūkiai ir galimybės, kurias suteikia dirbtinis intelektas UNESCO mokslo ir inžinerijos programoms“. 2018 m. KTU UNITWIN/UNESCO Tarpdisciplininė mechatronikos katedra buvo aktyvi konferencijų dalyvė, pristačiusi novatoriškus mechatroninius produktus KTU organizuotoje parodoje „Tyrėjų naktis 2018“, „Technorama 2017“ ir konferencijoje „Mechanika 2018“.

UNESCO katedra „Informatika humanitarams“

2019 m. pradžioje Vilniaus universitetas informavo, jog UNESCO katedra „Informatika humanitarams“ veiklos nebevykdo. UNESCO katedra buvo įkurta 1994 metais spręsti informacinių technologijų panaudojimo teorinius klausimus ir atlikti eksperimentinius tyrimus humanitarinio pobūdžio informacijos kaupimo, saugojimo, apdorojimo, ir sklaidos skaitmeninėje terpėje srityje. Buvo bendradarbiaujama su lituanistais, istorikais, muzikais, teatralais, bibliotekininkais, muziejininkais, socialinės veiklos darbuotojais, dirbančiais įvairiose mokslo, studijų, kultūros įstaigose.

2017 m. ir 2018 m. veiklos ataskaitos nebuvo pateiktos.

UNESCO Kultūros vadybos ir kultūros politikos katedra Vilniaus dailės akademijoje

Vedėja – dr. Jūratė Černevičiūtė

UNESCO Kultūros vadybos ir kultūros politikos katedra Vilniaus dailės akademijoje įsteigta 1999 m. trišale UNESCO, Kultūros ministerijos ir Vilniaus dailės akademijos sutartimi. Ji tapo pirmąja Lietuvoje ir visame Baltijos regione aukštojo mokslo institucija, pradėjusia ruošti kultūros vadybos, dizaino vadybos specialistus bei kuratorius. Katedroje vykdomos šios studijų programos: Kultūros vadybos ir kultūros politikos BA, Kultūros vadybos ir kultūros politikos MA, Dizaino vadybos MA, Šiuolaikinės meno praktikos ir sklaidos (kuratorystės) MA.

2018 m. baigiamuosius darbus sėkmingai apgynė ir bakalauro diplomus gavo 12 studentų. Taip pat įteikta 13 magistro diplomų. Šiuo metu katedroje studijuoja 46 studentai.

2018 m. katedros iniciatyva buvo rengiamos paskaitos, seminarai aktualiomis kultūros vadybos ir politikos temomis, meniniai ir edukaciniai renginiai. Jie buvo skirti tiek katedros studentams, dėstytojams, akademijos bendruomenei, tiek Vilniaus dailės akademijos UNESCO Kultūros vadybos ir kultūros politikos katedros socialiniams partneriams. Dėstytojai dalyvavo stažuotėse užsienyje, skaitė pranešimus mokslinėse konferencijose.

Medijų ir informacinio raštingumo įtraukiai žinių visuomenei katedra Vytauto Didžiojo universitete

Birželio pradžioje Vytauto Didžiojo universitete įkurta UNESCO medijų ir informacinio raštingumo įtraukiai žinių visuomenei katedra (daugiau žr. 34 p.)

UNESCO Asocijuotas fundamentaliųjų mokslų tyrimų ir mokymų centras

Vadovai: akad. habil. dr. Algis Piskarskas, dr. Vida Kirvelienė

Asocijuotas fundamentaliųjų mokslų tyrimų ir mokymų centras Vilniaus universitete įkurtas 1999 metais. Šis centras, plėtodamas mokslinius tyrimus, siekia prisidėti prie fundamentaliųjų mokslų švietimo ir tyrimų, gyvenimo kokybės, sveikatos apsaugos, aplinkosaugos gerinimo, taip pat atlieka tyrimus ir mokymus fundamentaliųjų mokslų, ypač biochemijos, molekulinės, ląstelinės biologijos, fotochemijos, lazerinės spektroskopijos srityse, keičiasi informacija ir patirtimi tarp vyriausybių, nevyriausybių organizacijų, fundamentaliųjų mokslų UNESCO asocijuotų centrų, glaudžiai bendradarbiauja su Suomijos, Švedijos, Norvegijos, Estijos, Latvijos, Rusijos, Čekijos, Vokietijos, Olandijos, Austrijos, Prancūzijos, Didžiosios Britanijos ir Italijos universitetais, institutais, kitomis mokslo įstaigomis. Centre veikia trys VU katedros, dirbančios prioritetinėse mokslo srityse: Biochemijos ir biofizikos, Kvantinės elektronikos su Lazerinių tyrimų centru ir Kompiuterijos. Centro veikla yra derinama su Tarptautine taryba, kurią sudaro 15 įvairių mokslo sričių mokslininkų iš Lietuvos ir kitų valstybių.

2018 m. veiklos ataskaitos nepateikė.

UNESCO remiamas Regioninis bioetikos informacijos centras

Vadovas – prof. dr. Eugenijus Gefenas

Regioninis bioetikos informacijos centras, vykdydamas savo, kaip regioninio partnerio, įsipareigojimus, toliau dalyvauja europinio masto tyrimų ir bioetikos tinklų kūrimo iniciatyvose. 2018 m. RBIC įsitraukė į projektą „Alliance for Life Sciences: Closing Research and Innovation Divide in the European Union“, prof. Eugenijus Gefenas vadovauja „Tyrimų etikos ir akademinio sąžiningumo“ darbo grupei (<http://alliance4life.ceitec.cz/research-ethics-and-integrity/>).

Centras kasmet atnaujina sukurtą Bioetikos bibliografijos duomenų bazę naujais straipsniais, moksliniais darbais bioetikos tema. Šioje duomenų bazėje galima rasti lietuvių autorių monografijų, mokslinių straipsnių bioetikos tema spausdintų Lietuvos ir užsienio žurnaluose, etinę problematiką reglamentuojančių LR teisės aktų bibliografinius aprašus.

Šiaulių UNESCO klubas

Vadovas – Vygintas Žalys

Šiuo metu Lietuvoje veikia Šiaulių UNESCO klubas. 2018 m. buvo vykdytos veiklos, susijusios su klubo misija, uždaviniais, aktualijomis, narių iniciatyvomis. Siekta rasti dermę tarp lokalių veiklų ir Seimo, UNESCO organizacijos 2018-aisiais metais minimų metų bei sukakčių.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. klubui vadovauja Vygintas Žalys, ankstesnėje kadencijoje (2016–2017) ėjęs viceprezidento pareigas. 2018 m. pavyko įgyvendinti daugelį suplanuotų veiklų – surengta įvairių susitikimų, pokalbių su intelektualais ir kultūros bei meno atstovais, lankytasi parodose, pažintinėse kelionėse. Vyko renginiai, skirti Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 100-sioms metinėms, taip pat paminėtos J. Čechavičiaus 200-osios gimimo metinės Šiaulių UNESCO klubo 20 gimtadienio sukakties proga. 2018 m. lapkričio 16 d. Šiaulių Fotografijos muziejuje ta proga fotografijos istorikas ambasadorius Dainius Junevičius skaitė paskaitą „Ką apie fotografiją galėjo manyti Vilniaus fotografas Juozapas Čechavičius?“, rekonstravo autoriaus biografiją, atskleidė kūrybos unikalumą. Taip pat renginio metu Pijui Kondrotui, Šiaulių Juliaus Janonio gimnazijos abiturientui, talentingam jaunajam dainininkui, buvo įteikta 2018 m. Šiaulių UNESCO klubo premija.

**LIETUVOS NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS METINĖS KONFERENCIJOS
PROTOKOLAS**

2018-03-27 Nr. 10GK-1

Vilnius

Posėdis įvyko 2018 m. birželio 22 d. 15.00–18.00 val.

Posėdžio pirmininkas – Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos (toliau – Komisija) pirmininkas Romas Pakalnis.

Posėdžio sekretorė – Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato (toliau – Sekretoriatas) generalinė sekretorė Asta Junevičienė.

Dalyvavo Komisijos nariai: Vincas Būda, Rėda Brandišauskienė, Reda Cimpmperman, Renaldas Čiužas, Laima Galkutė, Neris Germanas, Renaldas Gudauskas, Aušra Jaruševičiūtė, Evelina Karalevičienė, Rolandas Kvietkauskas, Rimvydas Laužikas, Jonas Ruškus, Albertas Stanislovaitis, Giedrius Surplys, Jurgis Kazimieras Staniškis, Vida Šatkauskienė, Daina Urbanavičienė, Gintautė Žemaitytė.

Komisijos nariai, negalėję dalyvauti metinėje konferencijoje: Tomas Daukantas, Arūnas Gelūnas, Ramūnas Karbauskis, Dalia Leinartė, Antanas Mikalauskas, Irena Vaišvilaitė, Diana Varnaitė.

Deleguoti atstovai: Nijolė Bitinienė, Kultūros paveldo departamento direktorės Dianos Varnaitės deleguotas asmuo; Eglė Račinskienė, ambasadorės prie UNESCO dr. Irenos Vaišvilaitės ir užsienio reikalų viceministro Nerio Germano deleguota atstovė.

Sekretoriato darbuotojai: Asta Junevičienė, Jurgita Vaitkutė, Miglė Mašanauskienė, Milda Valančiauskienė, Liliana Bugailiškytė-Lideikienė, Renata Vaičekonytė Kepežinskienė, Aida Baliūnienė.

Kiti dalyviai: Vilniaus dailės akademijos UNESCO Kultūros vadybos ir kultūros politikos katedros vedėja Jūratė Černevičiūtė; Šiaulių UNESCO klubo prezidentas Vygintas Žalys; Užsienio reikalų ministerijos Lotynų Amerikos, Azijos ir Okeanijos skyriaus vedėjas Gytis Marcinkevičius; Jaunimo centro „Babilonas“ direktorė Rolanda Šliažienė; URM Jungtinių Tautų, tarptautinių organizacijų ir žmogaus teisių departamento vyr. specialistas Jonas Alešiūnas; Kultūros ministerijos Profesionaliosios kūrybos ir tarptautiškumo politikos skyriaus patarėja Daiva Parulskienė.

DARBOTVARKĖ:

1. Darbotvarkės, konferencijos pirmininko ir sekretoriaus patvirtinimas (prof. R. Pakalnis, A. Junevičienė).

2. Padėkos žodis buvusiam Komisijos pirmininkui prof. R. Pakalniui ir Komisijos nariams.

3. Komisijos ir Sekretoriato 2016–2017 m. veiklos apžvalga ir ataskaita (A. Junevičienė).

4. 2018 m. veiklos plano pristatymas (G. Žemaitytė, A. Junevičienė).

5. Pranešimai (dr. I. Vaišvilaitė, prof. J. Ruškus, dr. L. Galkutė).

6. Komisijos pirmininko rinkimai.

7. Komisijos Vykdomasis komitetas (A. Junevičienė).

8. Kiti klausimai.

1. SVARSTYTA. Darbotvarkės, konferencijos pirmininko ir sekretoriaus patvirtinimas.

Generalinė sekretorė A. Junevičienė pasveikino naujus Komisijos narius susirinkus į metinę konferenciją, pristatė Sekretoriato darbuotojus bei naujus Komisijos narius.

Vadovaujantis Komisijos nuostatų 13 p., Komisijos konferencijoms pirmininkauja Komisijos pirmininkas, tačiau kol jis nėra išrinktas, siūloma pirmininkauti ilgamečiam Komisijos pirmininkui prof. R. Pakalniui. Konferencijos sekretoriumi tvirtinamas Sekretoriato generalinis sekretorius.

Vadovaujantis Komisijos nuostatų 15 p., posėdžiai yra teisėti, jeigu konferencijoje dalyvauja ne mažiau kaip du trečdaliai komisijos narių.

A. Junevičienė pristatė posėdžio darbotvarkę, posėdžio pirmininkaujantį ir sekretoriaujantį asmenis bei suskaičiavo dalyvius (įtraukiant deleguotus asmenis – 21 (E. Račinskienė atstovavo dviem Komisijos nariams)).

Metinės konferencijos dalyviai vienbalsiai pritarė siūlomai darbotvarkei, posėdžio pirmininko ir sekretoriaus paskyrimui.

NUTARTA. Pritarti darbotvarkei, posėdžio pirmininko – prof. R. Pakalnio ir posėdžio sekretorės – generalinės sekretorės A. Junevičienės patvirtinimui.

2. SVARSTYTA. Padėkos žodis buvusiam Komisijos pirmininkui prof. R. Pakalniui ir Komisijos nariams.

A. Junevičienė padėkojo pirmininkui R. Pakalniui už ilgametį vadovavimą Komisijai ir perdavė jam žodį. R. Pakalnis padėkojo Sekretoriato darbuotojoms ir generalinei sekretorei už darbą, pasidžiaugė tarptautiniu mastu paminėtų Lietuvos kultūros veikėjų proginiais metų renginiais (Kristijono Donelaičio, Mykolo Kleopo Oginskio, Meilės Lukšienės, Juliaus Greimo ir kt.), padėkojo buvusiems Komisijos nariams, kurie dalyvavo Komisijos ir Sekretoriato organizuojamuose renginiuose ar el. paštu išreiškė savo poziciją įvairiais klausimais. Profesorius pasidžiaugė, kad Sekretariatui pavyko išsaugoti patalpas, nors vienu metu tai buvo labai sudėtinga padaryti. Kaip būsimus uždavinius naujai išrinktai Komisijai pirmininkas paminėjo tam tikrus klausimus, susijusius su UNESCO pasaulio paveldo sąraše esančiomis vietovėmis: Kuršių nerijos miškų perdavimą Kretingos urėdijai, Smiltynės gyvenvietės „išėmimą“ iš Kuršių nerijos nacionalinio parko Kuršių nerijos valdymo plano, atsakomybių paskirstymą Vilniaus istorinio centro tvarkymo darbuose. R. Pakalnis išreiškė apgailėstą dėl klausimų, kurių nepavyko išspręsti: paskatinti Vyriausybę aktyviai veikti Astravo atominės elektrinės klausimu, taip pat dėl Lietuvos dalyvavimo tarptautinėje programoje „Žmogus ir biosfera“, kurios efektyvių įgyvendinimo rezultatų tikėtusi iš naujos Komisijos.

3. SVARSTYTA. Komisijos ir Sekretoriato 2016–2017 m. veiklos apžvalga ir ataskaita. Pranešėja – Asta Junevičienė.

A. Junevičienė pristatė 2016–2017 m. UNESCO ir Komisijos bendrą veiklą, svarbiausias Komisijos ir Sekretoriato veiklas: Lietuvos narystės UNESCO organizacijoje 25-mečio minėjimą, dalyvavimą Vykdomojoje taryboje, išskirtinius renginius, seminarus, leidinius, programas, komitetų, darbo grupių veiklą ir kt.

Pranešėja atkreipė dėmesį į 2017 m. Kultūros ministerijos atliktą auditą ir jo pagrindinę išvadą Sekretoriato veiklą vertinti patenkinamai dėl nepagrįstai išmokėtų komandiruočių išmokų (227 Eur) bei pateiktas 17 rekomendacijų, kurių visos įgyvendintos, išskyrus Komisijos ir Sekretoriato nuostatų atnaujinimą.

Trumpa 2016–2017 m. ataskaita pridedama.

NUTARTA. Bendru sutarimu patvirtinti 2016–2017 m. Komisijos ir Sekretoriato veiklos ataskaitą.

4. SVARSTYTA. 2018 m. veiklos plano pristatymas. Pranešėjos – Gintautė Žemaitytė, Asta Junevičienė.

Kultūros viceministrė Gintautė Žemaitytė atkreipė dėmesį į Komisijos ir Sekretoriato nuostatų tvirtinimo klausimą, kuris paminėtas ir Kultūros ministerijos audito veiklos ataskaitos rekomendacijose. Ministerija taip pat įpareigota prisidėti prie Komisijos ir Sekretoriato nuostatų atnaujinimo. Audito išvadoje paminėta, jog Komisija, kaip visuomeninis organas, neturi tiek pajėgumų ir galių vykdyti tam tikras veiklas, tad jas vykdo Sekretoriatas, todėl tam tikros funkcijos nuostatuose dubliuojamos. Kultūros ministerija balandžio mėn. ketina sudaryti darbo grupę, kuri peržiūrės rekomendacijas, diskutuos ir siūlys atnaujintą nuostatų variantą. Vienas iš svarbesnių dalykų – sudaryti galimybę ne patiems atstovauti, bet paskirti pakaitinius atstovus, kurie dalyvautų veikloje. Tai užtikrintų sklandesnį darbą, atsižvelgiant į tai, kad Komisijos narių skaičius didelis ir dažnai dauguma negali dalyvauti veikloje. Taip pat numatyta svarstyti galimybę įtraukti balsavimą elektroniniu būdu, taip pat keletą kitų smulkesnių klausimų, kurie užtikrintų sklandesnį Komisijos darbą. Kitas svarbus dalykas, kurį norima įtraukti – Komisijos ir Sekretoriato dalyvavimas rengiant trejų metų strateginį planą, žvelgiant į aktualijas ir trimetes UNESCO programas, kas taip pat palengvintų Komisijos ir Sekretoriato darbą.

G. Žemaitytė taip pat pažymėjo, jog UNESCO veikla labai plati, o Kultūros ministerijai tenka uždavinys kuruoti Komisijos ir Sekretoriato veiklą, nors ji pagal savo kompetenciją apima tik vieną sritį, todėl būtų tikslinga iškelti ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo klausimą, institucijų, kurios yra atstovaujamos Komisijoje, įsitraukimą į bendrą darbą.

Apibendrinama G. Žemaitytė pasidžiaugė intensyviu Sekretoriato darbu, taip pat pabrėžė Komisijos vaidmenį Lietuvai svarbias vertybes ir reikšmingus asmenis pristatant tarptautiniu mastu, ir išreiškė lūkestį, jog atnaujinti Komisijos ir Sekretoriato nuostatai padės sklandžiai įgyvendinti veiklas.

Pirmininkas perdavė žodį A. Junevičienei. Ji pristatė pagrindines 2018 m. veiklas: Komisijos ir Sekretoriato nuostatų parengimą, bendradarbiaujant su Komisija ir Kultūros ministerija, UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos įgyvendinimo Lietuvoje rekomendacijų parengimą, Kauno modernizmo architektūros įrašymui į UNESCO Pasaulio paveldo sąrašą skirtas veiklas, Lietuvos ir

Ukrainos nominacinės paraiškos Ž. E. Žilibero herbaro įrašymui į UNESCO Tarptautinį registrą „Pasaulio atmintis“ rengimą, Nacionalinio UNESCO ASPnet tinklo (16 mokyklų) koordinavimą ir kt.

Išsamus 2018 m. veiklos planas pridedamas.

A. Junevičienė pristatė Sekretoriato metinį biudžetą, atkreipdama dėmesį, jog veikloms įgyvendinti kasmet yra skiriama tik iki 200 Eur, todėl svarbiausioms tenka ieškoti kitų finansavimo šaltinių.

Pirmininkas, apibendrindamas pranešimą, atkreipė Kultūros ministerijos dėmesį į Sekretoriato patalpų klausimą, kuris laikinai išspręstas, ir reikalingas lėšas patalpų remontui, bei pakvietė Komisijos narius balsuoti už 2018 m. veiklos plano tvirtinimą.

NUTARTA. Patvirtinti 2018 m. veiklos planą.

5. SVARSTYTA. Pranešimai.

Lietuva ir UNESCO – aktualūs klausimai. Ambasadorė dr. I. Vaišvilaitė

Metinėje konferencijoje savo kolegas Komisijos narius iš Paryžiaus pasveikino Lietuvos Respublikos nuolatinė atstovė prie UNESCO, ambasadorė I. Vaišvilaitė. Savo kreipimesi ji atkreipė dėmesį į naujai išrinktos UNESCO Generalinės direktorės Audrey Azoulay siekį stiprinti švietimo, informacijos ir komunikacijos, taip pat naikinamo paveldo apsaugos prioritetus bei veiklos kryptis. Kalbėdama apie Lietuvos dalyvavimą UNESCO organizacijoje, ambasadorė išreiškė rūpestį dėl nepakankamo valstybinių institucijų dėmesio valstybės ratifikuotoms konvencijoms bei aktualioms UNESCO programoms, neišnaudojamų Lietuvos galimybių dalyvauti UNESCO veiklos plėtroje, teikiant ekspertinę pagalbą besivystančioms valstybėms, bei akcentavo poreikį gilinti Lietuvos narystės UNESCO svarbos sampratą, UNESCO vertybines nuostatas siejant su valstybės politika. Ambasadorė išreiškė ypatingą rūpestį dėl nepakankamo vyriausybinių švietimo institucijų įsitraukimo į UNESCO veiklą. Pasyvi Lietuvos pozicija aktyviausioje, plačiausioje, toliausiai siekiančioje UNESCO veiklos srityje – švietime – gali būti vertintina kaip probleminė. Verta prisiminti, kad Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę pirmasis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (1991) buvo rengiamas konsultuojantis su UNESCO specialistais. Ambasadorė išreiškė lūkestį, kad naujai išrinkta Nacionalinė komisija, kurios nariai yra politikai, valstybės tarnautojai ir ekspertai, gražins UNESCO į Lietuvą, o Lietuvą į UNESCO.

UNESCO ir švietimas Lietuvai: globalūs tikslai ir vietiniai apsisprendimai. Prof. J. Ruškus

Pradėdamas pranešimą prof. J. Ruškus pristatė savo veiklą JT Neįgaliųjų teisių komitete ir atkreipė dėmesį, kad Neįgaliųjų teisių konvencija glaudžiai susijusi ir su UNESCO švietimo srityje propaguojamomis vertybėmis. Jis trumpai išryškino svarbiausius UNESCO švietimo prioritetus ir pabrėžė, kad ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje būtina užtikrinti įtraukų ir lygiateisį kokybišką ugdymą, skatinti mokymosi visą gyvenimą galimybes visiems – toks yra visų šalių įsipareigojimas įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus, taip pat UNESCO programą „Švietimas 2030“. „UNESCO kviečia kurti švietimą be atskirties, be diskriminacijos. Kiekvienas vaikas turi teisę, nepaisant savo socialinio ir ekonominio statuso, gyvenamosios vietos, religijos, lyties ar negalios, gauti kokybišką ugdymą drauge su visais vaikais, nes kiekvienas turi teisę tapti aktyviu taikiu, tolerantišku, įtraukiu, saugiu ir tvarių bendruomenių ir visuomenių kūrėju, taip prisidėti prie visuomenės progreso“, – akcentavo prof. J. Ruškus.

6. SVARSTYTA. Komisijos pirmininko rinkimai.

A. Junevičienė pasiūlė Komisijai teikti kandidatūras. Pasiūlytas prof. J. Ruškus, atsižvelgiant į jo kompetenciją švietimo srityje, kuri numatyta kaip prioritetinė. R. Čiužas pasisakė palaikydamas prof. J. Ruškaus kandidatūrą, akcentuodamas tiek profesinę kompetenciją, tiek vadovavimo kompetencijas. J. Ruškus atkreipė dėmesį į tai, kad švietimas yra probleminė sritis ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje, tačiau ir paveldo sritis labai svarbi. G. Žemaitytė akcentavo, kad paveldas svarbi sritis, tačiau švietimas yra prioritetas, taip pat svarbus ir reikalingas alternatyvus požiūris į jį bei bendruomeniškumo ir kitų vertybių ugdymas. V. Būda nuogaštavo dėl to, kad Lietuva nėra prisijungusi prie Konvencijos prieš diskriminavimą švietime ir gali kilti konfliktinė situacija su UNESCO, taip pat pasidalino abejonėmis dėl prof. J. Ruškaus išdėstyto požiūrio apie diskriminavimo problemą, atkreipdamas dėmesį į tai, kad turi būti sudarytos sąlygos ir gabiems mokiniams realizuoti savo gebėjimus akademinėje srityje, bei pasiūlė kitą kandidatą į Komisijos pirmininkus – prof. R. Laužiką, kurio veikla susijusi su paveldu ir švietimu. A. Junevičienė atkreipė dėmesį į tai, kad prie daugelio švietimo konvencijų Lietuva yra prisijungusi, išskyrus anksčiau prof. paminėtą Konvenciją prieš diskriminavimą švietime, tačiau netgi priimant pirmąjį Lietuvos Respublikos švietimo įstatymą, UNESCO ekspertas aktyviai dalyvavo jo kūrime. R. Brandišauskienė atkreipė dėmesį, jog kaip teisininkė nemato konflikto su UNESCO, kadangi Lietuva yra prisijungusi prie daugelio konvencijų ir turi

įsipareigojimų tiek nediskriminavimo, tiek žmogaus teisių klausimais. Taip pat ji pabrėžė švietimo svarbą, kad jei įtraukiame asmenį į švietimą, įtraukiame jį į gyvenimą, o diskriminuodami ir neįtraukdami į švietimą, prarandame tuos žmones, kurie yra mūsų dalis. L. Galkutė atkreipė dėmesį, kad dalyvauja darbo grupėje, kuri vertina darnaus vystymosi įgyvendinimą Lietuvoje, tačiau švietimo klausimas neatspindi to, kas yra išdėstyta darnaus vystymosi švietimo principuose Jungtinių Tautų mastu, o mūsų švietimo ataskaitose nėra kalbama apie lygiavertes galimybes, o sąlygų neįgaliesiems sudarymo ar įtraukiojo ugdymo sąvokų net nėra kalbant apie kokybišką švietimą. Tai tikrai yra spraga, kurią neišvengiamai reikia užpildyti. Pirmininkas suteikė žodį prof. R. Laužikui. R. Laužikas padėkojo už jo kandidatūros iškėlimą ir pristatė savo veiklą, atkreipdamas dėmesį į tai, jog profesiskai orientuotas į paveldo sritį, tačiau pakankamai daug susijęs ir su švietimu, kadangi dirba aukštajame moksle vadybinėje srityje dešimt metų, susiduria su strateginiu aukštojo mokslo valdymu, taip pat turi sąsajų su bendruoju ugdymu, kadangi mokykla siejasi su paveldo komunikacija ir skaitmeninių technologijų naudojimu, taip pat tenka susidurti su istorijos vadovėlių rengimu.

Atsižvelgiant į tai, kad siūlomi du kandidatai į pirmininkus, R. Pakalnis pasiūlė balsuoti alternatyviniu būdu, palaikant vieną arba kitą kandidatą. R. Čiužas pasidalino patirtimi JT Pasaulio turizmo asociacijoje, JT reglamentas turi tokią nuostatą, kad kandidatai renkami bendru sutarimu, kai galima susitarti ir priimti bendrą sprendimą be balsavimo, tačiau išdiskutuojant. R. Pakalnis pasiteiravo, ar atviras balsavimas nepažeis procedūros, ar vis dėlto reikėtų susitarti. A. Junevičienė patikslino, jog pagal Komisijos nuostatus reikalavimo slaptai balsuoti nėra. R. Brandišauskienė pasiūlė nuspręsti Komisijai, kaip balsuoti, pasiūlydama kelti klausimą, ar yra bent vienas, kuris pageidautų uždaro balsavimo ir prieštarautų atviram balsavimui. R. Pakalnis pasiteiravo, ar yra prieštaraujančių atviram balsavimui. Prieštaraujančių neatsirado, nuspręsta balsuoti atviru balsavimu.

Balsavimo rezultatai: už J. Ruškų – 12 balsų, už R. Laužiką – 7 balsai.

NUTARTA. Balsų persvara Komisijos pirmininku išrinktas Jonas Ruškus.

7. SVARSTYTA. Vykdomasis komitetas.

A. Junevičienė pristatė klausimą dėl Vykdomojo komiteto. Komisijos nuostatų 21 p., joje turi veikti Vykdomasis komitetas, kurį sudaro Komisijos pirmininkas, komitetų pirmininkai ir Komisijos sekretoriato generalinis sekretorius. Paskutinės kadencijos metais Komisijos nariams neišreiškus noro sudaryti (švietimo, mokslo, kultūros, kt.) komitetų ir Vykdomojo komiteto, šie nebuvo sudaryti ir nedirbo. Atsižvelgiant į pastarojo meto aktualijas ir Kultūros ministerijos atlikto audito rekomendacijas, šios kadencijos Komisijos nariams siūlytume atnaujinti Vykdomojo komiteto veiklą. Jo tikslai yra numatyti Komisijos nuostatų 23 p., kurių esmę nusako pirmasis tikslas: „Vykdomasis komitetas laikotarpiu tarp konferencijos posėdžių koordinuoja ir organizuoja Nacionalinės komisijos aprobuotų projektų įgyvendinimą“, t. y. koordinuoja ir formuluoja Komisijos nuomonę aktualiausiais veiklos klausimais, kurių sprendimas priklauso Komisijos kompetencijai (pvz., Komisijos ir Sekretoriato nuostatų atnaujinimas, Komisijos ir Pasaulio paveldo konvencijos santykis, Lietuvos kandidatavimas į UNESCO Vykdomąją tarybą, konvencijų ir programų komitetus bei komisijas ir pan.). Suprantama, visus techninius darbus atliks ir Vykdomojo komiteto veiklą aptarnaus Sekretoriatas.

Siūloma, kad Vykdomąjį komitetą sutarytų 7–9 Komisijos nariai, o komiteto posėdžiai būtų atviri visiems Komisijos nariams. Jeigu taip būtų nutarta, Vykdomojo komiteto posėdžiai galėtų vykti Sekretoriате (Šv. Jono g. 11, Vilniuje) arba komiteto nariai nuomonėmis tam tikrais klausimais galėtų pasikeisti ir sprendimą galėtų priimti bendraudami el. laiškais. Sprendžiamąjį balsą, esant vienodam balsų skaičiui, turėtų Komisijos pirmininkas.

Nuostatuose numatyta, kad Vykdomasis komitetas „renkasi prireikus, bet ne rečiau kaip kartą per mėnesį“, tačiau atnaujinant Komisijos nuostatus, šį punktą būtų galima koreguoti.

Vykdomojo komiteto nariais turėtų būti Lietuvos nuolatinės atstovybės prie UNESCO vadovas, ministerijų atstovai ir visų pagrindinių UNESCO sričių (švietimas, mokslas, kultūra, informacija ir komunikacija, Jungtinių Tautų *Darnaus vystymosi darbotvarkė 2030*) atstovai. Remiantis nuostatais, Komisijos pirmininkas ir generalinis sekretorius taip pat įtraukiami į Vykdomąjį komitetą.

Atsižvelgiant į reikšmingas sritis, pasiūlyti šie kandidatai: Ambasadorė dr. Irena Vaišvilaitė, kultūros viceministrė Gintautė Žemaitytė, aplinkos viceministrė Rėda Brandišauskienė, Švietimo ir mokslo ministerijos kancleris Tomas Daukantas, Valstybinės kultūros paveldo komisijos pirmininkė Evelina Karalevičienė; Lietuvos kino centro direktorius Rolandas Kvietkauskas, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto darnaus vystymosi ekspertė dr. Laima Galkutė, Lietuvos nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos

direktorius, IFAP programos atstovas dr. Renaldas Gudauskas, Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto dekanas, Nacionalinio komiteto „Pasaulio atmintis“ pirmininkas dr. Rimvydas Laužikas.

NUTARTA. Patvirtinti 9 Vykdomojo komiteto narius (Irena Vaišvilaitė, Gintautė Žemaitytė, Rėda Brandišauskienė, Tomas Daukantas, Evelina Karalevičienė, Rolandas Kvietkauskas, Laima Galkutė, Renaldas Gudauskas, Rimvydas Laužikas) bei Komisijos pirmininką Joną Ruškų ir generalinę sekretorę Astą Junevičienę (iš viso – 11 narių).

8. SVARSTYTA. Kiti klausimai.

A. Junevičienė išdėstė aktualiausius klausimus, kurių vienas svarbiausių – Lietuvos kandidatavimas į UNESCO Vykdomąją tarybą 2021 metais, tam jau dabar reikėtų pradėti ruoštis. A. Junevičienė pasiūlė spręsti klausimą dabar arba atidėti vėlesniam laikui. Komisijos narys R. Čiužas pasiūlė neatidėlioti šio klausimo ir pritarti kandidatavimui.

NUTARTA. Bendru sutarimu nuspręsta perduoti Užsienio reikalų ministerijai informaciją apie Komisijos pritarimą Lietuvos kandidatavimui į UNESCO Vykdomąją tarybą 2021 metais.

Posėdžio pirmininkas

Romas Pakalnis

Posėdžio sekretorė

Asta Junevičienė

LIETUVOS ATSTOVŲ DALYVAVIMAS SU UNESCO SUSIJUSIUOSE RENGINIUOSE UŽSIENIO ŠALYSE

Balandžio 4–17 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje, Prancūzijoje, vykusioje Vykdomosios tarybos 204-ojoje sesijoje Lietuvai atstovavo Lietuvos nuolatinės atstovybės diplomatai ir Nacionalinės komisijos generalinė sekretorė Asta Junevičienė.

Balandžio 24 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje, Prancūzijoje, vykusiame UNESCO Povandeninio kultūros paveldo apsaugos konvencijos Mokslinės-techninės patariamiosios tarybos 9-ajame susitikime Lietuvai atstovavo prof. habil. dr. Vladas Žulkus.

Birželio 3–6 d. Tel Avive, Izraelyje, vykusiame Modernizmo miestų forume, skirtame modernizmo paveldui UNESCO pasaulio paveldo sąrašė, Lietuvai atstovavo Sekretoriato paveldo programų vadovė Renata Vaičekonytė Kepežinskienė.

Birželio 4–6 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje, Prancūzijoje, vykusioje UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos šalių generalinės asamblėjos 7-ojoje sesijoje dalyvavo Sekretoriato kultūros programų vadovė Milda Valančiauskienė.

Birželio 18–22 d. Diani, Kenijoje, vykusiame 5-ajame tarpreģioniniame nacionalinių UNESCO komisijų susitikime dalyvavo Nacionalinės komisijos generalinė sekretorė A. Junevičienė.

Birželio 20–21 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje, Prancūzijoje, vykusioje programos „Informacija visiems“ tarpvyriausybinių tarybos 10-ojoje sesijoje Lietuvai atstovavo prof. dr. Renaldas Gudauskas.

Birželio 20–29 d. Menamoje, Bahreine, vykusioje UNESCO Pasaulio paveldo komiteto 42-ojoje sesijoje ir Pasaulio paveldo vietos valdytojų forume Lietuvai atstovavo Sekretoriato paveldo programų vadovė R. Vaičekonytė Kepežinskienė.

Liepos 13–15 d. Kazanėje, Rusijoje, vykusioje 6-ojoje Tarptautinėje fizinio lavinimo ir sporto konferencijoje (MINEPS VI) Lietuvai atstovavo Fizinio lavinimo ir sporto departamento prie Vyriausybės Sporto ir fizinio lavinimo strategijos skyriaus patarėja Gintarė Papartė.

Liepos 16–18 d. Charchorine, Mongolijoje, L’Oreal-UNESCO programos „Mokslo moterims“ stipendiatė dr. Giedrė Matuzaitė-Motuzevičiūtė Keen dalyvavo Tarptautiniame ekspertų susitikime maisto gamybos ir gastronomijos tema kuriamo Interaktyvaus šilko kelių kultūrų sąveikų atlaso kontekste.

Rugsėjo 28 d. Varšuvoje, Lenkijoje, vykusioje dokumentinio paveldo įrašymo į Lenkijos nacionalinį registrą „Pasaulio atmintis“ ceremonijoje ir susitikime su Lenkijos archyvų bei Lenkijos nacionalinės UNESCO komisijos atstovais dalyvavo Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos narys bei programos „Pasaulio atmintis“ nacionalinio komiteto pirmininkas prof. dr. Rimvydas Laužikas ir Sekretoriato komunikacijos ir informacijos programų vadovė Miglė Mašanauskienė.

Spalio 3–7 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje, Prancūzijoje, vykusioje Vykdomosios tarybos 205-ojoje sesijoje Lietuvai atstovavo Lietuvos nuolatinės atstovybės diplomatai.

Spalio 24 d. Strasbūre, Prancūzijoje, vykusiose Europos ir Šiaurės Amerikos regiono konsultacijose švietimo ekspertams dėl programos „Švietimas 2030“ įgyvendinimo dalyvavo Švietimo ir mokslo ministerijos Tarptautinio bendradarbiavimo ir Europos integracijos departamento Europos Sąjungos ir tarptautinių organizacijų skyriaus vedėja Vilija Gelažauskaitė.

Lapkričio 14 d. Varšuvoje, Lenkijoje, vykusioje L'Oréal-UNESCO „Mokslo moterims“ programos apdovanojimų ceremonijoje Lietuvai atstovavo 2018 metų L'Oréal-UNESCO „Mokslo moterims“ Baltijos šalių programos laureatė dr. G. Motuzaitė-Matuzevičiūtė Keen.

Lapkričio 21–22 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje, Prancūzijoje, vykusioje Tarptautinės komunikacijos vystymo programos tarpvyriausybės tarybos 31-ojoje sesijoje Lietuvai atstovavo LRT Radijo naujienų tarnybos direktoriaus pavaduotoja, žurnalistė ir Nacionalinės komisijos narė Aušra Jaruševičiūtė.

Lapkričio 25–gruodžio 1 d. Port Luise, Mauricijuje, vykusioje UNESCO Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo apsaugos komiteto 13-oje sesijoje dalyvavo Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė.

Lapkričio 26–28 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje, Prancūzijoje, vykusiuose Europos teisininkų ir teisėsaugos institucijų atstovų mokymuose, kovojant su nelegalia kultūros vertybių prekyba, kuriuos organizavo UNESCO ir Europos Sąjunga, dalyvavo Kultūros ministerijos Kultūrinės atminties ir paveldo apsaugos politikos skyriaus vyr. specialistė Neringa Dargytė ir Muitinės departamento prie Finansų ministerijos Muitinės procedūrų skyriaus vyr. inspektorius Darius Valickas, atsakingas už kultūros vertybių išvežimą Lietuvos muitinėje.

Gruodžio 3–5 d. Briuselyje, Belgijoje, vykusiame UNESCO aukšto lygio susitikime dėl programos „Švietimas – 2030“ įgyvendinimo Lietuvai atstovavo Lietuvos nuolatinės atstovybės Europos Sąjungoje švietimo atašė Rasa Pečiukonienė, Lietuva buvo nominuota atstovauti II rinkiminei grupei.

Gruodžio 3–5 d. Stambule, Turkijoje, vykusioje UNESCO ir Jungtinių Tautų Pasaulio turizmo organizacijos surengtoje Pasaulio turizmo ir kultūros konferencijoje „Visų labui“ dalyvavo Sekretoriato švietimo ir mokslo programų vadovė Liliana Bugailiškytė-Lideikienė.

Gruodžio 11 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje, Prancūzijoje, vykusiame Tarptautiniame forume „Nelaimingų atsitikimų rizikos mažinimas ir valdymas darniam dokumentinio paveldo saugojimui“ dalyvavo Sekretoriato komunikacijos ir informacijos programų vadovė M. Mašanauskienė.

Gruodžio 11–14 d. UNESCO būstinėje Paryžiuje, Prancūzijoje, vykusioje Tarpvyriausybinių UNESCO Kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo konvencijos komiteto 12-ojoje sesijoje dalyvavo Sekretoriato kultūros programų vadovė M. Valančiauskienė.

RENGINIAI NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS GALERIJOJE

Sausio 25–vasario 13 d. Zina Salim Hassan fotografijų paroda „Akimirkos iš jazidų gyvenimo Khanke stovykloje (Kurdistanas, Irakas)“ (<https://unesco.lt/news/archives/3784>).

Vasario 15 d. Vilniaus dailės akademijos Grafinio dizaino katedros studentų parodos pristatymas ir diskusija „Niekas nesaugos kažko, kas jiems nerūpi, ir niekam nerūpės kažkas, ko jie nepažįsta“ (projektiniai pasiūlymai Valstybės pažinimo centrui tema „Lietuvos vertybės UNESCO sąrašuose“, kuratorė Aušra Lissauskienė).

Kovo 26 d. parodos „Krymo totoriai fotografijose“ (XX a. pr.), skirtos Krymo Liaudies Respublikos paskelbimo 100-mečiui, pristatymas, parodos kuratorės Galinos Miškinienės paskaita „Lietuvių istorinės ir kultūrinės sąsajos su Krymu“, Totorių kultūros centro folkloro ansamblio „Ilsu“ pasirodymas (<https://unesco.lt/archives/3844>).

Balandžio 17 d. paskaita apie UNESCO veiklą Varėnos rajono kultūros centro ir bibliotekų darbuotojams.

Balandžio 23–gegužės 15 d. Dainiaus Labučio retrospektyvinė fotografijų paroda „Vilnius Mama Jazz 2002–2017“.

Balandžio 30 d. Tarptautinės džiazo dienos minėjimas, „Džiazo priešpiečiai“, Lietuvos džiazo atlikėjų Andrejus Polevikovo, Vytautės Pupšytės, Deniso Murašovo, Augusto Barono ir kt. albumo „Ethnic Mood“ pristatymas (partnerė – Lietuvos džiazo federacija) (<https://unesco.lt/archives/3884>, <http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2018-04-30-siandien-lietuva-mini-tarptautine-dziazo-diena/169695>, <https://kultura.lrytas.lt/meno-pulsas/2018/04/19/news/tarptautine-dziazo-diena-suvienys-sios-muzikos-aistruolius-visoje-lietuvoje-6024700/>).

Gegužės 17 d. Ali Akkaya (Turkija) fotografijų parodos „Omano tradicijų žavesys“ pristatymas, bendradarbiaujant su Omano Sultonato garbės konsulatu Lietuvoje (<https://unesco.lt/archives/3909>, <https://www.lrt.lt/naujienos/kultura/12/213005/vilniuje-atidaryta-fotografiju-paroda-omano-tradiciju-zavesys>).

Gegužės 23 d. Tarptautinės Afrikos dienos minėjimas, bendradarbiaujant su NNVBO platforma – Forumo teatro pasirodymas (<https://www.facebook.com/events/VystomojoBendradarbiavimoPlatforma/forumo-teatras-misija-afrika/124119088455230/>).

Birželio 15–liepos 10 d. Miglės Anušauskaitės, Julijos Šatkauskaitės, grupės „Biliety nėra“, Andriaus Šiurio garso komiksų performansas ir parodos pristatymas „Truputis diskurso“ (Kultūros naktis) (<https://unesco.lt/archives/3926>, <https://www.kulturosnaaktis.lt/renginys/garso-komiksai-gyvai/>).

Birželio 12 d. apskritis stalas / diskusija medijų raštingumo tema.

Birželio 18 d., liepos 16 ir 30 d. paskaitos apie UNESCO „Gatvės gyvos“ vaikams (vasaros stovyklos).

Liepos 11 d. Jakovo Bunkos drožinių parodos „Platelių Mozė“, skirtos meistro 95-mečiui, pristatymas, bendradarbiaujant su Jakovo Bunkos labdaros ir paramos fondu, 2017 m. dokumentinio filmo apie Jakovą Bunką „Pažadas“ (Vokietija, rež. Ketis Vaitonis) pristatymas (<https://unesco.lt/archives/3947>).

Liepos 11 d. XXII tarptautinio Thomo Manno festivalio „... su gera mina pasveikinti demokratinį Naują pasaulį“ spaudos konferencija. Šiam festivaliui suteiktas Nacionalinės komisijos patronažas.

Rugpjūčio 9 d. ekskursija po Jakovo Bunkos drožinių parodą „Platelių Mozė“ Jidiš instituto studentams.

Rugsėjo 12 d. Linos Zavadskės ir Džinos Jasiūnės siuvinėtos tapybos parodos „Ornamentas“ pristatymas (<https://unesco.lt/archives/4008>).

Spalio 3 d. festivalio „Poetinis Druskininkų rudenis“ almanacho pristatymas.

Spalio 11 d. Rimanto Plungės fotografijų parodos „Tylos“ pristatymas (<https://unesco.lt/archives/4018>).

Spalio 25 d. susitikimas su UNESCO Generalinės direktorės pavaduotoju komunikacijai ir informacijai dr. Moez'u Chakchouk'u.

Lapkričio 8 d. parodos „Aurovilis – nesibaigianti kelionė į ateitį“, skirtos Aurovilio 50-mečiui, pristatymas (<https://unesco.lt/archives/4033>).

Lapkričio 21 d. Kazimiero Seibučio paskaita ir dokumentinio filmo „Aurovilis, vienos Utopijos istorija“ pristatymas. Renginys skirtas Aurovilio 50-mečiui.

Gruodžio 3 d. susitikimas su Aurovilio piliete ir mados dizainere Prema Florence Isaa. Renginys skirtas Aurovilio 50-mečiui.

Gruodžio 5 d. Jūratės ir Manto Mikulevičių tautodailės kūrinių parodos „Pasaulių pajautos“ pristatymas (<https://unesco.lt/archives/4055>).

Gruodžio 6 d. Jolantos Zabulytės knygos „Anykščių krašto kryždirbystė: mediniai paminklai“ pristatymas, susitikimas su knygos autore ir dailės istorike dr. Skirmante Smilingyte-Žeimiene.

Gruodžio 12 d. susitikimas su Bartlett architektūros mokyklos (Londono universiteto koledžas) studentais ir jų magistro studijų vadovu prof. Edward'u Denison'u.

NACIONALINĖS UNESCO KOMISIJOS PATRONAŽAS

2018 m. Nacionalinė komisija suteikė patronažą šiems projektams, leidiniams ir renginiams:

Nacionalinė bibliotekų savaitė. Kasmet balandžio 23-iąją UNESCO mini Pasaulinę knygos ir autorių teisių dieną. Tai vienas iš būdų, kuriuo siekiama skatinti skaitymą, leidybą bei intelektualės nuosavybės (autorių teisių) apsaugą. Šia proga Komisija suteikė savo globą 2018 m. balandžio 23–30 d. Lietuvos bibliotekininkų draugijos jau 18-tą kartą skelbiamai Nacionalinei bibliotekų savaitėi, kurios tema buvo „Kartu mes kuriame ateitį“, atkreipiant dėmesį į tobulėjančių technologijų, demografinių pokyčių, naujų socialinių ir ekonominių reiškinių, stiprėjančių globalizacijos procesų, lemiančių bibliotekų veiklos principus, iššūkius. Buvo organizuota 1900 renginių visoje Lietuvoje, juose apsilankė virš 44 tūkst. įvairaus amžiaus, socialinės padėties, skirtingų interesų žmonių. Šalies bibliotekose vyko jau tradicija tapę skaitymai, susitikimai su rašytojais, edukacinės programos ir kiti renginiai. Įvairiapusė veikla vykdyta ne tik bibliotekose, bet ir viešosiose erdvėse. Patys bibliotekininkai taip pat kėlė kvalifikaciją įvairiuose mokymuose, dalijosi patirtimi. Bibliotekų savaitės akcentu tapo tarptautinė konferencija Seime, kurioje dalyvavo virš 200 dalyvių iš Lietuvos bibliotekų. Platesnė informacija: <http://www.lbd.lt/?p=9537>.

Tarptautinė kultūros paveldo tvarkybos ir technologijų paroda HERITAS. Tai inovatyvus renginys Baltijos šalyse, skirtas ne tik siauram kultūros paveldo specialistų ratui, bet atviras ir plačiai visuomenei. Paroda vyko 2018 m. gegužės 18–19 d. restauruojamoje Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Ramintojos bažnyčioje, Savičiaus g. 15, Vilniuje, siekiant atverti šį kultūros paveldo objektą visuomenei ir kartu pristatyti kultūros paveldo tvarkybos aktualijas parodos dalyviams ir lankytojams. Projekto tikslas – skatinti efektyvesnę komunikaciją ir institucijų, atsakingų už kultūros paveldo tvarkybą, privačių kultūros paveldo savininkų ir kultūros paveldo tvarkybą vykdančių specialistų / mokslininkų bendradarbiavimą, siekiant kelti kultūros paveldo išsaugojimo lygį Lietuvoje. Parodą organizavo MB Kultūros ir dizaino projektai, bendradarbiaudama su Valstybine kultūros paveldo komisija, Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos, Kultūros paveldo centru, VŠĮ Senamiesčio atnaujinimo agentūra, ICOMOS Lietuvos nacionaliniu komitetu. Projekto internetinis puslapis: <http://heritas.lt/>.

Stovykla vaikams „Paveldo lobių ieškotojai“. Stovyklą, skirtą supažindinti 7–12 metų vaikus su UNESCO paveldo vertybėmis Lietuvoje, materialiu, nematerialiu, dokumentiniu paveldu, organizavo VŠĮ „Gatvės gyvos“. Surengtos ekskursijos, dirbtuvėlės, įvairios edukacinės veiklos, bendradarbiaujant su Kauno miesto muziejumi, Kristupo festivaliu, įvairių sričių menininkais. Surengta keletas stovyklų 2018 m. birželio–rugpjūčio mėnesiais.

Tarptautinis Thomo Manno festivalis. Šiam festivaliui Nacionalinės komisijos patronažas suteikiamas kasmet. Tai unikalus reiškinys Lietuvoje – tarpdisciplininis, jungiantis skirtingas kultūros ir meno sritis: jame vyksta kamerinės ir populiariosios muzikos koncertai, šiuolaikinio ir tradicinio meno parodos, specialiai festivaliui sukurtų meno, audiovizualinių kūrinių pristatymai, nebyliojo ir tradicinio kino vakarai, literatūrinio žodžio pristatymai ir diskusijos iš anksto numatytos tematikos kontekste. Festivalio tikslas – skatinti kultūrinį dialogą su kitomis šalimis ir tuo pačiu metu inicijuoti skirtingų kartų ir bendradarbiavimą, keitimąsi kultūrinėmis patirtimis, plėsti ir propaguoti Lietuvos meną ir kultūrą, pristatyti Lietuvą kaip daugiakultūrio paveldo kraštą, aktualizuoti ir įtvirtinti Lietuvos kultūros identitetą tarptautinėje bendruomenėje, propaguoti ne tik pramoginę, bet ir edukacinę meno pusę. Nidoje 2018 m. liepos 14–21 d. festivalis vyko 22 kartą, jis vadinosi „Su gera mina pasveikinti demokratinį Naują pasaulį“. Liepos 11 d. Nacionalinės UNESCO komisijos galerijoje įvyko festivalio spaudos konferencija. Festivalio internetinis puslapis: <https://www.mann.lt/>.

Bright women in the dark period (liet. Šviesios moterys tamsiu laikotarpiu). Tai projektas, skirtas skatinti fenomenalios II pasaulinio karo žydžių rezistencijos mense ir visuomeniniame gyvenime refleksiją, rengiant paskaitų ciklą mokyklose, kultūros centruose, bibliotekose, diplomatinėse atstovybėse ir profesionalaus meno autorinę parodą. Projekto įgyvendinimo laikotarpis 2018-09-01–2020-01-01. Šio projekto autorė ir įgyvendintoja – profesionali menininkė Lina Mumgaudytė, partneriai: Geros valios

fondas, Vienos žydų muziejus, Vokietijos Federacinės Respublikos ambasada Lietuvoje, dr. Irena Veisaitė, Lenkijos institutas ir kiti. 2018 m. spalio mėn. vyko paskaitos apie „gėdingą meną“ Trečiajame Reiche bei žydžių vaidmenį ir kūrybą karo metu. Projekto internetinis puslapis: <https://brightwomen.wixsite.com/darkperiod>.

Televizijos laidų ciklas „Stop juosta“. VŠĮ „7 Kauno dienos“ tęstinio projekto „Stop juosta“ metu surengta 15 laidų, kurių tikslas 2018 m. buvo kartu su istorikais, architektūros istorikais, architektais, archyvų darbuotojais, muziejininkais, kitų sričių specialistais sudaryti ir nukeliauti 15 maršrutų, pristatant tarpukario architektūrą kaimyninėse šalyse. Ankstesniuose laidų cikluose pristatyta Kauno modernioji architektūra, o šįkart žiūrovai buvo supažindinami su urbanistiniais procesais, vykusiais tuometinėje Lenkijoje, Latvijoje ir Baltarusijoje. Laidos transliuotos *LRT Kultūra* kanalu, projekto *Facebook* paskyroje ir internetiniame portale.

Arabų kalbos minėjimas. Jį 2018 m. gruodžio 18 d. organizavo VŠĮ Arabų kultūros forumas. Renginiu buvo siekiama skatinti kultūrinį bendradarbiavimą tarp Lietuvos ir arabų šalių, supažindinti visuomenę su arabų kalba, jos istorija ir specifika, kalbos menine raiška, taip pat rengiant literatūrinius skaitymus ir diskusijas supažindinti visuomenę su šiuolaikinėmis tendencijomis arabų literatūroje. Arabų kalbos dienoje dalyvavo menininkai, aktoriai, dėstytojai, nevyriausybinės, visuomeninės organizacijos, jaunimas, moksleiviai. Taip buvo skatinamas įvairių socialinių grupių aukštos kultūrinės ir intelektualinės vertės dialogas per akademinį, meninį ir kultūrinį pažinimą. Projekto partneriai: Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilniaus universiteto Azijos ir transkultūrinių studijų institutas, Omano Sultanato garbės konsulas Lietuvoje. Platesnė informacija: <https://arabiccultureforum.wixsite.com/arabicforum/copy-of-projektai-1>.

Interaktyvaus dokumentinio kino projektas „Nupučiama siena“, rež. Andrius Lekavičius. Tai filmas, vaizduojantis padalintą gyvenimą Kuršių nerijoje, kuomet subyrėjus Sovietų Sąjungai pusiasalio viduryje atsirado siena, skirianti Lietuvą ir Rusijos Federacijai priskirtą Kaliningradą. Filmo premjera įvyko Nidoje rugpjūčio 24 d. tarptautiniame trijų Baltijos šalių kino festivalyje „Baltijos banga“, o gruodžio 6 d. filmas parodytas kino teatre „Pasaka“ Vilniuje. Sekretoriatas organizavo filmo pristatymą-peržiūrą.

Programos „Samsung Mokykla ateičiai“ projektas „Skaitmeniniai mokymai pedagogams“. 2018 m. Nacionalinė komisija dalyvavo „Samsung Mokykla ateičiai“ programos projekte „Skaitmeniniai mokymai pedagogams“, inicijuotame „Samsung Electronics Baltics“, Lietuvoje įgyvendinamame UAB „Publicum“. Pradėti 2014-aisiais, skaitmeniniai mokymai pedagogams „Samsung Mokykla ateičiai“ bendradarbiaujant su programa „Renkuosi mokytis“ ir Kauno technologijos universitetu buvo tęsiami. 2018 m. 12 mokyklų mokytojų ir mokyklų vadovų komandų turėjo galimybę 5 mėnesius tobulinti skaitmeninio raštingumo, pokyčių valdymo, lyderystės įgūdžius, sužinoti apie naujausius mokymo metodus, kūrybišką jų taikymą pamokose, buvo konsultuojami patyrusių mentorių. Programos dalyviai baigiamajame etape rengia skaitmeninių pokyčių mokykloje projektą, kuriame pateikia viziją, kaip spręsti mokyklos bendruomenei aktualią problemą, tobulinti mokymo procesą ir taip pagerinti mokinių mokymosi rezultatus. Sekretoriato švietimo ir mokslo programų vadovė Liliana Bugailiškytė-Lideikienė dalyvavo visuose projekto komandų vertinimo etapuose.